

ISSN: 3023-5464

Spor Bilimleri ve Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

CİLT/VOLUME: 3 SAYI/ISSUE:1

MART/MARCH 2025

First
Issue

INNOVATIONSPORTS JOURNAL

İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ

www.isjournal.org info@isjournal.org

isjournal-2025-3-1

Published by:
Faculty of Sport Sciences, Istanbul Gelisim University

INNOVATIOSPORTS JOURNAL
Spor Bilimleri ve Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

Cilt/Volume-3 | Sayı/Issue-1
2025

İlk
Sayı

Onursal Başkanlar | Onursal Başkan Yardımcısı

Abdulkadir GAYRETLİ

İstanbul Gelişim Üniversitesi Mütevelli
Heyeti Başkanı
Founder of Istanbul Gelişim University

Prof. Dr. Bahri ŞAHİN

İstanbul Gelişim Üniversitesi Rektörü
Rector of Istanbul Gelişim University

Dr. Uğur CABA

İstanbul Gelişim Üniversitesi Mütevelli
Heyeti Başkan Yardımcısı

Editörler Kurulu | Editorials Board

Baş Editör

Prof. Dr. Kubilay ÇİMEN

kcimen@gelisim.edu.tr

İstanbul Gelişim Üniversitesi Spor Bilimleri
Fakültesi Dekanı

Dean, Faculty of Sport Sciences, Istanbul
Gelişim University

A distinguished leader in sport sciences and
academic publishing.

Yardımcı Editörler | Associate Editors

Prof. Dr. Mehmet İNAN

minan@marmara.edu.tr

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi,
Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı

An expert in motor development and physical
education, with strong academic experience in
teacher training and sports pedagogy.

Prof. Dr. John NUCKOLS

john.nuckols@colostate.edu

Colorado State University, Department of
Environmental and Radiological Health
Sciences

A renowned scholar in environmental
and public health sciences.

Prof. Dr. Laury SANDERS

University of South Florida

An accomplished academic
contributing to interdisciplinary
research in sport and health sciences.

Dr. Mahmut ULUKAN

mulukan@gelisim.edu.tr

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

A dedicated academic in recreation, sports
sciences, and practice-oriented research.

Dr. Yunus Şahinler

ysahinler@gelisim.edu.tr

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

An active researcher in sport sciences with a
focus on physical activity and training sciences.

Yayın Periyodu ve Türü | Publication Type and Periods

INNOVATIOSPORTS JOURNAL Yılda 2 kez (Mart, Ekim) yayımlanmaktadır.

Published twice a year (March, October).

Adres | Address

İstanbul Gelişim Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Avcılar / İstanbul, Türkiye

Tel:+0 (212) 422 70 00

e-posta: info@isjournal.org

Prof. Dr. Burçin ÖLÇÜCÜ
Adnan Menderes Üniversitesi

Prof. Dr. Fatih ÇATIKKAŞ
Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Fikret ALINCAK
Gaziantep Üniversitesi

Prof. Dr. Hamdi PEPE
Düzce Üniversitesi

Prof. Dr. Hasan ŞAHAN
Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. Kadir PEPE
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Prof. Dr. Kürşat SERTBAŞ
Kocaeli Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet ULUKAN
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa EROL
İstanbul Rumeli Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa KARAHAN
Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa ÖZDAL
Gaziantep Üniversitesi

Prof. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU
Fırat Üniversitesi

Prof. Dr. Selahattin AKPINAR
Düzce Üniversitesi

Prof. Dr. Serkan HAZAR
Cumhuriyet Üniversitesi

Prof. Dr. Tülin ATAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Yağmur AKKOYUNLU
Bandırma Üniversitesi

Prof. Dr. Yusuf CAN
Uşak Üniversitesi

Doç. Dr. Abdullah GÜLLÜ
Uşak Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet GÖNERER
Kocaeli Üniversitesi

Doç. Dr. İlker GÜNEL
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Doç. Dr. Kürşat HAZAR
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Doç. Dr. Mihriay MUSA
İstanbul Topkapı Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa KAYA
Erciyes Üniversitesi

Doç. Dr. Serdar BAYRAKTAROĞLU
Gümüşhane Üniversitesi

Doç. Dr. Şenol YANAR
Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Burçin Ölçücü
Adnan Menderes University

Prof. Dr. Fatih Çatıkkaş
Celal Bayar University

Prof. Dr. Fikret Alıncak
Gaziantep University

Prof. Dr. Hamdi Pepe
Düzce University

Prof. Dr. Hasan Şahan
Akdeniz University

Prof. Dr. Kadir Pepe
Mehmet Akif Ersoy University

Prof. Dr. Kürşat Sertbaş
Kocaeli University

Prof. Dr. Mehmet Ulukan
Aydın Adnan Menderes University

Prof. Dr. Mustafa Erol
Istanbul Rumeli University

Prof. Dr. Mustafa Karahan
Dokuz Eylul University

Prof. Dr. Mustafa Özdal
Gaziantep University

Prof. Dr. Sebahattin Devecioglu
Firat University

Prof. Dr. Selahattin Akpinar
Düzce University

Prof. Dr. Serkan Hazar
Cumhuriyet University

Prof. Dr. Tülin Atan
Ondokuz Mayıs University

Prof. Dr. Yağmur Akkoyunlu
Bandırma Onyedi Eylül University

Prof. Dr. Yusuf Can
Usak University

Assoc. Prof. Dr. Abdullah Güllü
Usak University

Assoc. Prof. Dr. Ahmet Gönener
Kocaeli University

Assoc. Prof. Dr. İlker Günel
Osmaniye Korkut Ata University

Assoc. Prof. Dr. Kürşat Hazar
Osmaniye Korkut Ata University

Assoc. Prof. Dr. Mihriay Musa
Istanbul Topkapi University

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Kaya
Erciyes University

Assoc. Prof. Dr. Serdar Bayraktaroğlu
Gümüşhane University

Assoc. Prof. Dr. Şenol Yanar
Dokuz Eylül University

Prof. Dr. Abdurrahman KEPOĞLU

İstanbul Topkapı Üniversitesi

Prof. Dr. Alpaslan GÖRÜCÜ

Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Ali KIZILET

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Prof. Dr. Baybars Recep EYNUR

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Çetin ÖZDİLEK

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Prof. Dr. Erdal ZORBA

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Erkut KUNTER

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Prof. Dr. Fehim COŞAN

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Prof. Dr. Fehmi TUNCEL

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Prof. Dr. Güner EKENCİ

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Prof. Dr. Hafiz T.A. Khan

University of West London

Prof. Dr. Hasan AKKUŞ

Selçuk Üniversitesi

Prof. Dr. Korkut ULUCAN

Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Laurentiu-Gabriel Talaghir

Dunarea de Jos University of Galati

Prof. Dr. Marko ALEKSANDROVIC

University of Niš, Sırbistan

Prof. Dr. Mehmet BAYANSALDUZ

İstanbul Topkapı Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet DALKILIÇ

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet DEMİREL

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet YORULMAZLAR

Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Nurullah Emir EKİNCİ

Yalova Üniversitesi

Prof. Dr. Sami MENGÜTAY

İstanbul Galata Üniversitesi

Prof. Dr. Turgay BİÇER

İstanbul Gedik Üniversitesi

Doç. Dr. Bojan JORGIC

University of Niš, Sırbistan

Doç. Dr. Erdem EROĞLU

Muş Alparslan Üniversitesi

Doç. Dr. Fatma Şebnem Akal ILKHAN

Marmara Üniversitesi

Doç. Dr. Haluk SAÇAKLI

Adıyaman Üniversitesi

Doç. Dr. Hamza Kaya BESLER

Pamukkale Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet SOYAL

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Doç. Dr. Milaim Berisha

University for Business and Technology, Kosova

Doç. Dr. Mustafa Can KOÇ

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Doç. Dr. Mülayim MELİKŞAH

University for Business and Technology, Kosova

Doç. Dr. Neşe AKPINAR KOCAKULAK

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Doç. Dr. Nurgül ÖZDEMİR

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Doç. Dr. Taner ATASOY

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Doç. Dr. Tanja Petrusic

University of Ljubljana

Dr. Sc. Abedin Bahtiri

University for Business and Technology, Kosova

Dr. Sc. Agron THAQI

University for Business and Technology, Kosova

Dr. Ahmet ŞAHİN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Ali KAYA

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa

Dr. Çağdaş IŞIKLAR

Fenerbahçe Üniversitesi

Dr. Deniz ŞENTÜRK

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Dr. Duygu DEMİREL

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Dr. Egemen MERDAN

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Dr. Eyüp ACAR

Uşak Üniversitesi

Dr. Gülşah SEKBAN

Sinop Üniversitesi

Dr. İrfan KARA

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Dr. Libuša Gužíková

Constantine the Philosopher University in Nitra

Dr. Mehmet AYDOĞAN

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Dr. Ömür GÜLFİRAT

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Dr. Serdar TUNCER

Bartın Üniversitesi

Dr. Serkan KIZILCA

Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Şahin GÖK

İstanbul Gelişim Üniversitesi

Araştırma Makalesi/Research Article

1. "Investigation of Aggressive and Hostile Behavior Among Fans of Football Teams"

"Futbol Takımı Taraftarları Arasında Saldırgan ve Düşmanca Davranışların İncelenmesi"

Yazarlar: Bilal Karakoç

Bu çalışmanın amacı, futbol taraftarlarında gözlenen saldırgan ve düşmanca davranışların altında yatan psikolojik nedenleri incelemektir.

Sayfa/Page 1-13

2. "8-10 Yaş Arası Aktif Spor Yapmayan Bireylerde 8 Haftalık Eğitsel Oyun Programının Çeviklik ve Dikey Sıçrama Parametrelerine Etkisinin İncelenmesi"

"The Effect of an 8-Week Educational Game Program on Agility and Vertical Jump Parameters in Non-Active Individuals Aged 8-10 Years"

Yazarlar: Mehmet Göksu

Bu çalışma, aktif spor yapmayan 8-10 yaş arası çocuklarda 8 hafta süren eğitsel oyun programının çeviklik ve dikey sıçrama performansı üzerindeki etkilerini incelemektedir.

Sayfa/Page 14-25

Sistemik İnceleme/Systematic Review

3. "Çocukların Spora Katılımını Etkileyen Faktörler: Sistemik Alan Taraması"

"Factors Affecting Children's Participation in Sports: A Systematic Literature Review"

Yazarlar: Fatih Aktaş, Harun Topaloğlu, Selma Çavdar

Bu sistemik derlemede, çocukların spora katılımını etkileyen faktörleri ele alan çalışmalar incelenmiştir.

Sayfa/Page 26-44

4. "Futbolcuların Psikolojik Gerilimleri: Artan İş Yükünün Yansımaları"

"Psychological Tensions of Football Players: Reflections of Increasing"

Yazarlar: Abdullah Arısoy, Osman Pepe

Bu araştırma, üniversite düzeyindeki futbolcuların yoğun müsabaka ve artan iş yükü altında yaşadığı psikolojik gerilimleri incelemektedir.

Sayfa/Page 45-54

5. "Physical Activity Increases Oxidative Stress Biomarker and Enhance the Academic Performance in Primary School Children"

"Fiziksel Aktivite, Oksidatif Stres Biyobelirteçlerini Artırır ve İlkokul Öğrencilerinde Akademik Başarıyı Geliştirir"

Yazarlar: Muthanna Hafedh

Bu çalışma, fiziksel aktivite ile oksidatif stres ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemektedir.

Sayfa/Page 55-64

6. "Akselasyon ve Deselasyon Çalışmalarının Çeviklik ve Sürat Parametreleri Üzerine Olan Etkisi"

"The Effect of Acceleration and Deceleration Training on Agility and Speed Parameters"

Yazarlar: Bilal Gök, Onur Topuz, Mesut Öztürk, İlkay Kukun

Bu araştırma, 10-12 yaş erkek futbolcularda 6 hafta boyunca uygulanan akselasyon ve deselasyon temelli antrenmanların çeviklik ve sürat üzerindeki etkilerini incelemektedir.

Sayfa/Page 65-73

Bibliyometrik Analiz/Bibliometric Analysis

7. "Türkiye'de Yayınlanan Spor Pazarlaması Konu Başlıklı Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizii"

"Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses with the Subject Title of Sports Marketing Published in Turkey"

Yazarlar: Selim Akman, Bilgehan Pepe

Bu bibliyometrik analiz, 1990-2025 yılları arasında Türkiye'de yayımlanan spor pazarlaması konulu lisansüstü tezleri incelemektedir.

Sayfa/Page 74-85

Investigation of Aggressive and Hostile Behavior Among Fans of Football Teams

Bilal Karakoç¹

Author Informations

Affiliation:

¹Assoc. Prof.; Yalova University,
Faculty of Sports Sciences,
Department of Department of
Coaching Education, Yalova,
Türkiye

ORCID:

0000-0002-6688-7914

Email:

bilal.karakoç@yalova.edu.tr

Publication Informations

Received: 08.01.2025

Accepted: 22.03.2025

Published: 28.03.2025

Keywords:

Perry aggression scale,
football,
fans,
violence,
sports

Abstract

This study aims to investigate the psychological factors underlying aggressive and hostile behaviors among football fans. The research was conducted on 450 participants who identified as supporters of Beşiktaş, Fenerbahçe, or Galatasaray, selected from three regions in Turkey: Marmaris, Bodrum, and Kuşadası. The data were collected using the Buss-Perry Aggression Questionnaire and analyzed via the SPSS 20.0 statistical software. Findings revealed that aggression levels varied significantly across demographic and psychological variables. Male fans, younger individuals, unemployed participants, and those willing to attend away games displayed higher levels of aggressive tendencies. Among the clubs, Beşiktaş supporters exhibited the highest aggression scores, followed by Fenerbahçe and Galatasaray fans. A negative correlation was found between age and aggression, as well as between education level and aggression. The results highlight the influence of sociocultural, demographic, and behavioral factors on aggression in the context of football fandom. Preventive strategies involving education, media responsibility, and club-fan collaboration are recommended to reduce aggressive behaviors in sports environments.

Futbol Takımı Taraftarları Arasında Saldırgan ve Düşmanca Davranışların İncelenmesi

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

¹Doç.; Yalova Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük
Eğitim Bölümü, Yalova, Türkiye

ORCID:

0000-0002-6688-7914

Email:

bilal.karakoç@yalova.edu.tr

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 08.01.2025

Kabul Tarihi: 22.03.2025

Yayın Tarihi: 28.03.2025

Anahtar Kelimeler:

Buss-Perry saldırganlık ölçeği,
futbol,
taraftar,
şiddet,
spor

Özet

Bu çalışmanın amacı, futbol taraftarları arasında gözlemlenen saldırgan ve düşmanca davranışların altında yatan psikolojik faktörleri incelemektir. Araştırma, Türkiye'nin Marmaris, Bodrum ve Kuşadası ilçelerinden rastgele seçilen, Beşiktaş, Fenerbahçe veya Galatasaray taraftarı olduğunu belirten 450 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veriler, Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği kullanılarak toplanmış ve SPSS 20.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Bulgular, saldırganlık düzeylerinin demografik ve psikolojik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Erkek taraftarlar, genç bireyler, işsiz katılımcılar ve deplasman maçlarına gitmeye istekli olan taraftarlar daha yüksek saldırganlık eğilimi sergilemiştir. Takım bazında ise Beşiktaş taraftarları en yüksek saldırganlık puanına sahipken, onları Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarları takip etmiştir. Yaş ve eğitim düzeyi ile saldırganlık arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sonuçlar, futbol taraftarlığı bağlamında saldırgan davranışların oluşumunda sosyokültürel, demografik ve davranışsal faktörlerin etkili olduğunu göstermektedir. Spor ortamlarında saldırgan davranışların önlenmesi için eğitim, medya sorumluluğu ve kulüp-taraftar iş birliği temelli stratejiler önerilmektedir.

1. INTRODUCTION

Football is different from other branches in that it is a spectator sport and attracts the masses. Football matches are an environment where desired or undesired mass events occur, especially in crowds, under the influence of various external stimuli.

Aggression is a personality trait that indicates an inherent predisposition to commit aggressive acts. It is not possible to see this trait. On the contrary, it is a situation of action and reaction that can only be predicted according to appropriate behavior patterns. Aggression must always be evaluated in relation to the relevant situation that led to the act (Baumann, 1994).

Today, aggression is defined as behavior that harms, injures, or even kills any living or inanimate object. Aggression is a personality trait that indicates an inherent predisposition to engage in aggressive action. It is not possible to see this trait. On the contrary, it is a predictable action-reaction situation based only on appropriate behavior patterns. Aggression must always be evaluated in relation to the relevant situation that led to the action (Baumann, 1994; Kesen, 2007).

In terms of aggression and violence, the value judgments and attitudes towards aggression in the family and society are also very important. Children who experience or learn aggression and violence from an early age usually continue such behaviors throughout their lives (Erşan, 2009).

According to Freud, aggression is innate, while according to some psychologists, it is a negative acquisition learned after a series of experiences. Both theories are currently being debated and will continue to be debated in the future (Kabak, 2009).

The basis of aggression is probably the inhibition of behaviors that are directed at the basis of a need. This can be explained by the fact that the angry organism attacks not because of its aggressive instinct, but because its movements are prevented by an obstacle (Acet, 2001). Researchers have explained that there are many factors in the emergence of aggression (Doğan, 2007).

Aggression is also classified as active and passive. In active aggression, the intention to harm is realized with an action, while in passive aggression, the intention to harm is realized without action (Kabak, 2009). In addition to active and passive aggression, physical aggression and verbal aggression are also present (Doğa, 2007).

2. METHOD

2.1. Research Design

This study was conducted within the framework of a descriptive survey design. The primary aim of the research was to examine the psychological factors underlying aggressive and hostile behaviors observed among football fans. In line with this objective, a quantitative research approach was adopted, and data were collected using a structured questionnaire.

2.2. Participants

The sample of the study consisted of 450 individuals who identified themselves as supporters of Beşiktaş, Galatasaray, or Fenerbahçe football clubs. Participants were selected through a random sampling method from three different districts in Turkey: Marmaris, Bodrum, and Kuşadası. No specific demographic restrictions such as age or gender were applied during participant selection.

2.3. Data Collection Methods

Data were collected using the Buss-Perry Aggression Questionnaire, which comprises 29 items structured on a 5-point Likert scale ranging from "not at all appropriate" to "completely

appropriate." The Turkish adaptation of the scale, including its validity and reliability studies, was conducted by Mardan D.A.H. (2012).

2.4. Research Process

During the research process, the questionnaires were administered face-to-face in the aforementioned three districts. Participation was based on voluntary consent, and anonymity and confidentiality of participant responses were ensured. No external influence was exerted on participants, and they were encouraged to respond freely and independently.

2.5. Data Analysis

The collected data were analyzed using the SPSS 20.0 statistical software package. Descriptive statistics (mean, percentage, and frequency), Independent Samples t-Test, One-Way Analysis of Variance (ANOVA), and Pearson correlation analysis were employed to analyze the data.

2.6. Ethical Considerations

All ethical principles were strictly followed throughout the study. Informed consent was obtained from all participants, and personal data were kept confidential and used solely for academic purposes. No coercion or manipulation was involved at any stage of the research process.

3. FINDINGS

"This section presents the data obtained from the measurement tool used in the study, along with the corresponding statistical results.

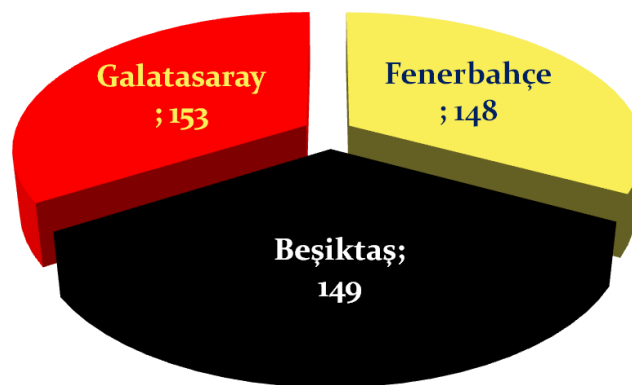

Figure 1. Number of fans participating in the study

Figure 1 illustrates the distribution of football fans participating in the study according to their team affiliation. Among the participants, 153 were Galatasaray fans, 149 were Beşiktaş fans, and 148 were Fenerbahçe fans. The distribution appears relatively balanced across the three supporter groups, ensuring comparability among the data sets.

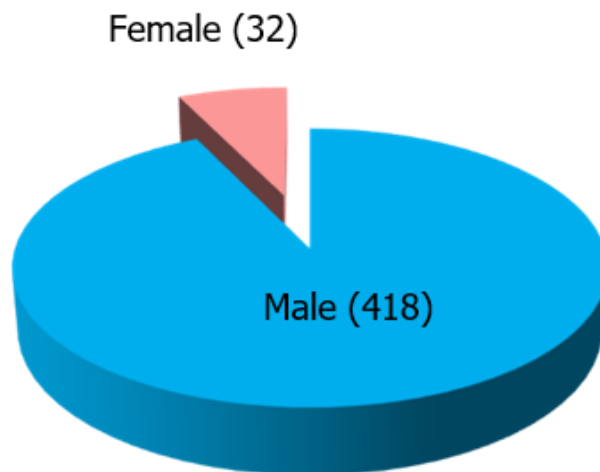

Figure 2. Gender distribution of fans participating in the study

Figure 2 shows the gender distribution of the fans who participated in the study. A significant majority of the participants were male ($n=418$), while only a small portion were female ($n=32$). This indicates a strong male dominance among the sample group, which is consistent with the general demographics of football fan communities.

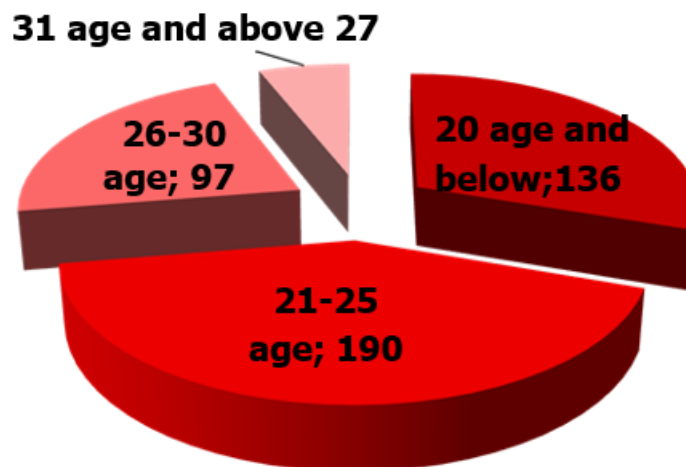

Figure 3. Distribution of age groups of fans participating in the study

Figure 3 illustrates the age distribution of the football fans who participated in the study. The majority of participants were between the ages of 21 and 25 ($n=190$), followed by those aged 20 and below ($n=136$). Participants aged 26–30 accounted for 97 individuals, while the smallest group consisted of those aged 31 and above ($n=27$). These results indicate that the study sample predominantly represents a younger fan demographic.

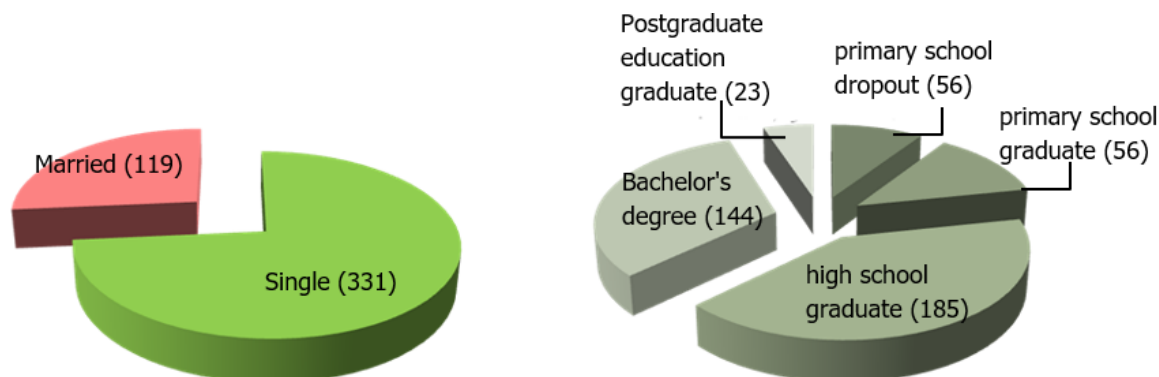

Figure 4. Marital status and educational background of participants

Figure 4 presents the distribution of participants based on their marital status and educational background. In terms of marital status, a significant majority of the participants were single ($n=331$), while 119 participants were married. Regarding educational attainment, the highest proportion consisted of high school graduates ($n=185$), followed by those holding a bachelor's degree ($n=144$). Additionally, 56 participants were primary school graduates, another 56 were primary school dropouts, and 23 had completed postgraduate education. These findings indicate that the sample predominantly comprises single individuals with secondary or undergraduate-level education.

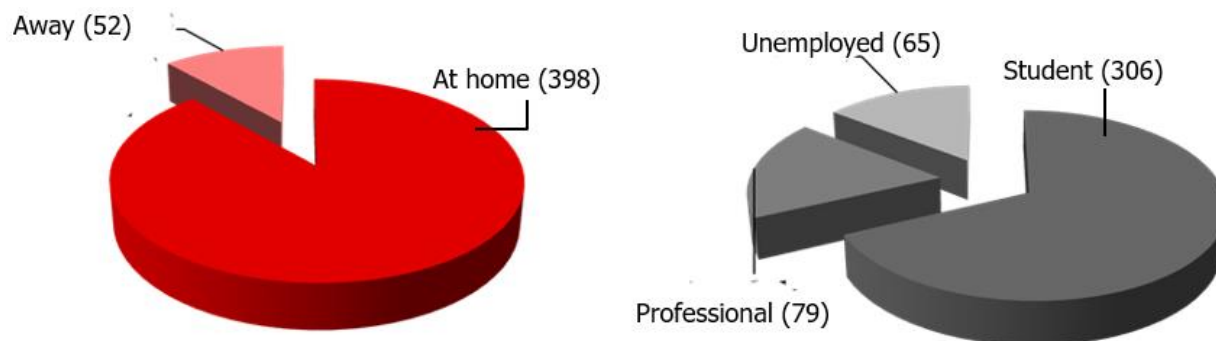

Figure 5. Living situation and employment status of participants

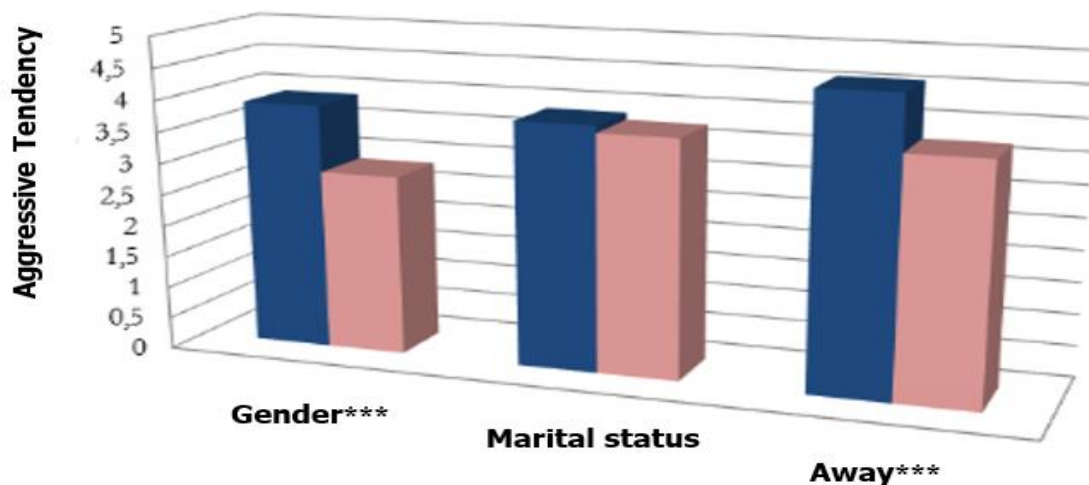
Figure 5 provides information on the living situation and employment status of the participants. The majority of the respondents reported living at home ($n=398$), while a smaller portion stated that they lived away from home ($n=52$). Regarding employment status, most participants were students ($n=306$), followed by professionals ($n=79$) and unemployed individuals ($n=65$). These results indicate that the sample predominantly consists of students residing at home, reflecting a young and educationally engaged demographic.

Tablo 1. Comparison of the fans participating in the study according to their demographic characteristics

		N	Mean ± SD	f	p
Gender	Male	418	3,8992±,52702	11,079	,000***
	Female	32	2,8513±,32762		
Marital status	Married	119	3,7428±,74199	1,795	,073
	Single	331	3,8541±,50973		
Attend Away Game?	Yes	52	4,5831±,53819	-11,332	,000***
	No	398	3,7256±,24182		

***p < .001, **p < .01, *p < .05;

The analysis revealed statistically significant differences in aggression scores based on gender and willingness to attend away games. Male participants (M = 3.8992, SD = 0.52702) exhibited significantly higher aggression levels compared to female participants (M = 2.8513, SD = 0.32762), $t = 11.079$, $p < .001$. Similarly, participants who indicated a willingness to attend an away game reported significantly higher aggression scores (M = 4.5831, SD = 0.53819) than those who would not (M = 3.7256, SD = 0.24182), $t = -11.332$, $p < .001$. On the other hand, marital status did not produce a statistically significant difference in aggression levels between married (M = 3.7428, SD = 0.74199) and single participants (M = 3.8541, SD = 0.50973), $F = 1.795$, $p = .073$. These findings suggest that gender and fan behavior (such as attending away games) may be influential factors in aggression levels among football fans.

	Gender***	Marital status	Away***
■ Male-Single-Yes	3,8992	3,8541	4,5831
■ Female-Married No	2,8513	3,7428	3,7256

***p < .001, **p < .01, *p < .05.

Figure 6. Comparison of the fans participating in the study according to their demographic characteristics

Figure 6 visually compares aggressive tendencies based on gender, marital status, and willingness to attend away games. As shown in the chart, male participants displayed higher aggression scores ($M = 3.8992$) than females ($M = 2.8513$), a difference that was statistically significant ($p < .001$). Similarly, participants who expressed a willingness to attend away games reported significantly higher levels of aggression ($M = 4.5831$) compared to those who would not ($M = 3.7256$), again indicating a highly significant difference ($p < .001$). While aggression levels between single ($M = 3.8541$) and married participants ($M = 3.7428$) were relatively close, the difference was not statistically significant. These results highlight that both gender and fan behavior, particularly away game attendance, are significant predictors of aggressive tendencies among football fans.

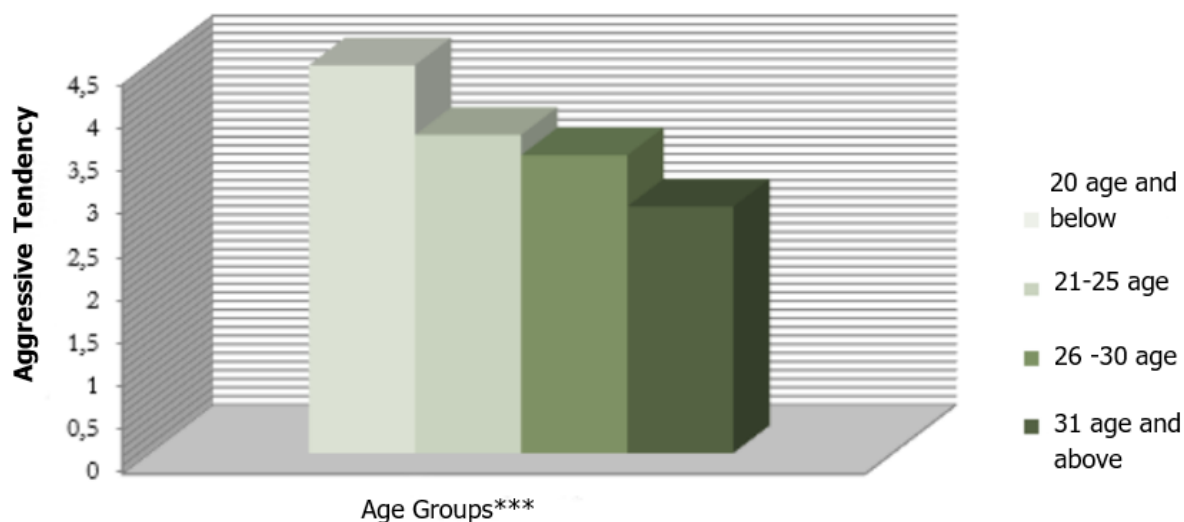

Figure 7. Comparison and correlation of the fans participating in the study according to their educational status

Figure 7 illustrates the distribution of aggressive tendencies across different age groups. According to the graph, the highest level of aggression was observed among participants aged 20 and below, followed by the 21–25 age group. Participants in the 26–30 age group exhibited moderate levels of aggression, while the 31 and above group had the lowest aggression scores. The differences between these age groups were statistically significant ($p < .001$), indicating that younger individuals tend to display higher levels of aggressive behavior compared to older age groups.

Table 2. Comparison and correlation of the fans participating in the study according to age groups

		N	Mean ± SD	f	p
Age Groups	20 age and below	136	4,4874 ±,33154	313,734	,000***
	21-25 age	190	3,6814 ±,32225		
	26-30 age	97	3,4466 ±,34681		
	31 and above	27	2,8528 ±,32687		
	Total	450	3,8247 ±,58143		

<i>Relationship(r)</i>	Aggression
Fan age	-.732***

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$;

As shown in Table 2, aggression levels among football fans differed significantly across age groups ($F = 313.734, p < .001$). The youngest participants (aged 20 and below) had the highest mean aggression score ($M = 4.4874$), followed by the 21–25 age group ($M = 3.6814$), and then the 26–30 group ($M = 3.4466$). The lowest aggression levels were observed among those aged 31 and above ($M = 2.8528$). Moreover, the negative correlation between age and aggression ($r = -.732, p < .001$) suggests that as age increases, aggressive tendencies significantly decrease. This highlights age as a strong predictor of aggressive behavior among football fans.

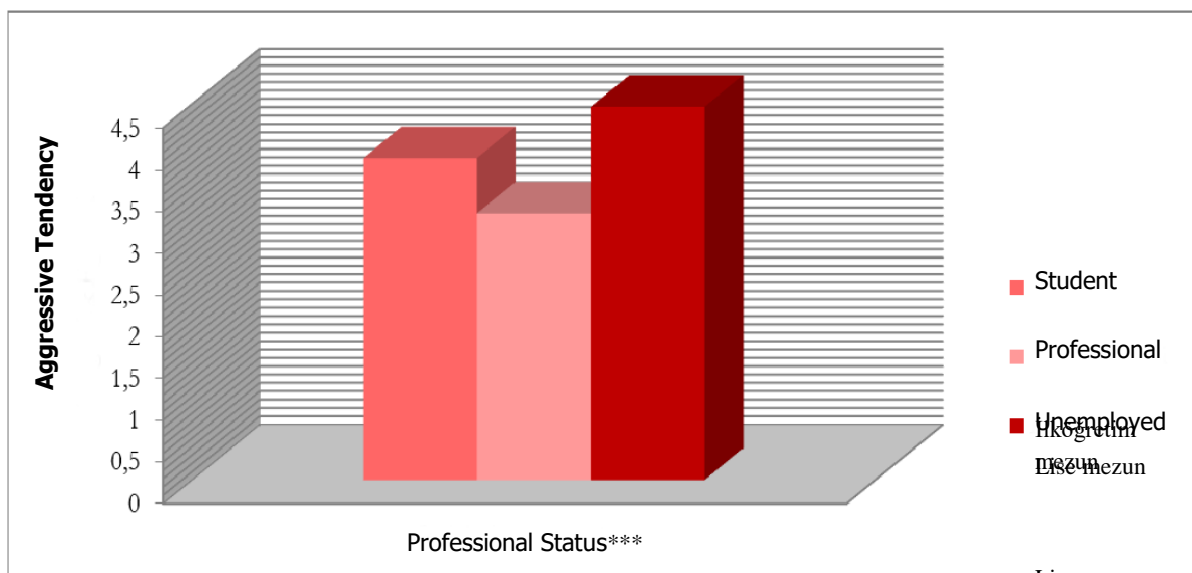

Figure 8. Comparison of the fans participating in the study according to their occupational groups

Figure 8 illustrates the comparison of aggressive tendencies among participants based on their occupational status. The results indicate that unemployed individuals reported the highest levels of aggression, followed by students, while professionals showed the lowest aggression scores. These findings are consistent with the statistical analysis presented in Table 3, highlighting that occupational status is a significant factor associated with aggressive behavior in football fans.

Table 3. Comparison of the fans participating in the study according to their occupational groups

		N	Mean ± SD	f	p
Professional Status	Student	306	3,8524 ±,46526	140,236	,000***
	Professional	79	3,1910 ±,54153		
	Unemployed	65	4,4660 ±,46424		
	Total	450	3.8247 ±,58143		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Table 3 shows that aggression levels significantly differed across occupational groups ($F = 140.236$, $p < .001$). The unemployed participants exhibited the highest aggression scores ($M = 4.4660$), followed by students ($M = 3.8524$). The lowest aggression levels were observed among professionals ($M = 3.1910$). These findings suggest that occupational status is a significant factor influencing aggressive tendencies, with unemployment possibly being associated with higher levels of psychological stress or frustration contributing to increased aggression.

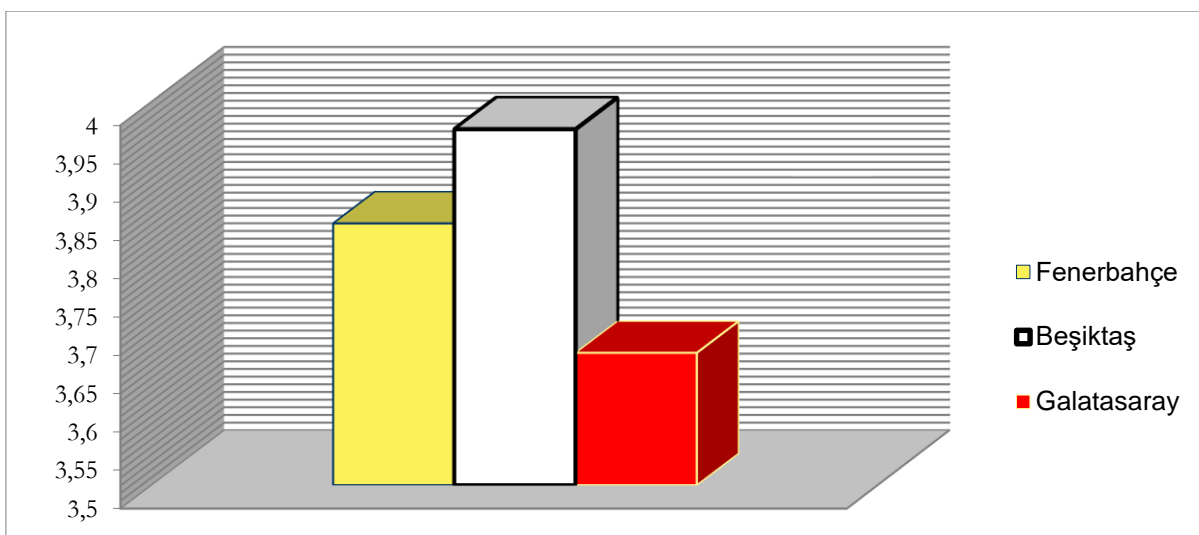

Figure 9. Comparison of the fans participating in the study according to the sports club they support

Figure 9 presents the comparison of aggression levels among supporters of Fenerbahçe, Beşiktaş, and Galatasaray. According to the findings, Beşiktaş fans exhibited the highest aggression scores, followed by Fenerbahçe supporters, while Galatasaray fans demonstrated the lowest levels of aggression. These differences suggest that team affiliation may be associated with varying levels of aggressive behavior among football fans.

Table 4. Comparison of the fans participating in the study according to the sports club they support

	N	Mean ± SD	f	p
Fenerbahçe	148	3,8414 ±,61082		
Partisanship Beşiktaş	149	3,9642 ±,52277	9,972	,000***
Galatasaray	153	3,6425 ±,57363		
Total	450	3.8247 ±,58143		

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

As shown in Table 4, aggression levels differed significantly based on the football club supported by the participants ($F = 9.972$, $p < .001$). Beşiktaş fans reported the highest aggression levels ($M = 3.9642$), followed by Fenerbahçe supporters ($M = 3.8414$), while Galatasaray fans had the lowest aggression scores ($M = 3.6425$). These findings suggest that team affiliation is a significant variable influencing aggressive tendencies among football fans, with certain fan bases exhibiting higher levels of aggression than others.

4. DISCUSSION AND RESULT

Male fans tend to be much more aggressive than female fans. It is thought that this situation is effective in the perception of football as a male sport in society. Although there is no statistical difference between the marital status of the fans, single fans tend to be more aggressive than married fans. This situation is thought to be due to the family responsibilities of the person.

While Bettencourt and Miller (1996) stated that males are more aggressive than females, Çobanoğlu and Ağlamaz (2006) stated that gender is not a factor affecting aggressive behavior. Özgür (2011) found that male students' violence tendency scores were higher than female students and that there was a significant difference. Donaldson (2006) explained that there is no significant difference in the aggression problem scale according to gender. There are different findings and interpretations in the aggression scores in terms of gender. Aggressive behavior patterns resulting from differences between genders are generalized as "girls are more verbal and mentally aggressive, while boys are more physically aggressive" (Güner, 2006).

Asma (2008) stated that there was no significant difference between the aggression scale scores according to gender, and explained that the perception of aggression of student athletes participating in inter-school matches was affected by many environmental factors, the most important of which were the audience, referee, opposing players, the environment, the view that aggressive behavior in sports is due to the nature of the sport, teammates and role models. Tutkun (2010) found in his study that female athletes had higher aggression sub-scores than male athletes, but there was no statistically significant difference between them. Regarding this issue, Şahin (2003) stated that males are more prone to aggression than females.

In a laboratory study of university students, males were found to be more aggressive than females, but provocation influenced aggression more than gender (Micheal, 2003).

Fans who do not leave their team alone in away games tend to be more aggressive than fans who do not go to away games. It is thought that this situation stems from the sense of belonging that the fans feel towards their team, and that the fans spend time for their team by sacrificing their own social life and wanting their team to win all the time are effective in this situation.

Güner (2006) found in his study that there was no significant difference in the aggression levels of female athletes who did team sports and individual sports, while there was a significant difference in male athletes who did team sports and individual sports. The same study found that

individuals who play individual sports are more aggressive than those who play team sports. It may be thought that aggression in team sports is less because there are rules that limit contact with the opponent. Tutkun (2010) found in his study that the destructive aggression scores of individual sports players were statistically significantly higher than those of team sports players.

There is a negative relationship between fan age and aggression. As age decreases, the tendency to aggression increases. This situation is thought to be due to the rebelliousness and lack of personal education given by youth.

There is a negative relationship between the education level of the fans and aggression. As the education level decreases, the tendency to aggression increases. This situation is thought to be due to lack of education.

In the examination of whether the mean scores of the football players on the aggression sub-dimensions and total differ according to their education levels, it was determined that the mean scores of the football players who graduated from primary school, high school and university did not differ significantly on the aggression sub-dimensions and total. This situation can be explained by the fact that the tendency to aggression may occur for various reasons in childhood and then continue to increase (Topuz, 2010).

Professional fans have lower aggressive tendencies, while unemployed fans have higher tendencies. While unemployment itself already causes stress in sociological terms, individuals who want to relieve their stress in stadiums with their fan identity tend to be aggressive.

While the highest aggression tendency is seen in Beşiktaş fans, Fenerbahçe fans are second and Galatasaray fans are third, and this situation is determined to be statistically significant. This situation needs to be examined in depth and different fan groups need to be investigated psycho-socially.

Athletes, coaches and managers need to pay attention to their behaviors and statements. In order to prevent aggression and violence, educational panels and seminars should be organized in schools starting from primary schools. The fans should be informed and made aware of the Law No. 6222 on violence in sports through the sports media, and the law on violence in sports should be implemented with determination.

There should be joint efforts between fan leaders and sports clubs to prevent aggression. Athletes, coaches and managers should be careful about their behavior and statements. While the media should not include provocative statements for the sake of circulation and should act with a sense of responsibility, they should also not use slogans that contain violence, aggression and hostility.

At the end of the study, it was determined that the highest aggressive tendency was seen in Beşiktaş fans, Fenerbahçe fans were second and Galatasaray fans were third, and this situation was statistically significant. This situation needs to be examined in depth and different fan groups need to be investigated psycho-socially.

Conflict of Interest

There is no conflict of interest declared by the author during the research process. All findings were obtained through a scientific approach and an objective perspective.

Funding

This study was conducted without any external funding support. All stages of the research were carried out using resources provided by the researchers themselves.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Corresponding Author: *Bilal Karakoc*¹ - – Yalova University, Faculty of Sports Sciences, Department of Coaching Education, Yalova, Türkiye, ORCID No: ORCID: 0000-0002-6688-7914 bilal.karakoc@yalova.edu.tr

Alıntı/Citation: Karakoc, B. (2025). Investigation of aggressive and hostile behavior among fans of football teams. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 1-13.

5. REFERENCES

- Acet, M. (2001). *Futbol seyircisini fanatik ve saldırgan olmaya yönelten sosyal faktörler* [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı].
- Asma, M. (2008). *Okullar arası karşılaşmalara katılan sporcu öğrencilerin saldırganlık algılarının sosyal-bilişsel öğrenme kuramı açısından incelenmesi (Ankara ili örneği)* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Bauman, S. (1994). *Uygulamalı spor psikolojisi*. (Çev. H. Can İkizler, A. O. Özcan) Alfa Yayın Dağıtım.
- Bettencourt, B. A., & Miller, N. (1996). Gender differences in aggression as a function of provocation: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 119(3), 422-447. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.119.3.422>
- Çobanoğlu Güner, B. (2006). *Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Doğan, B. (2007). *Spor sosyolojisi ve uygulamalı spor sosyolojisine giriş* (1. baskı). Nobel Kitabevi, Ankara.
- Donaldson, S. J., & Ronan, K. R. (2006). The effects of participation on young adolescents' emotional well-being. *Libra Publishers*, 41, 162, 369-389.
- Erşan, E. E., Doğan, O., & Doğan, S. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin sosyodemografik açıdan değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 31, 231-238.

- Güner Çobanoğlu, B. (2006). *Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Kabak, F. (2009). *Ergenlerde spora katılımın saldırgan davranışlar üzerine etkilerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Karagözoğlu, C., & Ay, M. S. (1999). Futbol seyircisinde saldırganlık eğilimleri: İstanbul örneği. *Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(3), 27–31.
- Kesen, N. F., Deniz, M. E., & Durmuşoğlu, N. (2007). Ergenlerde saldırganlık ve öfke düzeyleri arasındaki ilişki: yetiştirme yurtları üzerinde bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (17), 353-364.
- Michael, A. H., & Cooper, J. (2003). In M. A. Hogg & J. Cooper (Eds.), *The Sage handbook of social psychology* (pp. 297–323). Sage Publications.
- Özgür, G., Yörükoğlu, G., & Baysan, L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53–60.
- Russell, G. W. (2003). Sport riots: A social–psychological review. *Aggression and Violent Behavior*, 9(4), 353–378. [https://doi.org/10.1016/s1359-1789\(03\)00031-4](https://doi.org/10.1016/s1359-1789(03)00031-4)
- Şahin, M. H. (2003). *Sporda şiddet ve saldırganlık* (1. baskı). Nobel Kitabevi, Ankara.
- Topuz, R., Sanioğlu, A., & Çağlayan, A. S. (2010). Amatör futbol oyuncularının saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 42–49.
- Tutkun, E., Güner, B. Ç., Ağaoğlu, A. S., & Soslu, R. (2010). Takım sporları ve bireysel sporlar yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 23–29.

8-10 Yaş Arası Aktif Spor Yapmayan Bireylerde 8 Haftalık Eğitsel Oyun Programının Çeviklik ve Dikey Sıçrama Parametrelerine Etkisinin İncelenmesi

Mehmet Göksu¹

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Gürsu Hamdi Çalış Ortaokulu, Bursa, Türkiye

ORCID:

0009-0001-7108-3128

Email:

m.goksu-gs@hotmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 24.12.2024

Kabul Tarihi: 23.03.2025

Yayın Tarihi: 28.03.2025

Anahtar Kelimeler:

Eğitsel Oyunlar,
Çeviklik,
Dikey Sıçrama,
Çocuklarda Fiziksel Performans,
Antrenman Programı

Özet

Bu araştırmanın amacı, 8-10 yaş arası aktif spor yapmayan çocuklarda 8 haftalık eğitsel oyun programının çeviklik ve dikey sıçrama performansına etkilerini incelemektir. Çalışmaya gönüllü olarak katılan 80 çocuk, deney (n=40) ve kontrol (n=40) grubu olarak rastgele atanmıştır. Deney grubuna, haftada 3 gün uygulanmak üzere toplamda 8 hafta süren ve çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olarak yapılandırılmış eğitsel oyun programı uygulanmıştır. Araştırmada ön test ve son test şeklinde vücut ağırlığı, çeviklik (T-testi) ve dikey sıçrama ölçümleri gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler SPSS 24.0 programı ile analiz edilmiştir. Ön test bulgularında gruplar arasında anlamlı bir fark görülmezken ($p>.05$), son test bulguları deney grubunun vücut ağırlığında düşüş, çeviklik ve dikey sıçrama performansında ise anlamlı bir artış olduğunu göstermiştir ($p<.05$). Kontrol grubunda ise performans göstergelerinde olumsuz değişiklikler gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, eğitsel oyun temelli antrenman programlarının fiziksel uygunluğu geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca bu oyunlar, çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini destekleyerek bütüncül bir katkı sağlamaktadır. Bu yönüyle eğitsel oyunlar, çocukların çok yönlü gelişimi için önemli bir araçtır.

The Effect of an 8-Week Educational Game Program on Agility and Vertical Jump Parameters in Non-Active Individuals Aged 8–10 Years

Author Informations

Affiliation:

¹Ministry of National Education, Gürsu Hamdi Çalış Secondary School, Bursa, Türkiye

ORCID:

0009-0001-7108-3128

Email:

m.goksu-gs@hotmail.com

Publication Informations

Received: December 24, 2024

Accepted: March 23, 2025

Published: March 28, 2025

Keywords:

Educational games,
agility,
vertical jump,
physical performance in children,
training Program

Abstract

The aim of this study is to examine the effects of an 8-week educational game program on agility and vertical jump performance in children aged 8–10 who do not actively participate in sports. A total of 80 volunteer participants were randomly assigned to experimental (n=40) and control (n=40) groups. The experimental group participated in an educational game program tailored to their developmental and physical characteristics, conducted three days per week over eight weeks. Pre-test and post-test measurements included body weight, agility (T-test), and vertical jump performance, and the data were analyzed using SPSS 24.0. While pre-test results revealed no statistically significant differences between the groups ($p>.05$), post-test findings indicated a significant decrease in body weight and significant improvements in agility and vertical jump performance in the experimental group ($p<.05$). In contrast, the control group exhibited negative trends in the same parameters. These results demonstrate that training programs incorporating educational games can be effective in enhancing children's physical fitness, particularly in terms of agility and explosive power. Moreover, educational games contribute to children's social, emotional, and cognitive development, offering a holistic approach to physical education. Therefore, such programs are recommended as effective tools for supporting multidimensional development in children.

1. GİRİŞ

Günümüzde ailelerin öncelikli hedeflerinden biri, çocuklarının akademik başarılarını en üst düzeye çıkarmaktır. Ancak bu hedef doğrultusunda hareket eden birçok ebeveyn, çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin sadece akademik uğraşlarla desteklenemeyeceği gerçeğini göz ardı etmektedir. Akademik öğrenimlerin yanı sıra oyun ve hareket temelli etkinlikler, bireyin bütünsel gelişimini destekleyen vazgeçilmez unsurlardır (Ekiz ve ark., 2022). Oyun oynamak, insan doğasının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu durum, insanda bir yetenek, bir eğilim ve geliştirilebilecek bir potansiyel olarak kendini gösterir. Oyun ortamı, günlük hayatın kurallarını veya gerekliliklerini geçersiz kılan bir alan sunar. Bu süreçte birey, kendi kimliği dışında bir role bürünerek sadece oyun ile ilgilenir ve bu bağlamda oyun odaklı bir deneyim yaşar (Erdemli, 2002). Eğitim sürecinde oyunla zenginleştirilen ve çeşitlendirilen öğrenme, daha etkili ve kalıcı hale gelmekte; bu nedenle eğitsel oyunların önemi giderek artmaktadır (Öz Pektaş, 2017). Bu tür etkinlikler, bireylerin yaş gruplarına ve ilgi alanlarına uygun şekilde planlandığında, onların fiziksel becerilerini geliştirirken aynı zamanda zihinsel süreçlerini destekler ve sosyal etkileşimlerini artırır. Hareket, bireyin kendini ifade etmek için başvurduğu en temel ve doğal araçlardan biri olarak tanımlanabilir. Özellikle çocuklar, çevrelerini ve dünyayı anlamaya çalışırken hareketten büyük ölçüde yararlanırlar. Bu hareketler oyun ile birleştiğinde ise çocuklar için daha eğlenceli, etkili ve öğretici bir öğrenme ortamı ortaya çıkar. Oyun ve hareket etkinlikleri, çocukların hem öğrenme süreçlerini destekler hem de sosyal beceriler kazanmalarına olanak tanır. Bu süreçte, çocuklar yalnızca çevrelerini keşfetmekle kalmaz, aynı zamanda kendilerine olan güvenlerini geliştirir ve problem çözme yeteneklerini pekiştirir. Bu nedenlerle, ailelerin çocuklarının gelişiminde sadece akademik başarıya odaklanmaktan kaçınarak, oyun ve hareketin sağladığı çok yönlü faydaları göz önünde bulundurması son derece önemlidir (Ekiz ve ark., 2022).

Çocukların gelişim süreçlerinin her alanında oyun önemli bir yer tutmaktadır. Çocuklar, yaşamları boyunca ihtiyaç duydukları bilgi, beceri, tutum ve davranışları oyun sırasında farkında olmadan öğrenirler. Oyun esnasında, çocukların kişilik özellikleri daha belirgin hale gelir ve bu süreçte gelişim gösterir. Aynı zamanda çocuklar, oyun oynarken iletişim kurmayı, yardımlaşmayı, alışkanlık kazanmayı ve deneyim biriktirmeyi öğrenir, bu kavramları içselleştirir ve geliştirir. Oyun, belirli bir amacı gerçekleştirmeye yönelik fiziksel ve zihinsel becerilere uygun şekilde düzenlenen, kendine özgü kuralları olan ve bireylerin hem zekâ hem de becerilerini geliştirmeyi hedefleyen etkinliklerdir. Aynı zamanda oyun, sosyal uyumu desteklerken eğlendirici bir rol de üstlenir (Çoban & Nacar, 2015).

Eğitsel oyunlar, öğrencilerin fiziksel, duyuşsal ve bilişsel becerilerini geliştirmeyi amaçlayan, eğlence ve ilgi unsurları içeren eğitim odaklı etkinlikler bütünüdür (Aykaç, 2009). Bu oyunlar, öğretim sürecinin daha etkili bir şekilde yürütülmesine ve belirlenen öğrenme hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olan önemli bir öğretim yöntemidir. Öğrenci açısından ele alındığında, eğitsel oyunlar derslerin monotonluğunu kırarak öğrencinin dikkatini toplamasına ve motivasyonunun artmasına katkı sağlar. Aynı zamanda, yaparak ve yaşayarak öğrenme imkânı sunarak öğrenme sürecini eğlenceli hale getirir ve bilgilerin kalıcılığını destekler. Bu süreçte, öğrenciler öğrenirken eğlenir, eğlenirken öğrenir ve bu durum öğrenme deneyimini daha etkili kılar.

Öğretmen perspektifinden değerlendirildiğinde ise eğitsel oyunlar, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlama, öğretim sürecini eğlenceli bir hale getirme ve farklı zekâ alanlarına hitap etme gibi avantajlar sunar. Ayrıca, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak her öğrenciye uygun etkinlikler tasarlama olanağı sağlar (Hazar, 2018). Eğitimde eğitsel oyunların kullanılması, öğrencilerin duyuşsal alanlarına doğrudan etki ederek ilgilerini çekmekte ve sürece daha aktif bir şekilde katılmalarına olanak tanımaktadır.

Fiziksel uygunluk, bireylerin gerçekleştirdikleri aktiviteler ve değişen yaşam tarzlarının etkisiyle psikolojik ve fiziksel mutluluklarını doğrudan etkileyen bir kavram olarak görülmektedir. Bu durum, yapılan egzersiz türleri, antrenman seviyeleri ve genel sağlık durumuyla yakından bağlantılıdır. Fiziksel uygunluk düzeyini etkileyen pek çok unsur bulunmakta olup, bu unsurlar arasında genetik özellikler, yaşam biçimleri ve çevresel faktörler öne çıkmaktadır. Ayrıca, bu faktörlerin birbirini karşılıklı olarak etkilediği bir etkileşim içinde olduğu söylenebilir (Turan ve ark., 2004). Fiziksel aktiviteyi gerçekleştirme kapasitesi, fiziksel uygunluk olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram, sağlık ve günlük yaşam açısından önemini giderek artıran, sürekli gelişen dinamik bir yapıya sahiptir (Şişli, 2018). Fiziksel uygunluk, bireyin vücudunun minimum enerji harcayarak etkin bir şekilde çalışabilme yeteneğini ifade eder. Aynı zamanda, bireyin hareketlerini verimli bir şekilde gerçekleştirebilmesi, fiziksel dayanıklılık ve kondisyon düzeyi ile de doğrudan ilişkilidir (Zorba, 2009).

Eğitsel oyunlar, çocukların fiziksel uygunluk düzeylerini artırırken çeviklik, denge, dikey sıçrama ve koordinasyon gibi motor becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. İlköğretim dönemi, çocukların hem bedensel hem de fizyolojik gelişimi açısından kritik bir süreçtir. Bu dönemde kazanılan beceriler, çocukların yaşam boyu sürdürebilecekleri fiziksel ve sosyal yeterliliklerin temelini oluşturur (Gülüm, 2008). Özellikle ergenlik dönemine geçişte küçük yaş grubu çocukların biyomotor özelliklerinde meydana gelen değişim ve farklılaşmalar, fiziksel ve fizyolojik gelişim süreçlerini önemli ölçüde etkilemektedir (Diker ve ark., 2018). Bu süreçte eğitsel oyunlar, çocukların algısal ve motor becerilerinin yanı sıra sosyal ve duygusal gelişimlerini de destekler. Denge, koşma, atlama, çeviklik, gibi temel hareket becerilerinin gelişiminde eğitsel oyunların katkısı büyüktür. Ayrıca, bu oyunlar sayesinde çocukların sinir sistemi aktiviteleri ve reaksiyon süreleri gelişirken, beyin ve beceri kapasiteleri de belirli oranlarda artırılabilir (Kula, 2018; Özer & Özer, 2004). Bu süreçte, çocukların çeviklik yeteneklerinin gelişimi ile birlikte serbest zamanlarını daha etkili kullanabilmeleri ve öğrenme kapasitelerinin artması mümkün hale gelir. Eğitsel oyunlar, çocuklara hem fiziksel uygunluk sağlamakta hem de sosyal davranışlarını geliştirme fırsatı sunmaktadır (Çamlıyer & Çamlıyer, 1997).

Bu dönemde oyunla iç içe olan bireylerde biyomotor özelliklerin gelişimi desteklenmektedir. Çeviklik ve dikey sıçrama gibi biyomotor özellikler, birbiriyle ilişkili ve birbirini etkileyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Ancak, bu alanlarda yapılan araştırmaların sınırlı olması, bu önemli konunun tam anlamıyla kavranmasını zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, gelişim çağındaki çocuklarda düzenli olarak oynanan eğitsel oyunların çeviklik ve dikey sıçrama performanslarına etkilerini incelemektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Deney ve kontrol gruplarının birlikte kullanıldığı deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Bu model, belirli bir bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini sistematik bir şekilde incelemek için tasarlanmıştır. Deneysel araştırma modeli, bilimsel yönetime dayalı olarak nedensellik ilişkilerini belirlemeye yönelik en güçlü yöntemlerden biridir (Creswell, 2014). Bağımsız değişken, araştırmacı tarafından manipüle edilir. Deneysel modelde, diğer tüm değişkenlerin kontrol altında tutulması hedeflenir. Bu, müdahalenin etkilerinin izole edilmesini ve başka faktörlerden etkilenmemesini sağlar. Kontrol grubu, bağımsız değişkenin etkisinin net bir şekilde gözlemlenebilmesi için müdahaleye katılmaz. Katılımcılar genellikle rastgele olarak deney ve kontrol gruplarına atanır. Bu yöntem, gruplar arasındaki başlangıçtaki farklılıkları minimize eder ve sonuçların genellenebilirliğini artırır (Bland & Altman, 2011).

2.2. Araştırma Grubu

Çalışmaya, Ağrı ili Taşlıçay ilçesinde İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullarda öğrenim gören 8–10 yaş arası toplam 80 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcılar, deney grubu (n=40; yaş: 8.9 ± 0.778 yıl, boy: 136 ± 0.0476 cm, vücut ağırlığı: 30.3 ± 5.05 kg) ve kontrol grubu (n=40; yaş: 8.85 ± 0.770 yıl, boy: 134 ± 0.0312 cm, vücut ağırlığı: 30.4 ± 5.08 kg) olmak üzere rastgele şekilde iki gruba ayrılmıştır. Test uygulamaları, Taşlıçay Yatılı Bölge Ortaokulu spor salonunda gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Boy Uzunluğu Ölçümleri

Katılımcıların boy uzunlukları, düz bir zeminde çıplak ayakla ve dik pozisyonda durmaları sağlanarak, başın en tepe noktasından şerit metre yardımıyla ölçülmüş ve veriler santimetre (cm) cinsinden kaydedilmiştir (Günay ve ark., 2013).

2.3.2. Vücut ağırlığı ölçümleri

Katılımcıların vücut ağırlıkları, tişört ve şort giyili şekilde, çıplak ayakla Tanita SC 330 marka dijital vücut analiz cihazı kullanılarak ölçülmüş ve kilogram (kg) cinsinden kaydedilmiştir (Günay ve ark., 2013).

2.3.3. Çeviklik Testi (t-testi)

Çeviklik düzeylerini belirlemek amacıyla T-Testi uygulanmıştır. Bu test, 10 metre uzunluğa ve 10 metre genişliğe sahip bir alanda T şeklinde yerleştirilmiş dört temas noktasını içermektedir. Katılımcılar, belirtilen bu noktalarda ileri, sağa, sola ve geriye doğru hareket ederek toplam 40 metrelik mesafeyi en kısa sürede tamamlamaya çalışmışlardır. Test öncesinde ısınma yapılmış, ardından katılımcılara düşük yoğunluklu deneme hakkı tanınmıştır. Her katılımcı testi iki kez uygulamış ve en iyi derece saniye (sn) cinsinden kaydedilmiştir (Semenick, 1990).

2.3.4. Dikey Sıçrama Testi

Katılımcıların patlayıcı kuvvet düzeyini belirlemek amacıyla dikey sıçrama testi uygulanmıştır. Katılımcı, başlangıç pozisyonunda omzunu duvara yaslayarak, ayaklarını omuz genişliğinde yerleştirip tebeşirle işaretlediği noktaya sıçramadan uzanarak temas etmiştir. Ardından hiçbir adım almadan sıçrayarak en yükseğe ulaşmaya çalışmış ve dokunduğu nokta kaydedilmiştir. Her katılımcı testi iki kez uygulamış ve en yüksek derece değerlendirmeye alınmıştır (Günay ve ark., 2019).

2.3.5. Antrenman Programı

2.3.5.1. Programın Genel Yapısı

Araştırmada, 8–10 yaş arası sedanter çocuklar için yapılandırılmış 8 haftalık eğitsel oyun temelli bir antrenman programı uygulanmıştır. Program; haftada üç gün (Pazartesi, Çarşamba, Cuma), günde 45 dakikayı geçmeyecek şekilde planlanmıştır. Her oturum üç bölümden oluşmuştur:

- **Isınma (10 dk):** Basit eğitsel oyunlarla vücut ısısını artırma ve kasları hazır hale getirme.
- **Ana Aktiviteler (30 dk):** Çeviklik ve sıçrama hareketlerini destekleyen eğitsel oyunlar.
- **Soğuma ve Esneme (5 dk):** Kasların gevşemesi ve sakatlanmaların önlenmesi için esneme hareketleri.

2.3.5.2. Programın Hedefleri

- Katılımcıların çeviklik düzeylerini artırmak (hızlı yön değiştirme becerisi)
- Dikey sıçrama performanslarını geliştirmek (patlayıcı güç ve kas dayanıklılığı)
- Eğlenceli etkinliklerle fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırmak.

2.3.5.3. Dinlenme ve Güvenlik Önlemleri

Antrenman sırasında yorgunluğa bağlı performans düşüşü ve olası yaralanmaları önlemek amacıyla dinlenme süreleri dikkatle planlanmıştır. Programın tüm içeriği çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak tasarlanmış ve uygulamalarda güvenlik öncelikli tutulmuştur (Myer ve ark., 2011).

Tablo 1. Antrenman Programı

Hafta	Aktiviteler	Oyun İsimleri	Süre	Açıklama
1-2	Isınma Oyunları	Koni Avı	10 dk	Çocuklar farklı renlerdeki konilere dokunarak yön değiştirirler.
	Ana Aktiviteler	Merdiven Ustası	15 dk	Çocuklar iki gruba ayrılır. Eşleşen çocuklar düdük sesiyle birlikte antrenman merdivenini hızlı adımlarla bitirmeye çalışır. En çok sayıyı kazanan takım oyunun galibi olur.
		Hızlı Kaçış	15 dk	Çocuklar iki gruba ayrılır. Eşleşen çocuklar sınav pozisyonunda bekler. Düdük sesiyle birlikte ayağa kalkarak, 50 metre uzaklıktaki çizgiye doğru koşarak, geçmeye çalışır. En çok sayıyı kazanan takım oyunun galibi olur.
	Soğuma	Gece Yıldızları	5 dk	Yavaş tempolu yürüyüş yapılarak, esneme hareketleri ile vücut rahatlatılır.
3-4	Isınma Oyunları	Balon Avcıları	10 dk	Çocuklar yüksekte asılı balonlara sıçrayarak dokunmaya çalışır.
	Ana Aktiviteler	Kutu Kaptanı	15 dk	40 cm yükseklikte, 40 cm genişlikte 3 adet kutu 40 cm aralıklarla dizilir. Gruplar ikiye ayrılır. Kutuları hızlı geçerek 50 metre uzaklıktaki hedefe ulaşan çocuk oyunu kazanmış olur. En çok sayıyı kazanan takım oyunun galibi olur.
		Dokun ve Kaç	15 dk	Gruplar ikiye ayrılır. 50 metrelik mesafenin sonunda asılı bulunan topa dokunup ve tekrar dönerek 50 metreyi bitiren çocuk oyunu kazanmış olur. En çok sayıyı kazanan takım oyunun galibi olur.
	Soğuma	Esneme Halkası	5 dk	Dairesel bir şekilde dizilen çocuklar esneme hareketleri yaparlar.
5-6	Isınma Oyunları	Top Stop	10 dk	Belirli bir alan içerisinde bir çocuk ortada durur. Ortada duran çocuk bir adet futbol topunu eline alır. Topu havaya atınca 'Top' diye bağırır bu sırada çocuğun etrafındaki arkadaşları alanı geçmeyecek şekilde çocuktan uzaklaşırlar. Top tekrar kendisine gelince 'Stop' diye bağırır o sırada koşanların hepsi olduğu yerde dururlar. Topu kime isabet ettirdiyse o oyun dışı olur.
	Ana Aktiviteler	Engel Şampiyonu	15 dk	40 cm yükseklikte slalom çubuklarından oluşmuş 20 engelin üzerinden koşarak ve zıplayarak geçmeye çalışır. Belirlenen hedefe çabuk ulaşan kazanmış olur. En çok sayıyı kazanan takım oyunun galibi olur.
		Eşli Kaçış	15 dk	Her takımdan iki kişi oyuna başlar. 1 metre uzunlukta bir çubuğun bir ucundan biri bir ucundan diğeri tutacak şekilde 50 metre mesafeyi hızlı bir şekilde bitirmeye çalışır. Çubuğu düşürmeden ve birbirinden kopmadan hedefe varan çocuklar takımına puan kazandırmış olur. En çok sayıyı kazanan takım oyunun galibi olur.
	Soğuma	Sessiz Adımlar	5 dk	Hafif tempolu yürüyüş ve derin nefes egzersizleri yapılır.
7-8	Isınma Oyunları	Bayrak Savaşçıları	10 dk	20 metre uzaklıkta bulunan antrenman hunisine takılı bulunan bayrağı en hızlı şekilde alıp başlangıç noktasına geri dönerse oyunu kazanmış olur.
	Ana Aktiviteler	Zirve Savaşçıları	15 dk	40 cm yükseklikte bulunan kutuya 40 sn içerisinde sayı olarak en çok sıçrayıp tekrar inen sayı kazanmış olur. En çok sayıyı kazanan takım oyunun galibi olur.
		Serbest Alan Kahramanları	15 dk	Çocuklar Özgür bırakılarak kendi istedikleri oyunlar oynatılmıştır.
	Soğuma	Gökkuşáğı Esnemesi	5 dk	Çocuklarla hafif esneme hareketleri eşliğinde sohbet

2.5. Veri Toplama Süreci

Deney ve kontrol grubundaki bireylerin boy, vücut ağırlığı, çeviklik testi (t-test), dikey sıçrama testi Taşlıçay Yatılı Bölge Ortaokulu Spor Salonunda gerçekleştirildi. Ölçümlerden önce tüm katılımcılara, test prosedürlerine yönelik detaylı bilgilendirme yapıldı. Katılımcılara ölçümler öncesinde ısınma protokolü uygulandı ve test prosedürlerine alışabilmeleri için deneme yaptırıldı.

2.6. Veri Analizi

Araştırmada elde edilen tüm verilerin istatistiksel analizleri, SPSS 23.0 (Statistical Package for the Social Sciences; SPSS Inc., Chicago, IL, USA) yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ölçülen değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu, skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) katsayıları incelenerek değerlendirilmiştir. Elde edilen değerlerin ± 2 aralığında olması, verilerin normal dağılım gösterdiğini ortaya koymuştur (George & Mallery, 2010). Bu doğrultuda; grupların kendi içindeki ön test ve son test sonuçları, parametrik testlerden biri olan Eşleştirilmiş Örneklemeler T Testi (Paired Samples T-Test) ile analiz edilmiştir. Deney ve kontrol grupları arasındaki farklılıkların belirlenmesi amacıyla ise Bağımsız Örneklemeler T Testi (Independent Samples T-Test) uygulanmıştır. Tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi (α) 0.01 ve 0.05 olarak kabul edilmiştir.

2.7. Etik İlkeler

Bu çalışma, bilimsel bir araştırma makalesi olup, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alınarak yürütülmüştür (Karar No: 342, Tarih: 26.09.2024). Çalışma sürecinde katılımcıların gizliliği ve gönüllülük ilkelerine titizlikle uyulmuştur; katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgilendirme yapılmış ve katılımın tamamen isteğe bağlı olduğu belirtilmiştir. Verilerin gizliliği sağlanmış, katılımcı kimlikleri gizli tutulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde, spor yöneticilerinin iletişim becerileri ve çatışma yönetimi stilleri, yaş, cinsiyet, maddi durum ve yöneticilik süresi gibi demografik özellikler açısından incelenmiştir. İletişim becerilerindeki artışın, çatışma yönetimi düzeylerini de olumlu etkilediği görülmüştür. Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin frekans dağılımı Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Deney grubu katılımcıların tanımlayıcı özellikleri

Değişkenler	Yaş (Yıl)	Boy uzunluğu (cm)	Vücut ağırlığı (kg)
Ortalama	8,90	136	30,3
Standart Sapma	0,778	0,0476	5,05
Minimum	8	128	23,9
Maksimum	10	149	42,2

Not. n = 40

Tablo 2 incelendiğinde, deney grubundaki katılımcıların yaş ortalaması 8,90 yıl olup, yaş dağılımı 8 ile 10 yıl arasında değişmektedir. Standart sapma (Ss) 0,778, yaşların grupta homojen olduğunu göstermektedir. Boy uzunluğunun ortalaması 136 cm'dir ve 128 cm ile 149 cm arasında değişmektedir. Standart sapma oldukça düşüktür (Ss) 0,0476, bu da boy uzunluğu değerlerinin birbirine çok yakın olduğunu gösterir. Vücut ağırlığı ortalaması 30,3 kg'dır ve değerler 23,9 kg ile 42,2 kg arasında farklılık göstermektedir. Standart sapma 5,05 olup, ağırlık değerlerinin boy uzunluğuna göre daha değişken olduğunu ifade eder. Bu bulgular, deney grubunun homojen bir yapıya sahip olduğunu, ancak özellikle vücut ağırlığı açısından bireyler arasında bir miktar farklılık olabileceğini göstermektedir.

Tablo 3. Kontrol grubu katılımcıların tanımlayıcı özellikleri

Değişkenler	Yaş (Yıl)	Boy uzunluğu (cm)	Vücut ağırlığı (kg)
Ortalama	8,85	134	30,4
Standart Sapma	0,770	0,0312	5,08
Minimum	8	128	23,9
Maksimum	10	140	41

Not. n= 40

Tablo 3 incelendiğinde, kontrol grubundaki katılımcıların yaş ortalaması 8,85 yıl olup, yaşlar 8 ile 10 yıl arasında değişmektedir. Standart sapma (Ss) 0,770'dır ve yaş dağılımının deney grubuna benzer şekilde homojen olduğunu gösterir. Boy uzunluğu ortalaması 134 cm olup, değerler 128 cm ile 140 cm arasında değişmektedir. Standart sapma (Ss) 0,0312 ile oldukça düşük, bu da boy uzunluğu açısından grubun oldukça homojen olduğunu ifade eder. Vücut ağırlığı ortalaması 30,4 kg'dır ve 23,9 kg ile 41 kg arasında değişmektedir. Standart sapma 5,08 olup, vücut ağırlığı açısından katılımcılar arasında deney grubuna benzer bir değişkenlik olduğunu göstermektedir. Genel olarak, kontrol grubu katılımcıları da yaş ve boy açısından homojen bir yapıya sahipken, vücut ağırlığında bireysel farklılıklar gözlemlenebilir.

Tablo 4. Deney Grubu Değişkenlerinin Normallik Dağılımı (Skewness-Kurtosis)

Değişkenler	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Yaş (yıl)	0,179	1,30
Boy (cm)	0,220	0,0165
Vücut Ağırlığı (kg)	0,819	0,386
T-Test (sn)	0,312	0,807
Dikey Sıçrama (cm)	0,551	0,346

Not. n= 40

Tablo 4'te yer alan Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) değerlerine göre, deney grubundaki değişkenlerin normal dağılıma uygunlukları değerlendirilmiştir. Yaş değişkeni için Skewness değeri 0,179 olup dağılımın simetriye oldukça yakın olduğunu göstermektedir. Kurtosis değeri ise 1,30 olup, dağılımın tepe noktasının normalden biraz daha sivri olduğunu ifade etmektedir. Boy uzunluğu değişkeni, Skewness (0,220) ve Kurtosis (0,0165) değerleri ile dengeli ve normal bir dağılım sergilemektedir. Vücut ağırlığı için Skewness değeri 0,819 olup sağa doğru belirgin bir asimetriyi işaret etmektedir; Kurtosis değeri ise 0,386 olup dağılımın normal eğriden biraz daha yaygın olduğunu göstermektedir. T-Test süresinde Skewness 0,312 ve Kurtosis 0,807 olup, bu değişkenin de normal dağılıma yakın bir simetriyle dağıldığını ortaya koymaktadır. Dikey sıçrama değişkeninde Skewness 0,551 ve Kurtosis 0,346 değerleri, verilerin sağa hafif eğilimli ve yaygın ancak normal dağılıma yakın bir özellik gösterdiğini ifade etmektedir. Genel olarak, deney grubundaki tüm değişkenler normal dağılıma uygun bir yapı sergilemektedir.

Tablo 5. Kontrol Grubu Değişkenlerinin Normallik Dağılımı (Skewness-Kurtosis)

Değişkenler	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Yaş (yıl)	0,268	1,24
Boy (cm)	0,111	0,617
Vücut Ağırlığı (kg)	0,887	0,528
T-Test (sn)	0,333	0,610
Dikey Sıçrama (cm)	0,319	0,241

Not. n= 40

Tablo 5 incelendiğinde, kontrol grubundaki değişkenlerin normal dağılıma uygunluk gösterdiği görülmektedir. Yaş değişkenine ait Skewness değeri 0,268 olup dağılımın sağa doğru hafif bir eğilim gösterdiğini, Kurtosis değeri ise 1,24 ile dağılımın tepe noktasının belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Boy uzunluğu için Skewness değeri 0,111 dağılımın neredeyse simetrik olduğunu, Kurtosis değeri 0,617 ise hafif yoğunluklu ve dengeli bir dağılım sergilediğini göstermektedir. Vücut ağırlığı değişkeninde Skewness değeri 0,887 olup dağılımın sağa doğru belirgin bir eğilim gösterdiğini, Kurtosis değeri ise 0,528 ile dağılımın daha yaygın ve düz bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. T-Test (çeviklik) değişkeni için Skewness 0,333 olup hafif sağa eğimli bir dağılımı, Kurtosis 0,610 ise nispeten yaygın ama tepe noktası belirgin bir yapıyı ifade etmektedir. Dikey sıçrama değişkeninde Skewness 0,319 ile sağa hafif bir eğilim, Kurtosis 0,241 ile daha düz ve yaygın bir dağılım gözlemlenmektedir. Genel olarak Tablo 5'te yer alan Çarpıklık ve Basıklık değerleri, kontrol grubundaki tüm değişkenlerin ± 2 aralığında yer aldığını ve normal dağılıma uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Deney ve kontrol gruplarının grup içi ön test ve son test değerlerinin karşılaştırılması

Değişkenler	Deney Grubu				Kontrol Grubu			
	Ön Test	Son Test	t	p	Ön Test	Son Test	t	p
	($\bar{x} \pm Ss$)	($\bar{x} \pm Ss$)			($\bar{x} \pm Ss$)	($\bar{x} \pm Ss$)		
Vücut Ağırlığı (kg)	30,3 \pm 5,05	28,4 \pm 4,88	6,47	,001	30,4 \pm 5,08	31,5 \pm 5,12	-5,38	,001
T-Testi (Çeviklik) (s)	16,7 \pm 1,02	15,2 \pm 0,95	11,17	,001	16,4 \pm 1,00	16,7 \pm 1,10	-4,91	,001
Dikey Sıçrama (cm)	20,2 \pm 2,34	21,4 \pm 2,10	-6,68	,001	20,5 \pm 2,41	19,7 \pm 2,45	6,30	,001

Not. ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$. \bar{x} = Ortalama; Ss. = Standart Sapma; Deney grubu (n=40); Kontrol grubu (n= 40)

Tablo 6'da, deney ve kontrol gruplarının grup içi ön test ve son test ortalamaları ile bu ortalamalar arasındaki farklılıkların istatistiksel karşılaştırmaları yer almaktadır. Deney grubunda, vücut ağırlığı (t=6,47; $p < .05$), çeviklik testi (t-testi) (t=11,17; $p < .05$) ve dikey sıçrama (t=-6,68; $p < .05$) değişkenlerinde ön test ve son test sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir. Bu bulgular, eğitsel oyun programının uygulandığı deney grubunda vücut ağırlığında azalma, çeviklikte artış ve dikey sıçrama performansında iyileşme olduğunu ortaya koymaktadır. Kontrol grubunda ise, vücut ağırlığı (t=-5,38; $p < .05$), çeviklik testi (t=-4,91; $p < .05$) ve dikey sıçrama (t=6,30; $p < .05$) değişkenlerinde anlamlı farklar görülmüştür. Ancak bu farklılıklar, vücut ağırlığında artış, çeviklikte gerileme ve dikey sıçrama performansında azalma şeklinde gerçekleşmiştir. Bu veriler, deney grubuna uygulanan eğitsel oyun temelli antrenman programının çocukların fiziksel performansını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Tablo 7. Deney ve kontrol gruplarının grup dışı (gruplar arası) ön test ve son test değerlerinin karşılaştırılması

Değişkenler	Ön Test				Son Test			
	Deney Grubu	Kontrol Grubu	t	p	Deney Grubu	Kontrol Grubu	t	p
	($\bar{x} \pm Ss$)	($\bar{x} \pm Ss$)			($\bar{x} \pm Ss$)	($\bar{x} \pm Ss$)		
Vücut Ağırlığı (kg)	30,3 \pm 5,05	30,4 \pm 5,08	-0,154	,878	28,4 \pm 4,70	31,5 \pm 5,11	-2,960	,004
T-Testi (Çeviklik) (s)	16,7 \pm 1,42	16,4 \pm 1,45	0,619	,538	15,2 \pm 1,38	16,7 \pm 1,49	-4,354	,001
Dikey Sıçrama (cm)	20,2 \pm 2,16	20,5 \pm 2,11	-0,363	,717	21,4 \pm 2,04	19,7 \pm 1,95	2,994	0,004

Not. ** $p < 0.01$; * $p < 0.05$. \bar{x} = Ortalama; Ss. = Standart Sapma; Ön test grupları: Deney grubu (n=20), Kontrol grubu (n=20); Son test grupları: Deney grubu (n=20), Kontrol grubu (n=20)

Tablo 7'de, deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test değerlerinin gruplar arası karşılaştırmaları sunulmaktadır. Ön test sonuçlarına bakıldığında; vücut ağırlığı (t=-0,154; $p > .05$), çeviklik testi (t=0,619; $p > .05$) ve dikey sıçrama (t=-0,363; $p > .05$) değişkenlerinde deney ve

kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu durum, iki grubun başlangıç seviyelerinin benzer olduğunu göstermektedir. Ancak son test sonuçları incelendiğinde, vücut ağırlığı ($t=-2,960$; $p<.05$), çeviklik testi ($t=-4,354$; $p<.05$) ve dikey sıçrama ($t=2,994$; $p<.05$) değişkenlerinde gruplar arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Deney grubunun vücut ağırlığında azalma, çeviklikte ve dikey sıçrama performansında anlamlı artışlar gözlenmiştir. Buna karşılık, kontrol grubunda bu parametrelerde olumsuz yönde değişimler gerçekleşmiştir. Bu bulgular, uygulanan eğitsel oyun temelli programın, deney grubundaki çocukların fiziksel performanslarını pozitif yönde geliştirdiğini ve etkili bir müdahale yöntemi olduğunu ortaya koymaktadır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, 8-10 yaş grubundaki çocuklarda düzenli olarak oynanan eğitsel oyunların çeviklik ve dikey sıçrama performanslarına etkisi araştırılmıştır. Araştırma bulguları, eğitsel oyunların çocukların fiziksel uygunluk düzeylerini ve motor becerilerini geliştirdiğini göstermiştir. Deney grubunda çeviklik ve dikey sıçrama performanslarında anlamlı artışlar gözlenirken, vücut ağırlığında bir azalma tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, literatürdeki benzer çalışmalarla uyumlu olup eğitsel oyunların çok yönlü faydalarını bir kez daha ortaya koymaktadır.

Öncelikle, çalışmada elde edilen çeviklik ve dikey sıçrama performansındaki iyileşmeler, oyun temelli aktivitelerin fiziksel uygunluk üzerindeki etkisini vurgulayan Kula (2018) ve Özer ve Özer (2004) gibi çalışmalarla paralellik göstermektedir. Kula'nın çalışmasında eğitsel oyunların temel motor becerilere, özellikle çeviklik ve dengeye katkı sağladığı belirtilmiştir. Özer ve Özer (2004) ise eğitsel oyunların çocukların sinir sistemi aktivitelerini uyarak koordinasyon ve reaksiyon sürelerini iyileştirdiğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde, bu çalışmada da eğitsel oyunların çocukların çeviklik becerileri üzerindeki olumlu etkisi net bir şekilde görülmüştür.

Çalışmanın bir diğer önemli bulgusu, dikey sıçrama performansındaki artış olmuştur. Bu bulgu, patlayıcı güç gerektiren aktivitelerin çocuklarda kas dayanıklılığını ve motor becerileri geliştirdiğini gösteren Gülüm (2008) ve Diker ve ark. (2018) tarafından yapılan araştırmaları desteklemektedir. Gülüm'ün (2008) çalışmasında, eğitsel oyunların çocukların kas gücünü artırdığı ve bu durumun çocukların günlük yaşam becerilerine olumlu yansıdığı belirtilmiştir. Diker ve arkadaşları (2018) ise eğitsel oyunların ergenlik öncesi dönemdeki biyomotor gelişim üzerinde kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır.

Kontrol grubunda çeviklik ve dikey sıçrama performansında görülen gerileme, düzenli fiziksel aktivitenin eksikliğinin çocukların motor becerileri üzerindeki olumsuz etkisini göstermektedir. Turan ve arkadaşları (2004) tarafından yapılan bir çalışmada, fiziksel aktivite eksikliğinin çocuklarda çeviklik ve dayanıklılık gibi biyomotor özelliklerde gerilemeye yol açtığı ifade edilmiştir. Bu durum, fiziksel aktivitelerin çocukların hem fizyolojik hem de sosyal gelişimlerinde önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Çalışmada deney grubunda gözlemlenen vücut ağırlığı azalması da dikkat çekici bir bulgudur. Düzenli fiziksel aktivitenin vücut ağırlığı üzerindeki etkisini inceleyen Myer ve arkadaşları (2011), çocuklarda oyun temelli aktivitelerin enerji harcamasını artırarak obezite riskini azalttığını ifade etmiştir. Göksu ve Arslan (2024), çocuklarda düzenli antrenman programının vücut ağırlığı üzerine etkisinin olumlu olduğunu ifade etmiştir. Eğitsel oyunlar, bu bağlamda yalnızca motor becerileri geliştirmekle kalmamış, aynı zamanda çocukların genel sağlıklarını iyileştiren bir araç olarak da önemli rol oynamıştır.

Eğitsel oyunların sosyal beceriler üzerindeki etkisi de tartışılmaya değerdir. Çamlıyer ve Çamlıyer (1997) tarafından yapılan bir çalışmada, eğitsel oyunların çocukların takım çalışması, yardımlaşma ve iletişim gibi sosyal becerilerini geliştirdiği vurgulanmıştır. Bu çalışmada, oyun

aktivitelerinin sosyal ve duygusal gelişime doğrudan etkisi incelenmemiş olsa da, elde edilen bulgular eğitsel oyunların bütünsel bir gelişim sağladığını düşündürmektedir.

Ek olarak, eğitsel oyunların öğrenme süreci üzerindeki olumlu etkileri de literatürde sıklıkla belirtilmiştir. Aykaç (2009), eğitsel oyunların çocukların dikkatini artırdığını, motivasyonlarını güçlendirdiğini ve öğrenme sürecini eğlenceli hale getirdiğini ifade etmiştir. Benzer şekilde, bu çalışmada uygulanan eğitsel oyunların, çocukların katılımını artırarak öğrenme deneyimlerini de olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, eğitsel oyunlarla desteklenen bir antrenman programı, çocukların çeviklik ve dikey sıçrama performanslarını artırmada etkili bir yöntem olarak değerlendirilebilir. Eğitsel oyunlar, yalnızca fiziksel uygunluğu geliştirmekle kalmayıp aynı zamanda çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerini de desteklemektedir. Bu sonuçlar, fiziksel aktivitenin çocukların yaşam boyu sürdürebilecekleri fiziksel yeterliliklerin temelini oluşturduğunu göstermektedir.

Öneriler

- Eğitsel oyunlar, ilkokul düzeyindeki eğitim programlarında sistematik biçimde kullanılmalıdır.
- Spor kulüplerindeki antrenman içeriklerine eğitsel oyun temelli uygulamalar entegre edilmelidir.
- Aile katılımını teşvik edici fiziksel aktivite programları oluşturulmalıdır.
- Eğitsel oyunların farklı yaş grupları, cinsiyet ve sosyoekonomik düzeylerdeki bireyler üzerindeki etkilerini inceleyen daha geniş örneklemlerle araştırmalar yapılmalıdır.
- Eğitsel oyunlar, çocuklara yaşam boyu fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırmada bir araç olarak kullanılmalıdır.
- Eğitimciler ve antrenörler, eğitsel oyunları sadece fiziksel gelişim için değil, aynı zamanda sosyal ve bilişsel gelişimi desteklemek amacıyla da kullanmalıdır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma kapsamında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Bu araştırma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: Mehmet Göksu¹ - Milli Eğitim Bakanlığı, Gürsu Hamdi Çalış Ortaokulu, Bursa, Türkiye, ORCID No: 0009-0001-7108-3128 - m.goksu-gs@hotmail.com

Katkılar: Araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulması ve tasarımı, veri toplama, analiz ve yorumlama süreçlerinin yürütülmesi, ilgili literatürün incelenmesi, makalenin yazımı ve düzenlenmesi ile grafik ve tabloların hazırlanması.

Alıntı/Citation: Göksu, M. (2025). 8-10 Yaş Arası Aktif Spor Yapmayan Bireylerde 8 Haftalık Eğitsel Oyun Programının Çeviklik ve Dikey Sıçrama Parametrelerine Etkisinin İncelenmesi. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 14-25.

5. KAYNAKLAR

- Aykaç, N. (2009). *Öğretme ve öğrenme sürecinde aktif öğretim yöntemleri*. Naturel Yayıncılık.
- Bland, J. M., & Altman, D. G. (2011). Correlation in restricted ranges of data. *BMJ*, *342*, d556. <https://doi.org/10.1136/bmj.d556>
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE Publications.
- Çamlıyer, H. (1997). *Eğitim bütünlüğü içinde çocuk hareket eğitimi ve oyun* (4. bs.). Can Ofset.
- Çoban, B., & Naçar, E. (2015). *Ortaokullarda eğitsel oyunlar* (3. bs.). Nobel Yayınları.
- Diker, G., Zileli, R., Özkamçı, H., & Ön, S. (2018). Futbol ve tenis oyuncularının bazı fiziksel özelliklerinin karşılaştırılması. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *5*(2), 16–24.
- Ekiz, M. A., Boztepe, Ö., & Kır, S. (2022). Düzenli eğitsel oyun oynayan ve oynamayan öğrencilerin fiziksel uygunluk düzeylerinin incelenmesi. *Sciences*, *20*, 23–30.
- Erdemli, A. (2002). *Spor felsefesi: Temel sorunlarıyla* (1. bs.). E Yayınları.
- Ghasemi, A., & Zahediasl, S. (2012). Normality Tests for Statistical Analysis: A Guide for Non-Statisticians. *International Journal of Endocrinology and Metabolism*, *10*(2), 486–489. <https://doi.org/10.5812/ijem.3505>
- Göksu, M., & Arslan, N. (2024). 10–12 yaş arası sedanter bireylerde 8 haftalık pliometrik antrenman programının çeviklik, sürat ve denge parametrelerine etkisinin incelenmesi. *International Journal of Holistic Health, Sports and Recreation*, *3*(2), 118–132.
- Gülüm, V. (2008). *Adana ilindeki beden eğitimi öğretmenlerinin ilköğretim okullarında uygulanmakta olan beden eğitimi öğretim programına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Günay, M., Tamer, K., & Cicioğlu, H. A. (2013). *Spor fizyolojisi ve performans ölçümü*. Gazi Kitabevi.
- Günay, A., Uğurlu, Z., Ceylan, A., & Ayten, N. (2019). A retrospective investigation of poisoning cases presented to the pediatric emergency department of Başkent University Ankara Hospital between 2012 and 2017. *Çocuk Acil ve Yoğun Bakım*, *6*(1), 13–17.
- Hazar, Z. (2018). Eğitsel oyunlara yönelik öğretmen görüşleri ve yeterliliklerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, *13*(1), 52–72.
- Kula, R. G., German, D. M., Ouni, A., Ishio, T., & Inoue, K. (2018). Do developers update their library dependencies? An empirical study on the impact of security advisories on library migration. *Empirical Software Engineering*, *23*, 384–417. <https://doi.org/10.1007/s10664-017-9521-5>
- Myer, G. D., Faigenbaum, A. D., Ford, K. R., Best, T. M., Bergeron, M. F., & Hewett, T. E. (2011). When to initiate integrative neuromuscular training to reduce sports-related injuries and enhance health in youth? *Current Sports Medicine Reports*, *10*(3), 155–166. <https://doi.org/10.1249/JSR.0b013e31821b1442>
- Öz Pektaş, H. (2017). Geleneksel çocuk oyunlarının modern eğitimde kullanılması. *Journal of International Social Research*, *10*(49), 716–727.

- Özer, D. S., & Özer, K. (2004). *Çocuklarda motor gelişim* (1. bs.). Nobel Yayın Dağıtım.
- Semenick, D. (1990). Tests and measurements: The T-test. *Strength & Conditioning Journal*, 12(1), 36–37.
- Şişli, M. (2018). *Cimnastik çalışmalarının 6–7 yaş grubu çocuklarda fiziksel uygunluk ve kaba motor beceri gelişimine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü].
- Turan, S., Omar, A., Berber, M., Ozen, A., & Bereket, A. (2004). Effect of socio-economical condition and age on prevalence of obesity. In *Proceedings of the IX. National Pediatric Endocrinology Congress* (p. F-2). Malatya.
- Zorba, E. (2009). *Fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk*. Gazi Kitabevi.

Çocukların Spora Katılımını Etkileyen Faktörler: Sistematik Alan Taraması

Fatih Aktaş^{1*} Harun Topaloğlu² Selma Çavdar³

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

^{1*}Yüksek Lisans Öğrencisi,
Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü
Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi
ve Spor Öğretmenliği Anabilim
Dalı, Trabzon, Türkiye

ORCID:

0009-0008-1818-8247

Email:

fatih_akt@hotmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 22.10.2024

Kabul Tarihi: 20.02.2025

Yayın Tarihi: 28.03.2025

Anahtar Kelimeler:

Çocuk,
spora katılım,
güdülenme,
dışsal faktörler,
sistemantik alan taraması

Özet

Spor gerek ekonomisi gerek temsil gücü gerekse de insan sağlığı üzerindeki koruyucu ve iyileştirici etkisiyle çok boyutlu, önemli bir olgudur. Sporun çok boyutlu kazanımlarından faydalanabilmek için çocukları spora buluşturmak onlara spor kültürü aşlamak toplumumuzun ortak hedeflerimizden biri olmalıdır. Çocukların spora katılımını sağlamak için öncelikle bu süreçleri etkileyen etmenlerin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu çalışmada çocukların spora katılımını etkileyen faktörleri araştıran çalışmaların sistemantik olarak gözden geçirilmesi amaçlanmaktadır. Bu hedef doğrultusunda TR Dizin, Yök Tez ve Google Akademik veri tabanlarında "spora katılım", "spora katılım güdülleri", "spora katılım motivasyonları", "sporu bırakma", "spora başlama" sözcük öbekleri ve filtreler kullanılarak tarama yapılmış olup 44 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu 44 çalışmadan dahil etme ve dışlama kriterleri ile seçilen 22'si çalışmaya dahil edilmiştir. 19 çalışmanın nicel araştırma, 3 çalışmanın ise nitel araştırma yöntemleriyle yapıldığı görülmüştür. Yapılan inceleme sonucunda spora katılımı etkileyen faktörlerin her bir çalışmada farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte spora katılmayı etkileyen içsel faktörlerden "beceri gelişimi", "başarı/statü" ve "fiziksel uygunluk/beden sağlığı" dışsal faktörlerden ise "aile" ve "sosyal/fiziki çevre" öne çıkmaktadır.

Factors Affecting Children's Participation in Sports: A Systematic Literature Review

Author Informations

Affiliation:

^{1*}Master's Student, Trabzon
University, Graduate School of
Education, Department of
Physical Education and Sports
Teaching, Trabzon, Türkiye

ORCID:

0009-0008-1818-8247

Email:

fatih_akt@hotmail.com

Publication Informations

Received: October 22, 2024

Accepted: February 20, 2025

Published: March 28, 2025

Keywords:

Children,
sport participation,
motivation,
extrinsic factors,
systematic literature review

Abstract

Sport is a multidimensional and important phenomenon with its economy, representation power and its protective and healing effect on human health. In order to benefit from the multidimensional gains of sports, bringing children together with sports and instilling a sports culture in them should be one of the common goals of our society. In order to ensure children's participation in sports, it is necessary to reveal the factors affecting these processes. This study aims to systematically review the studies investigating the factors affecting children's participation in sports. In line with this goal, TR Index, Yök Thesis and Google Scholar databases were searched using the phrases "participation in sports", "motives for participation in sports", "motivations for participation in sports", "quitting sports", "starting sports" and filters and 44 studies were reached. Of these 44 studies, 22 were included in the study, which were selected with inclusion and exclusion criteria. It was seen that 19 studies were conducted with quantitative research and 3 studies were conducted with qualitative research methods. As a result of the examination, it was determined that the factors affecting sports participation differed in each study. However, "skill development", "achievement/status" and "physical fitness/bodily health" among the intrinsic factors affecting participation in sports, and "family" and "social/physical environment" among the extrinsic factors stand out.

1. GİRİŞ

Spor, insanlık tarihinde, avlanma, korunma ve güvenlik arayışıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Düşmanlarla mücadele etmek, av yakalamak veya av olmamak için yapılan koşma, atlama, tırmanma, boğuşma ve güreşme gibi aktiviteler sportif etkinliklerin ilk formlarını oluşturmuştur (Çınar & Kazak, 2020). Eski Mısır, Antik Yunan ve Roma gibi medeniyetlerde çeşitli spor müsabakaları düzenlenmiştir. 19. yüzyılın sonlarında ise toplum düzeyinde sporun örgütlenmeye başladığı gözlemlenir (Güven, 1999'dan aktaran Görgüt, 2012, S. 12).

Günümüzde spor, bir endüstri olarak giderek büyüyen ve daha fazla insana iş imkânı sunan dev bir ekonomi haline gelmiştir. Sports Global Market Report (2024)'e göre 2023 yılında 480,12 milyar dolar olan küresel spor pazarının hacmi 2028 yılında 629,81 milyar dolara ulaşacak. Ekonomik önemi yanında ülkeleri, halkları, çeşitli toplulukları temsil etmesi bakımından son derece önemli bir mecra olduğu da su götürmez bir gerçektir. Bunun en somut örneği tüm dünyada sporun zirvesi (Abrahams, & Young, 2024) olarak kabul edilen olimpiyat oyunlarıdır. Tüm dünyadan birçok spor branşından binlerce sporcu, milyarlarca insanın takip ettiği bu dev organizasyonda ülkelerini en iyi şekilde temsil etmek, ülkelerinin bayrağını en yukarıya çekebilmek ve tarihe geçebilmek adına kıyasıya mücadele etmektedir.

Ekonomik boyutuna ek olarak sporun toplumdaki rolü, sadece bireyler için değil aynı zamanda kamu sağlığı için de yıllar içinde giderek daha önemli hale gelmiştir (Malm ve ark., 2019). Spor, sağlıklı bir yaşam tarzını destekleyerek her yaşta insana faydalar sağlamakla kalmaz, aynı zamanda koruyucu tıbbı da destek veren dinamik bir ortam oluşturur (Aydoğan ve ark., 2015). Spor yoluyla elde edilen fiziksel aktivitenin sağlığa faydaları, sosyal ilişkileri geliştirerek duygusal sağlığı iyileştirmekten, dayanıklılığı ve öz saygıyı teşvik etmeye, akademik performansı olumlu yönde etkilemeye ve fiziksel hastalık ve sakatlık risklerini azaltmaya kadar uzanmaktadır (Hopkins ve ark., 2022). Bireysel sporlar ve takım sporları, becerileri keskinleştirdiği gibi yardımlaşmayı, birlik ve beraberliği de gerektirdiğinden dolayı önemli bir sosyalleşme aracıdır (Kılıç & Arslan, 2018). Sosyal bir fenomen olan spor bireylerin kendisini keşfetmesi, kendisini gerçekleştirme ve sağlıklı kalmasında önemli bir etkidir. Sosyalleşme süreçlerindeki katkıları, sporu, kişilerin, kitlelerin ve halkların dostluğunu pekiştiren önemli bir araç konumuna ulaştırmaktadır (Özdiñç, 2005). Spor, farklı kültürlerden, inançlardan, ideolojilerden gelen farklı dilleri konuşan insanların bir aradığını sağlayarak barışa ve huzura katkıda bulunur (Filiz, 2010).

Spor yapma alışkanlıklarının temeli erken çocukluk döneminde atılır ve ileriki yaşlarda devam eder (Tezel-Şahin & Yüksek-Usta, 2016). Öztürk-Kuter ve Kuter, (2012) beden eğitimi, bireyin beden ve zihin sağlığının artırılması adına yapılan etkinliklerin toplamı olarak tanımlarken, sporu ise, yukarıdaki kazanımlara ilaveten, belirli kuralları olan içerisinde rekabet ve kazanma arzusunun da barındıran bir olgu olarak ifade etmektedir. Beden eğitimi ve spor ile, çocukların kas kuvveti, kas dayanıklılığı, esneklik, vücut kompozisyonu ve kardiyovasküler dayanıklılığı gelişir. Yeterli fiziksel aktivite katılımı, güven ve başarıyla sonuçlanan motor becerilerin gelişimini destekler. Beden eğitimi çocuklara bağımsız, güvenli ve öz denetim sahibi bireyler olma olanağı sunar (Başkan & Başkan 2022).

Bir toplumda spora karşı duyulan sevgi, spora aktif katılma biçimleri, yalnızca bireylerin ilgi, yetenek ve isteklerine bağlı olarak açıklanamaz. Aile, öğretmen ve akran ilişkileri ile spora karşı ilgi gelişebilmektedir (Tezel-Şahin & Yüksek-Usta, 2016). Motivasyonun kaynağının bilinip bilinmemesi çocukların spora başlama, devam etme ve bırakma süreçleri üzerinde etkili olabilir (Kaman ve ark., 2017). Çocukların spora yönelmelerini, devam etmelerini ve sporu bırakmalarını etki eden içsel ve dışsal faktörleri tespit edebilmek, çocukların eğitiminden ve gelişiminden sorumlu olan aile, öğretmen, okul ve spor yöneticilerine bu süreçlerle bilgi sağlaması, eğitim ve

spor üzeri yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi ve yeniden planlanması açısından önemli görülmektedir.

Bu çalışmada, çocukların spora katılımını etkileyen faktörleri konu alan çalışmaların incelenmesi ve ulaşılan sonuçların sistematik olarak sunulması amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu araştırma, sistematik alan taraması yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Sistematik alan taramaları, belirli bir konu, olgu veya soruya yönelik yapılmış tüm çalışmaların planlı, şeffaf ve tekrarlanabilir bir biçimde taranmasını, değerlendirilmesini ve yorumlanmasını amaçlayan bilimsel bir yöntemdir (Kitchenham, 2004). Sistematik inceleme, belirlenen bir konu ve tasarı ile ilgili olabilecek tüm çalışmaları bir araya getirir, gözden geçirir ve analizini yapar (Aker, 2022). Bu çalışmada, sistematik alan taraması yaklaşımı kapsamında PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) ilkeleri dikkate alınarak sürece yön verilmiştir. Araştırmanın temel amacı, "çocukların spora katılımını etkileyen faktörlere ilişkin yapılmış çalışmalar nelerdir?" sorusuna yanıt aramak; bu kapsamda kullanılan araştırma yöntemleri, çalışma grupları, veri toplama araçları ve elde edilen bulguları sistematik bir şekilde incelemektir.

2.2. Literatür Taraması ve Veri Kaynakları

Araştırmanın amacına ulaşmak için sistematik literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Tarama sürecinde TR Dizin, YÖK Tez ve Google Akademik veri tabanları kullanılmıştır. Literatür taraması, 1 Eylül 2024 – 10 Ekim 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Taramada kullanılan anahtar kelimeler şunlardır:

- "Spora katılım"
- "Spora katılım güdüleri"
- "Spora katılım motivasyonları"
- "Sporu bırakma"
- "Spora başlama"

Tarama yalnızca Türkçe yayımlanmış ve erişilebilir tam metin kaynaklarla sınırlandırılmıştır. Bu durumun nedeni, çalışmanın Türkiye bağlamında yapılmış literatürü kapsamayı hedeflemesidir.

2.3. Örneklem Seçimi

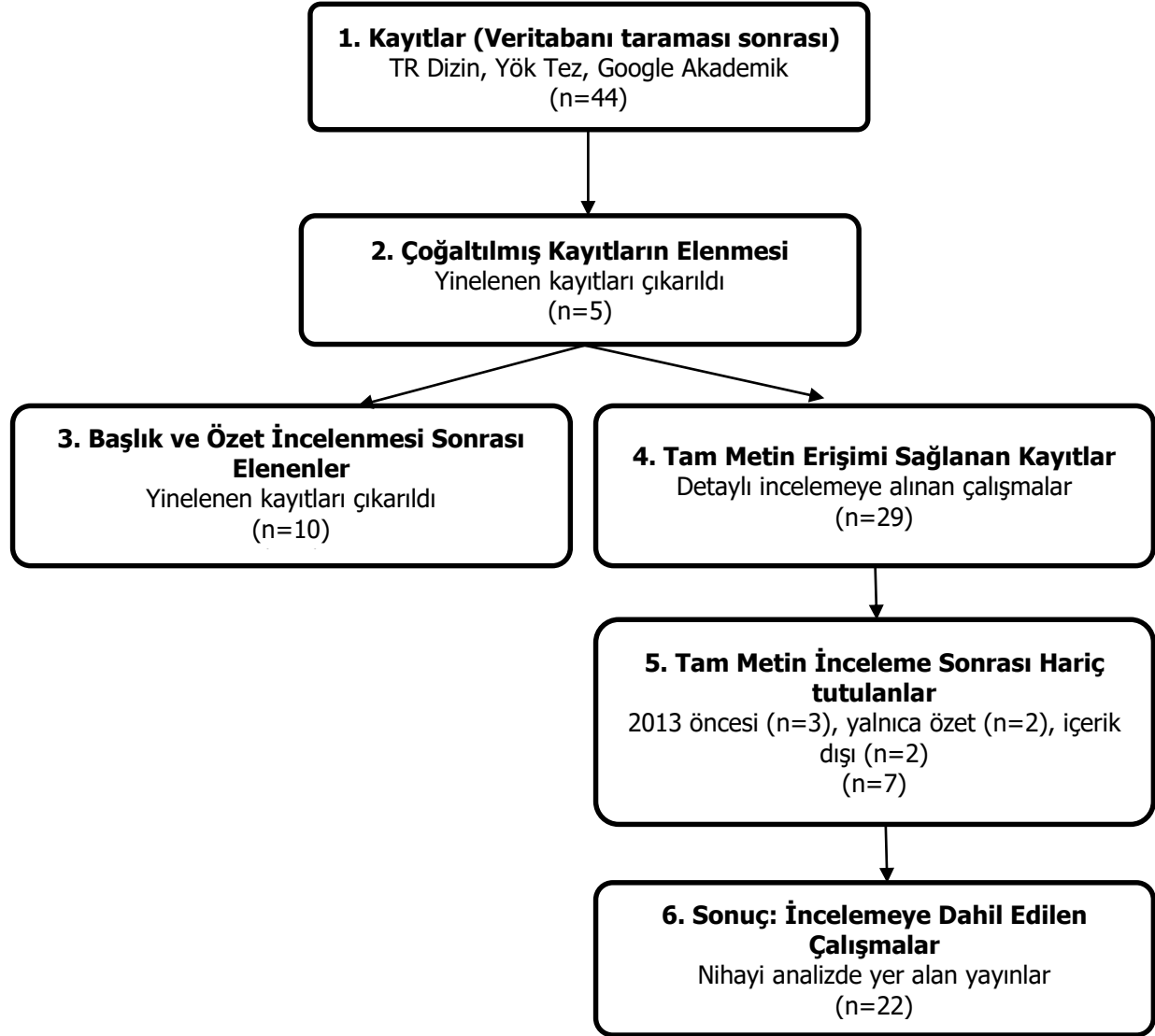
2.3.1. Dahil Edilme

- Çocukların spora katılımını konu alan araştırmalar
- 2013 yılı ve sonrasında yayımlanmış çalışmalar
- Makale ve lisansüstü tez türündeki akademik yayınlar
- Tam metnine erişilebilen çalışmalar

2.3.2. Hariç tutulma

- Çocukların spora katılımını konu alan araştırmalar
- 2013 yılı ve sonrasında yayımlanmış çalışmalar
- Makale ve lisansüstü tez türündeki akademik yayınlar
- Tam metnine erişilebilen çalışmalar

Bu kriterlere göre 44 çalışma belirlenmiş, bu çalışmalardan 22'si dahil edilme kriterlerini karşıladığı için incelemeye alınmıştır. Çalışmaların seçilme süreci PRISMA akış şeması ile raporlanmıştır (Şekil 1).

Şekil 1. PRISMA Akış Şeması

2.5. Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci, her bir çalışmanın başlığı, yazar(lar), yayın yeri ve tarihinin kaydedilmesini içermiştir. Bu bilgiler, analiz aşaması için kullanılmıştır.

2.6. İçerik Analizi

Araştırmamızın hedefleri doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır

1. Araştırmamıza konu olan çalışmaların araştırma yöntemleri,
2. Araştırmamıza konu olan çalışmaların araştırma desenleri,

3. Araştırmamıza konu olan çalışmaların çalışma grupları,
4. Araştırmamıza konu olan çalışmaların veri toplama araçları,
5. Araştırmamıza konu olan çalışmaların sonuçları,
nelerdir?

2.7. Etik İlkeler

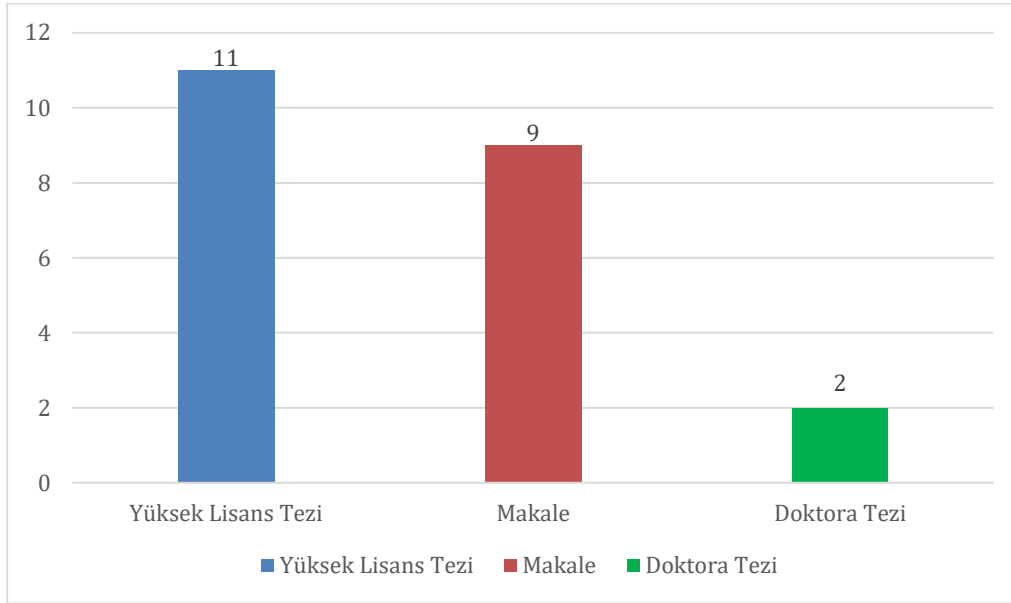
Bu sistematik analiz çalışması, etik kurallara tam uyum sağlayarak yürütülmüştür.

3. BULGULAR

Çocukların spora katılımını etkileyen faktörlerle ilgili olarak yapılan sistematik alan tarama çalışması kapsamında 22 çalışmanın analizi gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki özelliklere ulaşılmıştır:

3.1. Çalışmaların Türleri

Yapılan çalışmaların türleri incelendiğinde yüksek lisans tezi (n=11) ve makale (n=9) türlerinin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Çalışma türleri ve dağılımları Şekil 1'de yer almaktadır.

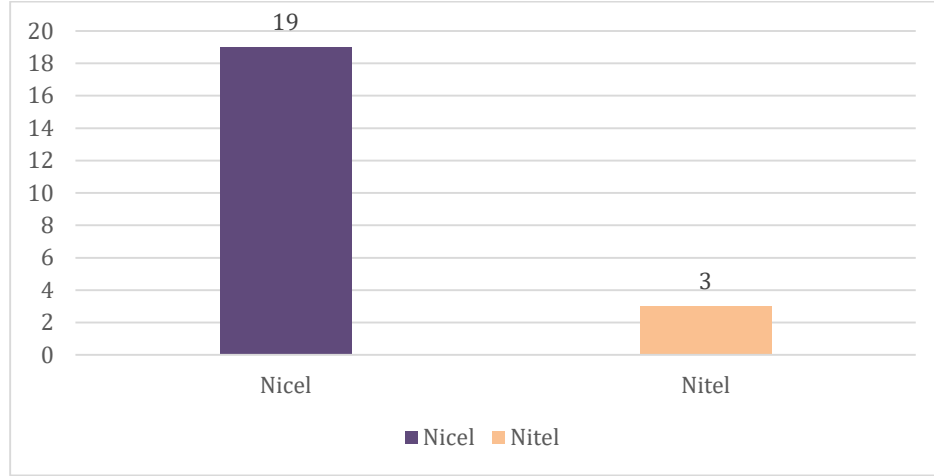

Şekil 2. Çalışma türleri

Çalışmalar, 2 doktora tezi (Karaç, 2017; Tüfekçi, 2020), 11 yüksek lisans tezi (Ünlü, 2013; Öz, 2014; Bozkurt, 2014; Tan, 2016; Şen, 2018; Emniyet, 2018; Akgül, 2019; Toprak, 2020; Can, 2022; Akdağ, 2022; Üren, 2023) ve 9 makale (İlhan & Gencer, 2013; Pehlivan, 2013; Yücel ve ark., 2015; Aycan & Yıldız 2016; Öztürk & Koca 2017; Kaman ve ark., 2017; Ergin ve ark., 2019; Başkan & Başkan 2022; Erim & Küçük, 2023) olarak dağılım göstermektedir.

3.2. Araştırma Yöntemleri

Çalışmaların ağırlıklı olarak nicel araştırma yöntemlerini (n=19) tercih ettikleri görülmektedir. Araştırma yöntemleri ve dağılımları Şekil 2'de yer almaktadır.

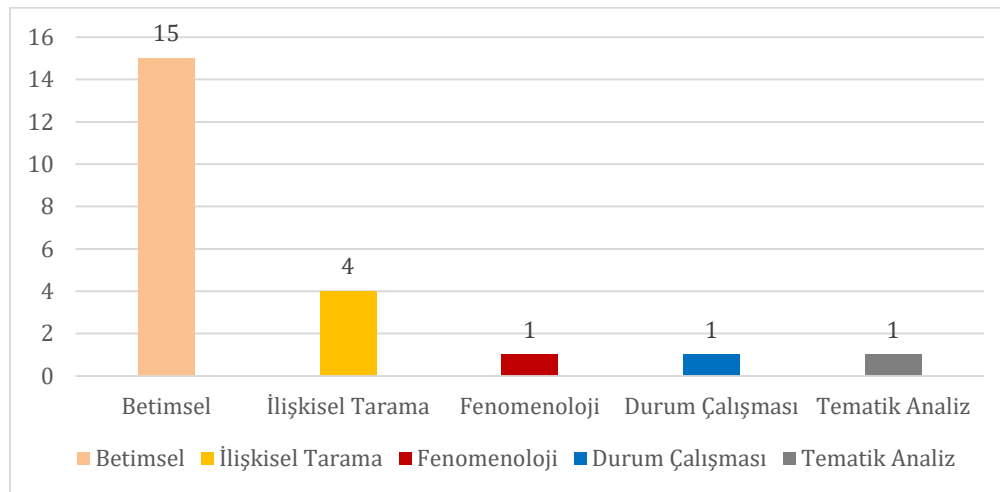

Şekil 3. Araştırma Yöntemleri

Yapılan çalışmalara ilişkin araştırma yöntemleri incelendiğinde 19 çalışmanın nicel yöntem ile (İlhan & Gencer, 2013; Pehlivan, 2013; Ünlü, 2013; Öz, 2014; Aycan & Yıldız, 2016; Tan, 2016; Kaman ve ark., 2017; Şen, 2018; Emniyet, 2018; Ergin ve ark., 2019; Akgül, 2019; Toprak, 2020; Akdağ, 2022; Erim & Küçük, 2023; Üren, 2023; 2014; Yücel ve ark., 2015; Karaç, 2017; Can, 2022), 3 çalışmanın ise nitel yöntem ile (Başkan & Başkan, 2022; Öztürk & Koca, 2017; Tüfekçi, 2020) gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

3.3. Araştırma Desenleri

Yapılan çalışmalarda ağırlıklı olarak betimsel araştırma desenine (n=15) başvurulduğu görülmüştür. Araştırma desenleri ve dağılımları Şekil 3'te yer almaktadır.

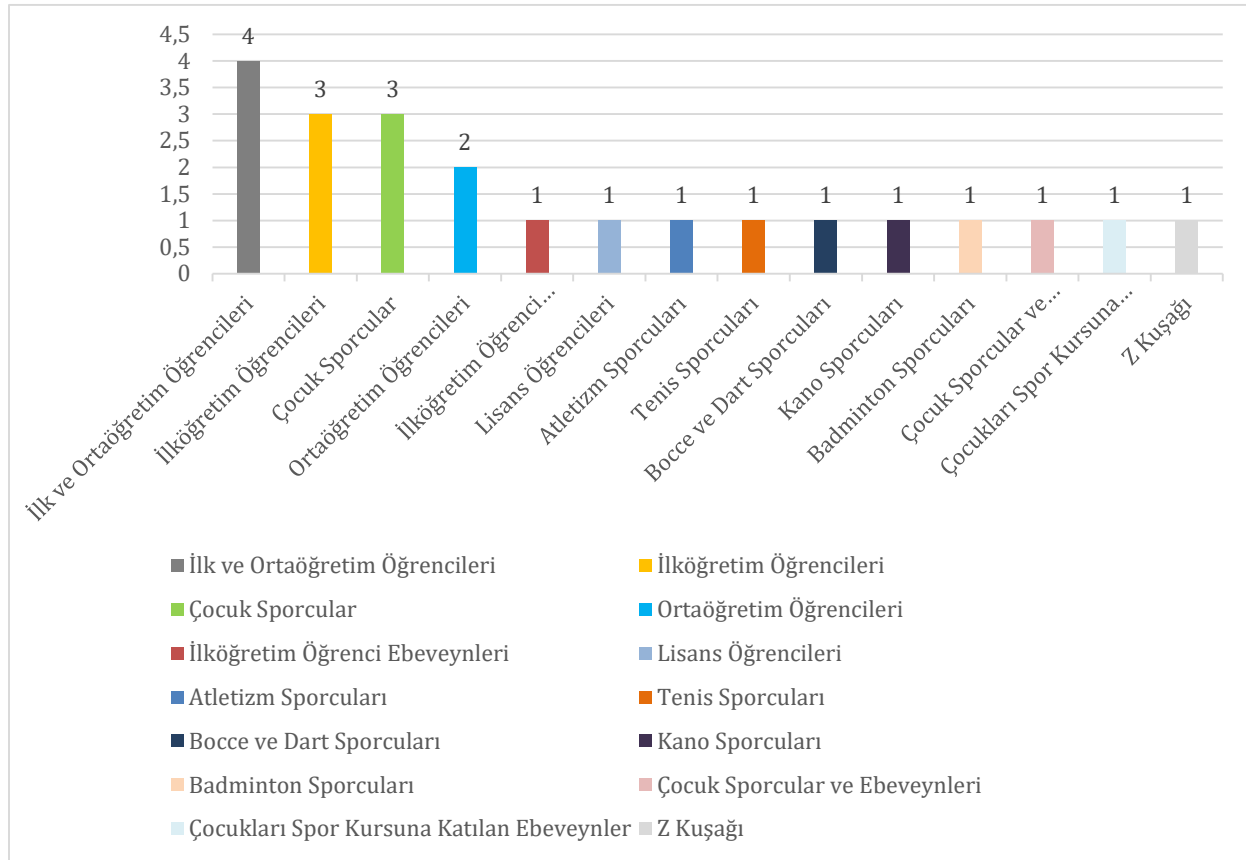

Şekil 4. Araştırma desenleri

Yapılan çalışmalara ilişkin araştırma desenleri incelendiğinde 15 çalışmanın betimsel desen (İlhan & Gencer, 2013; Pehlivan, 2013; Ünlü, 2013; Öz, 2014; Aycan & Yıldız, 2016; Tan, 2016; Kaman ve ark., 2017; Şen, 2018; Emniyet, 2018; Ergin ve ark., 2019; Akgül, 2019; Toprak, 2020; Akdağ, 2022; Erim & Küçük, 2023; Üren, 2023), 4 çalışmanın ilişkisel yöntem (Bozkurt, 2014; Yücel ve ark., 2015; Karaç, 2017; Can, 2022), 1 çalışmanın durum çalışması deseni (Başkan & Başkan, 2022), 1 çalışmanın tematik analiz (Tüfekçi, 2020) ve 1 çalışmanın da fenomenoloji (Öztürk & Koca, 2017) deseniyle gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

3.4. Çalışma Grupları

Araştırmalarda yer alan çalışma gruplarında ise ilk ve orta öğretim öğrencileri (n=4), ilköğretim öğrencileri (n=3) ve çocuk sporcuların (n=3) başı çektiği görülmüştür. Çalışma türleri ve dağılımları Şekil 4'te yer almaktadır.

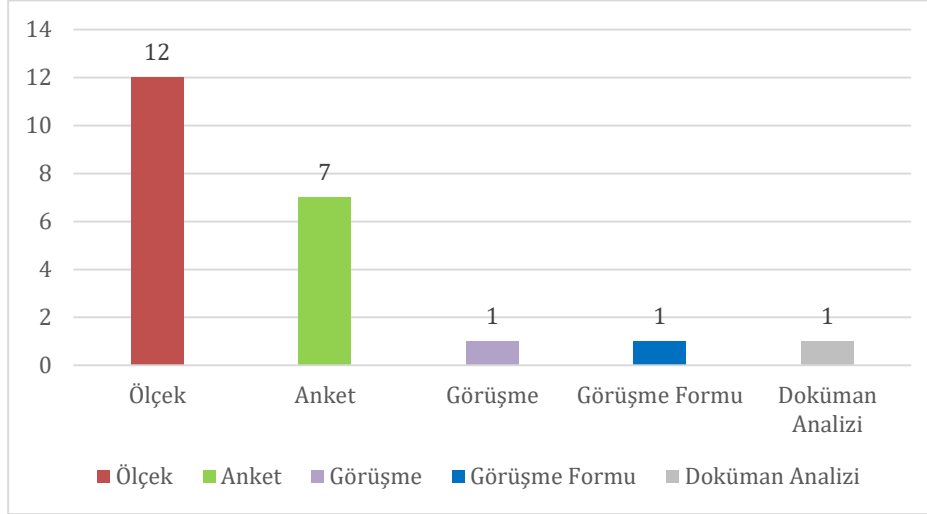
Şekil 5. Çalışma grupları

Yapılan araştırmalardaki çalışma grupları incelendiğinde, ilk ve orta öğretim öğrencileriyle 4 (Bozkurt, 2014; Şen, 2018; Tüfekçi, 2020; Toprak, 2020), ilköğretim öğrencileriyle 3 (Öz, 2014; Aycan & Yıldız, 2016; Akgül, 2019), çocuk sporcularla 3 (Yücel ve ark., 2015; Öztürk & Koca, 2017; Erim & Küçük, 2023), ortaöğretim öğrencileriyle 2 (İlhan & Gencer, 2013; Üren, 2023), lisans öğrencileri (Pehlivan, 2013;), ilk öğretim öğrenci ebeveynleri (Ünlü, 2013), çocukları sporcular kursuna giden ebeveynleri (Tan, 2016), atletizm sporcuları (Karaç, 2017), tenis sporcuları (Kaman ve ark., 2017), badminton sporcuları (Ergin ve ark., 2019), çocuk sporcular ve

ebeveynleri (Can, 2022) bocce ve dart sporcuları (Akdağ, 2022), kano federasyonu ümitler sporcuları (Emniyet, 2018) ve z kuşağı (Başkan & Başkan, 2022) ile 1'er çalışma gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

3.5. Veri Toplama Araçları

İncelenen çalışmalarda veri toplama araçları olarak ölçek (n=12) ve anket (n=7) öne çıkmaktadır. Veri toplama araçları ve dağılımları Şekil 5'te yer almaktadır.

Şekil 6. Veri Toplama Araçları

Araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde; 12 çalışmada ölçek (İlhan & Gencer, 2013; Pehlivan, 2013; Bozkurt, 2014; Yücel ve ark., 2015; Aycan & Yıldız, 2016; Karaç, 2017; Kaman ve ark., 2017; Şen, 2018; Toprak, 2020; Can, 2022; Akdağ, 2022; Erim & Küçük, 2023; Üren, 2023), 7 çalışmada anket (Pehlivan, 2013; Ünlü, 2013; Öz, 2014; Tan, 2016; Emniyet, 2018; Ergin ve ark., 2019; Akgül, 2019), 1 çalışmada görüşme (Öztürk & Koca, 2017), 1 çalışmada görüşme formu (Tüfekçi, 2020), ve 1 çalışmada da doküman analizi (Başkan & Başkan, 2022), kullanılarak verilerinin toplandığı görülmüştür.

Sistemik alan taramasına kabul edilen çalışmaların birtakım özellikleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Kabul Edilen Çalışmaların Birtakım Özellikleri

Yazar/ Yazarlar	Çalışma Başlığı	Çalışmanın Amacı	Çalışma Grubu	Yöntem - Desen	Veri Toplama Aracı/Araçları	Sonuçlar
İlhan & Gencer, (2013)	"Liselerarası Badminton Müsabakalarına Katılan Sporcu-Öğrencilerin Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi"	Spor yapan öğrencileri motive eden faktörlerin tespit edilmesi.	Ortaöğretim Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği	Sporcu öğrencilerin katılım motivasyonlarına ilişkin faktörler, sırasıyla takım üyeliği-ruhu, hareket-aktif olma, beceri gelişimi, yarışma, fiziksel uygunluk-enerji harcama, arkadaşlık, eğlence, başarı-statü olarak belirlenmiştir.

Pehlivan, (2013)	"Okullararası Spor Yarışmalarına Katılanların Sporu Bırakma ve Devam Etme Nedenleri"	Spora devam etme ve etmeme üzerinde etkili olan faktörleri belirleme.	Lisans Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Anket	Araştırmaya katılanların spora sırasıyla, kendi, öğretmen, arkadaş, aile, medya ve diğer etkililerle başladığı görülmüş. Spora devam etmeyi etkileyen boyutlar, sağlığı koruma-güçlendirme, yüksek yetenek algısı, yarışma, prestij-tanınma, kendini gerçekleştirme, çevrenin desteklemesi ve ilgisi, ekonomik getiri, sosyal-fiziki çevre ve diğer etkenler olarak sıralanırken, sporu bırakma nedenleri olarak sırasıyla muhalif olaylar, antrenman ve yarışma ortamı, motivasyon kaybı, ekonomi, kişilerin etkisi, başarısızlık ve diğer boyutlar dikkat çekmektedir.
Ünlü, (2013)	"İlköğretim Okullarında Spor Yapan Öğrencilere Yönelik Ailelerin Beklentileri Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engellerin Araştırılması"	Spora katılım engel olan nedenlerin ortaya konması.	İlköğretim Öğrenci Ebeveynleri	Nicel - Betimsel	Anket	Çocuklar spora sırasıyla eğlence, başarı-statü, takım ortamı, fiziksel uygunluk, enerji boşalımı, beceri gelişimi ve arkadaşlık motivasyonu ile katılırken, ailelerin beklentileri içerisinde; sağlık korunumu ve iyileşmesi, düzenli spor yapma alışkanlığı edinilmesi ve başarı-statü kazanımı öne çıkmaktadır. Öğrencilerin yaklaşık yarısı, ailelerinin beklentisiyle kendi beklentileri arasında farklılıklar olduğundan ailelerinden yeterli destek görmemektedir.
Öz, (2014)	"Kahramanmaraş'ta Spora Katılımı Etkileyen Faktörlerin İlköğretim İkinci Kademe (Ortaokul) Öğrencileri Boyutunda İncelenmesi"	Spora katılım üzerinde etkili olan faktörlerin ortaokul öğrencileri özelinde incelenmesi ile spora katılımın artırılmasında karşılaşılan sorunları tespit ederek spor kültürünün olgunlaştırılması adına katkı sağlamak amaçlanmıştır	Ortaokul Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Anket	Başta çocukların hangi spor dalıyla ilgileyecekleri konusu olmak üzere çocukların sportif etkinliklere katılımı üzerinde ailelerin sosyo-ekonomik durumunun oldukça önemli bir etkisi vardır. Spor yapmaya engel teşkil eden nedenler; hiçbir neden yok, ailevi sebeplerden dolayı, okul beden eğitimi ve spor çalışmalarının yetersizliği, sosyokültürel çevrenin olumsuzlaması ve dini-manevi inançlardan dolayı olarak sıralanmıştır.
Bozkurt, (2014)	"Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Katılım Motivasyonu, Başarı Algısı ve Öz Yeterliklerinin İncelenmesi"	Okul sporlarına katılan öğrencilerin katılım güdülerini belirlemek ve çeşitli değişkenler ile karşılaştırmak.	İlk ve Orta Öğretim Öğrencileri	Nicel - İlişkisel Tarana	Kişisel Bilgi ve Sosyoekonomik Düzey, Spora Katılım Güdüsü, Başarı Algısı Envanteri, Genel Öz Yeterlik Ölçekleri	Spora katılımı artırmanın yolu ebeveyn, beden eğitimi öğretmeni ve antrenörlerin çocukları cesaretlendirmeleri, eğlence ve oyuna önem vermekten geçmektedir.
Yücel, Kılıç, Korkmaz & Göröl, (2015)	"Spor Yapan Çocukların Spor Tercihleri ve Bunu	Spor yapan öğrencilerin tercihlerini ve bunu etkileyen	Çocuk Sporcular	Nicel - İlişkisel Tarana	Psikolojik Etkenler, Müsabakalara Yönelik Duyulan Kaygı, Beslenme	Araştırma, ebeveynlerin eğitimi, gelir durumu ve sporun yapıldığı ortamın spor tercihinin etkisinin olduğunu göstermektedir.

	Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi"	faktörleri incelemektir.			Alışkanlığı ve Ortopedik Sorunlar Ölçeği	
Aycan & Yıldız, (2016)	"11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Spora Katılım Motivasyonlarının Cinsiyetleri Açısından İncelenmesi"	Spora katılım güdüsünün cinsiyet özelinde incelenmesi.	Ortaokul Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği	Kadınlar ve erkekler arasında, spora katılımlarını etkileyen faktörlerde önemli benzerlikler görülmektedir. Ancak, erkeklerin spora katılımında sporun yarışmacılığı ön plana çıkardığı ve başarı-statü kazanma arzusuyla sportif faaliyetlere katılım gösterdikleri ifade edilebilir.
Tan, (2016)	"Çocukların Bir Spor Branşına Yönelmesinde Fiziksel Psikolojik ve Ekonomik Faktörlerin Etkilerinin Belirlenmesi"	Spor dallarına yönelim süreçlerinde psikolojik, fiziksel ve ekonomik unsurların etkilerini incelemek.	Çocukları Spor Kurslarına Katılan Ebeveynler	Nicel - Betimsel	Anket	Fiziksel, psikolojik ve ekonomik faktörlerin ailelerin çocuklarını spora yönlendirmesinde önemli yer tuttuğu ve bu etmenlerin gelir düzeyine, çocuk sayısına ve eğitim seviyesine bağlı olarak farklılık gösterdiği anlaşılmıştır.
Karaç, (2017)	"Sporcu Eğitim Merkezlerindeki Atletizm Branşı Öğrenci-Sporcuların Başarı Algıları ile Spora Katılım Güdülerinin İncelenmesi"	Sporcu öğrencilerin spora katılım güdülerini ve başarı algılarının tespit edilmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi.	Atletizm Sporcuları	Nicel - İlişkisel Tarana	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği, Başarı Algısı Envanteri, Kişisel Bilgi Formu	Kadın öğrenci-sporcuların sosyal bağlantılarını artırmak amacıyla daha fazla spora katıldığı, erkek öğrenci-sporcuların ise daha çok eğlence amaçlı spora ilgi gösterdiği gözlemlenmiştir.
Öztürk & Koca, (2017)	"Sporcu Ergen Kızların Spora Katılımının Sosyo-Ekolojik Model ve Toplumsal Cinsiyet Yaklaşımı Bağlamında Analizi"	Ergenlik dönemindeki sporcu kadınların spor deneyimlerinin toplumsal cinsiyet yaklaşımıyla incelenmesi.	Ergen Sporcular	Nitel - Fenomenoloji	Görüşme	Spora katılım ve devam etme süreçleri üzerinde etkili olan faktörleri: Bireysel; motivasyon, eğlence ve özgüven, Sosyal; aile içerisinde spora katılım ve kızlara destek, antrenör ve takım arkadaşı etkileşimi, Fiziksel; okulun fiziki imkanlar olarak sıralayabiliriz. Kızların öğrenci ve spor kimlikleri bağlamında gerilim yaşadığı gözlemlenmektedir.
Kaman, Gündüz & Cevat, (2017)	"Tenis Sporcularının Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi"	Tenis sporcularının motivasyonlarını tespit etmek, yaş ve cinsiyet değişkenleriyle ilişkisini incelemek.	Tenis Sporcuları	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği, Katılım Motivasyonu Envanteri	Araştırma sonuçlarına göre, kadın ve erkeklerin spora katılım motivasyonuna en çok tesir eden faktörün "beceri gelişimi" olduğu görülmektedir. Yaşa göre sporcuların spora katılım motivasyonlarının karşılaştırılması sonucunda, "başarı-statü" ve "yarışma" alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.
Şen, (2018)	"Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Spora Katılım Motivasyonunun İncelenmesi"	Spora katılım motivasyonlarının incelenmesi suretiyle gelecekte yapılacak olan çalışmalara katkı sunmak.	İlk ve Orta Öğretim Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu	Araştırma, okul seviyesi yaş, cinsiyet, spor branşı, akademik başarıya etki ve okul takımı değişkenleri, spora katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiki anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir.
Emniyet, (2018)	"Türkiye'deki Rafting ve Akarsu Kano Slalom Sporcularının Spora Başlama	Spora başlama sürecini beklentiler ve nedenler	Türkiye Kano Federasyonu	Nicel - Betimsel	Anket	Araştırmaya göre, rafting ve kano sporuyla ilgilenen bireylerin spora başlamalarında ve devam etmelerinde ailesinin ve yakın çevrenin teşvik edici ve destekleyici rolü önemli bir

	Nedenleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi"	boyutunda incelemek.	a yer alan Ümitler kategorisi sporcuları			faktördür. Ayrıca, bu sporları sevmek, milli sporcu olmak, fiziksel uygunluğa sahip olmak ve tanınmış bir sporcu olmak isteği de spora başlama kararında etkili olan diğer önemli etkenlerdir.
Ergin, Ermiş, Erilli & Ağaoğlu, (2019)	"12-14 Yaş Badminton Sporcularının Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi"	Çeşitli değişkenlere göre spora katılım güdülerini araştırmak.	Badminton Yıldızlar Ligi Sporcuları	Nicel - Betimsel	Anket	Gerek kadın gerek erkek sporcular arasında, "başarı-statü" ve "fiziksel uygunluk" alt boyutlarındaki ortalama değerlerin diğer faktörlere göre daha yukarıda olduğu gözlemlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre badminton sporcularının spora katılım motivasyonlarını etkileyen faktörler, başarı-statü, eğlence, arkadaşlık, fiziksel uygunluk ve beceri gelişimi alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı iken, yaş değişkenine göre ise tüm alt boyutlarda anlamlı bulunmamıştır.
Akgül, (2019)	"Ortaokul Öğrencilerinin Spor Yapmalarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi"	Spor yapmaya etki eden faktörlerin bazı değişkenler açısından irdelenmesi.	İlköğretim Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Anket	Kabul görme, arkadaşlık, başarılı sporcu olma ve eğlenme alt boyutlarında erkek öğrencilerin, fiziksel uygunluk, meslek sahibi olma alt boyutlarında ise kadın öğrencilerin oranı fazladır.
Tüfekçi, (2020)	"Spora Katılım Sürecinde Okul Sporlarının Önemi Keşfetmek"	Spora katılım süreçlerini ve süreç üzerinde etkili olan değişkenleri incelemek.	İlk ve Orta Öğretim Sporcu Öğrencileri	Nitel – Tematik Analiz	Görüşme Formu	Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin okul spor faaliyetlerine katılım süreçlerindeki algıları, tutum, motivasyon ve kişilik temalarıyla ilişkilendirilebilir. Ayrıca, referans grupları, aile ve akran ilişkileri, kültürel etkileşimler gibi faktörlerin spora katılım süreçlerinde olumlu katkıları olduğu görülmüştür.
Toprak, (2020)	"Lisanslı Badminton Sporcularının Spora Başlama Nedenlerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi Kars İli Örneği"	SosyodemoŞe kil değişkenler üzerinden spora katılım nedenlerini değerlendirme k.	İlk ve Orta Öğretim Sporcu Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu	Puan ortalamalarının incelenmesi sonucunda, eğlence alt boyutunda yüksek puan ortalamaları dikkat çekmektedir. Yaş değişkeni dikkate alındığında, okul çağındaki çocukların varlığı nedeniyle oyun, eğlence gibi faktörlerin belirleyici olması beklenen bir sonuçtur.
Başkan & Başkan, (2022)	"Z Kuşağında Yer Alan Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumları ve Buna Etki Eden Faktörler"	Spora karşı tutumlar üzerine yapılan çalışmaları incelemektir.	Spora karşı tutum çatısı altında değerlendiril ebilecek Z kuşağı özelinde yapılan çalışmalar.	Nitel - Durum Çalışması	Doküman Analizi	Cinsiyete göre, sporla ilgili tutumların farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre, sporla ilgili tutum ölçeğinin her üç alt boyutunda daha olumlu bir tutum sergiledikleri gözlemlenmiştir. Bu sonuç, ailelerinin sosyokültürel olarak ataerkil bir yapıya ve düşük sosyoekonomik düzeye sahip olmaları sebebiyle özellikle kadın öğrencilerin istediği sportif etkinliklere katılma imkanının sınırlı olabileceğini düşündürmektedir.
Can, (2022)	"Ebeveyn İlgisini Arttırma Eğitiminin Çocukların Spora Bağlanma Duygularına Etkisi"	Spora başlama ve devam etme süreçlerinde ebeveyn etkisini incelemek.	Yaşları 13-17 Arasında Olan Sporcular ve Aileleri	Nicel - İlişkisel Tarana	Sporda Ebeveyn Katılımı Ölçeği, Spora Bağlılık Ölçeği	Spora bağlılık konusunda, verilen eğitim neticesinde 12 alt ölçekten sadece ikisinde istatistiki anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Akdağ, (2022)	"Kilis ve Gaziantep İllerinde Bocce ve Dart Sporunu ile Uğraşan Sporcuların Katılım Güdüsü ve Başarı Algılarının İncelenmesi"	Kilis ve Gaziantep illerinde yaşayan 10-15 yaş aralığındaki Bocce ve Dart sporcularının katılım güdüsü ve başarı algılarını tespit etmek için yapılmıştır.	Bocce ve Dart sporcuları	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği, Başarı Algısı Envanteri	Aktif/Hareketli olma, Enerji harcama/Fiziksel uygunluk, Takım ruhu/takım üyeliği, Statü/Başarı, puanlarının yaşa bağlı olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.
Erim & Küçük, (2023)	"Çocuklarının Spora Katılım Motivasyonlarının Cinsiyet ve Spor Branşına Göre İncelenmesi"	Spora katılım güdülerini belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından incelemek.	8-15 Yaş Arası Sporcular	Nicel - Betimsel	Kişisel Bilgiler Formu, Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği	Spora katılım motivasyonlarında, beceri gelişimi ile takım üyeliği alt boyutlarının en yüksek ortalamaya sahip olduğu, arkadaşlık ve yarışma alt boyutlarının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Branş türlerine göre yapılan analizde, takım sporuyla uğraşan katılımcılar arasında fiziksel uygunluk, yarışma ve takım üyeliği alt boyutları özelinde anlamlı farklılıklar tespit gözlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre yapılan analizde, takım üyeliği alt boyutunda erkekler, eğlence alt boyutunda ise kızlar için anlamlı bir farklılıklar gözlenmiştir.
Üren, (2023)	"Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerinde okul, aile, sosyokültürel çevrenin etkisinin incelenmesi ve akademik başarılarının değerlendirilmesi"	Ortaöğretim öğrencilerinin spor yapma etkinlikleri ile akademik öz yeterlilik ve sportif kendine güven ile aile, çevre ve okul değişkenlerini n söz konusu faktörler açısından yarattığı farklılığı tespit etmek	Orta Öğretim Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Kişisel Bilgiler Formu, Akademik Öz-Yeterlik, Sürekli Sportif Güven Ölçeği	Aile, çevre ve sosyokültürel faktörler bireyin spor yapıp yapmamasında önemli rol oynaması olasıdır. Aynı zamanda bu faktörler, bireylerin fiziksel aktivite hakkındaki tutum ve inançlarını da etkileyebilmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan sistematik alan taraması sonucunda 11 çalışmanın yüksek lisans tezi, 9 çalışmanın makale, 2 çalışmanın ise doktora tezi olduğu görülmektedir. Araştırmamıza konu ettiğimiz 22 çalışmanın 19 tanesinin nicel, sadece 3 tanesinin nitel araştırma yöntemleriyle yapılmış olması yöntem çeşitliliğinin yeterli düzeyde olmadığı göstermektedir. Benzer bir durum çalışmalara ilişkin araştırma desenleri incelendiğinde de karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışmalara ilişkin araştırma desenleri incelendiğinde 15 çalışmanın betimsel desen, 4 çalışmanın ilişkisel desen, 1 çalışmanın durum çalışması deseni, 1 çalışmanın tematik analiz ve 1 çalışmanın da fenomenoloji deseniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmalarda kullanılan yöntem ve desenlerle paralel olarak veri toplama araçlarında da çeşitliliğin fazla olmadığı gözlenmektedir. Araştırmalarda kullanılan veri toplama

araçları incelendiğinde; 12 çalışmada ölçek, 7 çalışmada, 1 çalışmada görüşme, 1 çalışmada görüşme formu ve 1 çalışmada da doküman analizi, kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırmalarda tercih edilen araştırma yöntemi ve araştırma deseni ve veri toplama araçlarına kıyasla çalışma grupları daha fazla çeşitlilik göstermektedir. Çalışma grupları incelendiğinde, ilk ve orta öğretim öğrencileriyle 4, ilköğretim öğrencileriyle 3, çocuk sporcularla 3, ortaöğretim öğrencileriyle 2, lisans öğrencileri, ilk öğretim öğrenci ebeveynleri, çocukları sporcular kursuna giden ebeveynleri, atletizm sporcuları, tenis sporcuları, badminton sporcuları, çocuk sporcular ve ebeveynleri, bocce ve dart sporcuları, kano federasyonu ümitler sporcuları ve z kuşağı ile 1'er çalışma gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tüfekçi (2020), öğrencilerin okul spor faaliyetlerine katılım süreçlerinin iç faktörlerle açıklanabileceği ileri sürerken, Akgül (2019), öğrencilerin spor yapmaları ve sportif etkinliklere katılımları açıklarken içsel alt faktör boyutunda sağlıklı olma ve bedenen iyi bir görünüme sahip olmayı öne çıkarmıştır. Şen (2018) spor devamlılığında içsel faktörlerin (becerilerini geliştirmek, fiziksel uygunluğu artırmak, heyecan ve meydan okuma isteği) önemli olduğunun altını çizerken spora başlama aşamasında motivasyon üzerinde etkili olan faktörlerin ise genel olarak dışsal faktörler (sosyal konum, aile ve arkadaş desteği, antrenörün sevilmesi ve spor tesisi kullanım imkanlarına sahip olunması gibi) olduğunu belirtmektedir. Araştırmamıza konu olan çalışmalar incelendiğinde genel olarak spora katılmayı etkileyen içsel faktörlerin alt boyutlarının "beceri gelişimi", "başarı/statü" ve "fiziksel uygunluk/beden sağlığı" olduğu görülmektedir.

Tüfekçi (2020), çocukların spora katılımında içsel faktörlerin önemine vurgu yapmakla birlikte dışsal faktörlerin (aile ve akran, referans gruplar ve kültür ana temaları) öğrencilerin spora katılım süreçleri üzerinde belirgin etkileri olduğunu belirtmiştir. Gökteş (1994), öğrencilerin spora katılımında aile, çevre, spor tesisleri, kitle iletişim aygıtları gibi dışsal faktörleri özendirici unsurlar olarak tanımlamıştır. Çon (1995) ilk ve orta seviye eğitim kurumlarının spora yönelim üzerindeki etkilerini elit sporcular üzerinden araştırdığı çalışmasında öncelikle arkadaş çevresi, aile, spor kulübü, beden eğitimi öğretmeni ve okul spor faaliyetlerinin öğrencilerin spora başlamalarında etkili faktörler olduğunu belirtmiştir. Bu faktörler, bireylere sunulan fırsatları ve kaynakları olduğu kadar spor ve fiziksel aktivite hakkındaki tutum ve inançlarını da etkileyebilmektedir (Üren, 2023). Leff ve Hoyle (1995), genç sporculara karşı sergilenen davranış ve tutumlarının motivasyon üzerinde büyük bir etki yaratabileceğini düşünmektedir. Okullarda gerçekleştirilen beden eğitimi ve spor çalışmalarının çok yönlü olarak sunulması, öğrencilere kendilerini ifade etme olanağı bulacakları etkinlikleri keşfetme fırsatı verir. Bu sayede, öğrenciler fiziksel özelliklerinden bağımsız olarak spora yönelik olumlu bir tutum geliştirebilirler (Başkan & Başkan, 2022).

Sosyoekonomik koşullar spora katılımı etkileyen bir başka dış faktördür. Kişiler, doğup büyüdükleri çevredeki kültür ve ekonomik güçlerine bağlı olarak talep gören ve benimsenen spor branşlarına yönelme eğilimindedir (Öz, 2014). Örnek olarak, futbol ve atletizm gibi spor dalları ailelere ekonomik açıdan daha az yük getirirken, kayak ve tenis gibi spor branşlarında ise durum tam tersi yani aileler için daha maliyetlidir (Güven & Öncü, 2006). Gelir seviyesi düşük ebeveynlerin çocuklarını ekonomik getirisi görece daha yüksek olan basketbol, futbol, basketbol, güreş, tekvando ve halter gibi spor branşlarına yönlendirdikleri görülürken, gelir ve eğitim seviyesi yüksek ebeveynlerin jimnastik, atletizm, yüzme, masa tenisi, voleybol, tenis branşlarını tercih ettiklerini söyleyebiliriz (Yücel ve ark., 2015).

Yapılan çalışmaları incelediğimizde spor tesislerinin yeterliliği ve ulaşım imkanlarının spora katılımı etkileyen dışsal faktörlerin başlıcalarından olduğunu görmekteyiz. Spora katılımın sağlanabilmesi ve daha geniş kitlelere ulaşılabilmesi ancak ve ancak, sağlıklı ve yeterli altyapı gereksinimlerinin sağlanmasıyla mümkün olabilir (Öz, 2014). Okulun ve antrenman yapılan tesislerin olanakları spora başlama ve devam etme bağlamında sporcu kadınlar üzerinde etkin

olan fiziksel faktörlerdir (Öztürk, & Koca, 2017). Çalışmalar, oyun veya park alanlarına yakın olan yerlerde yaşayan çocukların, uzakta yaşayanlara kıyasla spor etkinliklerine daha çok katıldığını göstermektedir. (Saskatchewan Ministry of Tourism, Parks, Culture and Sport, 2008'den aktaran Yücel ve ark., 2015, S. 48). Spor tesislerine olan mesafenin artması neticesinde ulaşım zorlaşır, spora katılım azalır ve bunların sonucunda öğrencilerin spora erişimi sınırlanmış olur (Akgül, 2019). Limstrand ve Rehrer (2008) Gençlerin spor tesislerini kullanımı üzerine yaptıkları araştırmalarında tesislere olan mesafenin kullanımı etkilediği ifade ederken Hopkins ve ark. (2022) ergenlik çağındaki kız çocuklarının spora katılımıyla ilişkili faktörleri araştırdıkları sistematik incelemelerinde tesislere ve ekipmana erişim ve ikamet edilen yerin fiziksel konumun spora katılımı etkilediğini belirtmiştir. Bu veriler çalışmamızdaki sonuçlarla uyumludur.

Spora katılım konusunda ciddi bir yönelim olmakla birlikte sporun sürdürülebilmesi önünde bazı engeller bulunmaktadır. Bu engellerin ilk sıralarında muhalif olayların (sınav hazırlığı, okula devamsızlık, başarılı olamama, spor yaralanmaları ve hastalık, antrenman zorluğu ve diğer etkinlikleri yapamama) geldiği, antrenman ve yarışma ortamıyla ilişkili olan faktörlerin de spora katılımı engel oluşturduğu söylenebilir (Pehlivan, 2013). Diğer şeyleri yapmak, koçu sevmeme ve başarısızlık algısı, sporu bırakmaya neden olan sebeplerin başlıcalarıdır. (Moliner ve ark., 2006). Murphy ve ark. (2016) spora katılımı etkileyen faktörleri değerlendikleri çalışmalarında gençlerde sporu bırakmaya yol açan önemli faktörleri ilgi eksikliği, diğer taahhütler (okul/iş), spor yaralanmaları ve çok zaman alması olarak sıralamıştır. Bölgedeki spor tesisleri ve spor etkinlikleri bağlamında yaşanan tanıtım eksiklikleri öğrenciler tarafından sporun önündeki engeller arasına gösterilmektedir (Akgül, 2019).

Toplumun kültürel normları, değerleri ve inançları, sporun türüne ve düzeyine katılımını etkileyebilir (Üren, 2023). Yapılan araştırmalar toplumsal cinsiyet algısının çok sayıda toplum için bireylerin spora yönelmesinde belirleyici faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Ağırlıklı olarak erkeklerin hakimiyetinde olan spora, kadınların iştirakinin önündeki direnç zamanla belli oranda zayıflamış olsa da varlığını sürdürmektedir (Yüksel, 2014). Kayıkcı'ya (2006) göre ebeveynler sportif etkinlikler konusunda erkek çocuklara daha fazla destek olmaktadır. Türkiye'de sosyal statü, sosyokültürel çevre, aile ilişkileri, kadınların sporu keyif verici bir aktivite olarak algılamaması, beden imajı ve estetik algısı, örtünme, akademik başarının önemi, sporun erkeklere yönelik bir etkinlik olarak algılanması gibi faktörler kadınların spora katılımını olumsuz etkilemektedir (Fasting & Prister, 1999'dan aktaran Yüksel, 2014, S. 681). Abbasi (2014) kadınların fiziksel aktivitesi önündeki sosyokültürel engelleri zayıf aile desteği, olumsuz toplumsal algılar ve kültürel olarak uygun tesislerin eksikliği olarak sıralamıştır. Çalışmamızdaki sonuçlara paralel olarak Cooky ve ark. (2015) medyada kadın sporlarının dışlanması üzerine yaptıkları araştırmalarında muhafazakâr toplumsal cinsiyet ideolojileri, yapılandırılmış eşitsizlikler ve cinsiyet ayrımının, kız çocuklarının spordaki erkek hegemonyasına meydan okumasını sınırlamaya devam ettiğini belirtmişlerdir. Ailenin spora ilgisi ve katılımı, ebeveyn desteği, takım arkadaşlığı, beden eğitimi öğretmenlerinin ve antrenörlerin desteği kızların spor faaliyetlerine katılımını doğrudan etkileyen sosyal faktörler arasındadır (Öztürk, & Koca, 2017).

Çalışmamız sonucunda çocukların spora katılımlarını etkileyen faktörlerin iç ve dış faktörler olarak ikiye ayrıldığını görmekteyiz. Aile, çevre, sosyoekonomik durum, spor tesisleri, ulaşım, toplumsal cinsiyet algısı, öğretmen ve antrenör desteği vb. dışsal faktörler spora katılımı belirleyici bir rol oynadığı gibi içsel faktörleri de etkileyebilmektedir. Bissell ve ark. (2018) fiziksel aktiviteye katılma kararını etkileyebilecek faktörleri içsel (cinsiyet, yaş, benlik kavramı), sosyal çevre (ebeveynler, öğretmenler, arkadaşlar) ve fiziksel çevre (güvenlik, tesis ve alan erişilebilirliği) olarak ifade etmişlerdir. Bu ifadeler çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlarla uyumludur.

Öneriler

7-14 yaş ve sonrası dönemi kapsayan motor gelişimin sporla ilişkili hareketler dönemi (Çoknaz, 2016) ülkemizde ilköğretim çağına denk düşmektedir. Bu dönemin spora katılım, spor yapma kültürü oluşturma (Demirezen ve ark., 2007) ve lokopsiko-motor gelişim (MEB, 2013) üzerindeki etkisi düşünüldüğünde çocuklara en kolay ve dolaysız ulaşım imkânımız olan okulların öneminin bir kez daha farkına varıyoruz.

Okullarda fiziki imkanlar yaratmak, var olan fiziki imkanları iyileştirmek, çocuklara ve ebeveynlere gerekli eğitim ve desteği sunmak, okul sporları ve eğitimin birlikte yürütülmesi adına düzenlemeler yapmak çocukların spora katılımını etkileyen iç ve dış faktörleri olumlu anlamda harekete geçirmek için fayda sağlayabilir. Dışsal faktörleri kontrol altına alarak çocukların sporla tanışmasını ve spora devam etmesini sağlamak, fiziksel, zihinsel, sosyal açıdan daha sağlıklı bir toplum yaratmanın anahtarından biri olabilir. Daha fazla çocuğun spora katılımını sağlamak dolayısıyla da daha fazla sporcu yetiştirmek spor ekonomisini daha verimli bir düzeye taşıyabilir. Cinsiyet algısının kadın sporu üzerindeki olumsuz etkisini kırmak için okul ve okul sporları hayati bir öneme sahiptir. Kız çocuklarına en rahat ulaşılabilen kurum olan okullarımızda, bu konu özelinde hem öğrenciler hem de veliler için eğitimler planlanabilir. Sorumlu kişilere eğitimler verilerek, fiziki koşullar iyileştirilerek okullardaki spor imkanları ve okul sporları geliştirilebilir.

Sonuç olarak gelecekte, araştırma yöntemleri, araştırma desenleri, veri toplama araçları ve çalışma grupları çeşitlendirilmiş, çocukların spora katılımını etkileyen faktörleri araştırmalarının merkezine alan çalışmaların artması spora katılım ve spora devam etme süreçlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesine, derinlemesine anlaşılmasına ve bu faktörlerin etkin kullanılmasına katkı sağlayacaktır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansman

Bu araştırma belirli bir kuruluş veya kurum tarafından finanse edilmemiştir.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: *Fatih Aktaş^{1*} - Yüksek Lisans Öğrencisi Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Trabzon, ORCID No: 0009-0008-1818-8247 - fatih_akt@hotmail.com*

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, veri toplama ve analizi, literatür incelemesi, makale yazımı, şekil ve tabloların hazırlanması, referanslar ve kaynaklar.

Harun Topaloğlu² - Yüksek Lisans Öğrencisi Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Trabzon, ORCID No: 0009-0002-6726-1515 - haruntopaloglu61@hotmail.com

Katkılar: Şekil ve tabloların hazırlanması, referanslar ve kaynaklar

Selma Çavdar³ Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Trabzon, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-8326-9942 - selmasoyyigit@trabzon.edu.tr

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı.

Alıntı/Citation: Aktaş, F., Topaloğlu, H., & Çavdar, S. (2025). Çocukların Spora Katılımını Etkileyen Faktörler: Sistemik Alan Taraması. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 26-44.

5. KAYNAKLAR

- Abbasi, I. N. (2014). Socio-cultural barriers to attaining recommended levels of physical activity among females: A review of literature. *Quest*, 66(4), 448–467. <https://doi.org/10.1080/00336297.2014.955118>
- Abrahams, H. M., & Young, D. C. (2024, June 19). *Olympic Games*. Encyclopedia Britannica.
- Akdağ, M. (2022). *Kilis ve Gaziantep illerinde Bocce ve Dart sporu ile uğraşan sporcuların katılım güdüsü ve başarı algılarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Bayburt Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Aker, H. (2022). Korku filmi izleme nedenlerine ilişkin ampirik çalışmaların sistematik bir analizi. *Ekev Akademi Dergisi*, 26(2), 267–282.
- Akgül, H. A. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin spor yapmalarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Aycan, A., & Yıldız, K. (2016). 11–14 yaş grubu öğrencilerin spora katılım motivasyonlarının cinsiyetleri açısından incelenmesi. *International Journal of Social Science Research*, 5(2), 1–9.
- Aydoğan, Y., Özyürek, A., & Akduman, G. (2015). Okul öncesi dönem çocuklarının spora ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(Special Issue 4), 595–607.
- Başkan, A. H., & Başkan, A. H. (2022). Z kuşağında yer alan öğrencilerin spora yönelik tutumları ve buna etki eden faktörler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 365–386.
- Bissell, K., Baker, K., Pember, S. E., Zhang, X., & Yang, Y. (2018). Changing the face of health education via health interventions: Social ecological perspectives on new media technologies and elementary nutrition education. *Health Communication*, 34(13), 1575–1584. <https://doi.org/10.1080/10410236.2018.1507659>
- Bozkurt, Ş. (2014). *Okul sporlarına katılan öğrencilerin katılım motivasyonu, başarı algısı ve öz yeterliklerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Can, E. E. (2022). *Ebeveyn ilgisini artırma eğitiminin çocukların spora bağlanma duygularına etkisi* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Cooky, C., Messner, M. A., & Musto, M. (2015). "It's dude time!": A quarter century of excluding women's sports in televised news and highlight shows. *Communication & Sport*, 3(3), 261–287. <https://doi.org/10.1177/2167479515588761>
- Çınar, K. Y., & Kazak, Ö. O. (2020). *Spor Lisesi Beden Eğitimi ve Spor Tarihi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Çoknaz, H. (2016). Motor gelişim boyutuyla çocuk ve spor. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 83–61.
- Çon, M. (1995). *Üst düzeyde (elit) spor yapanların spora yönelmelerinde ilk ve ortaöğretim kurumlarının etkisi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>

- Demirezen, İ., Saçlı-Uzunöz, F., & Arslan, Y. (2007). Determination of the reasons why students in primary and elementary schools participate in physical activity: A sample of Nevşehir. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(4), 1075–1085. <https://doi.org/10.21547/jss.265491>
- Emniyet, N. (2018). *Türkiye'deki rafting ve akarsu kano slalom sporcularının spora başlama nedenleri ve beklentilerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Ergin, R., Ermiş, E., Erilli, N. A., & Ağaoğlu, S. A. (2019). 12–14 yaş badminton sporcularının spora katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Spormetre*, 17(3), 162–174. <https://doi.org/10.33689/spormetre.518280>
- Erim, A., & Küçük, V. (2023). Çocuklarının spora katılım motivasyonlarının cinsiyet ve spor branşına göre incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 35–48.
- Fasting, K., & Pfister, G. (1999). *Opportunities and barriers for women in sport: Turkey*. Las Vegas: Women of Diversity Productions.
- Filiz, Z. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 192–203.
- Göktaş, Z. (1994). *Farklı sosyo-ekonomik yapıdaki orta öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin spora katılımına etki eden faktörler* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Görgüt, İ. (2012). *11–14 yaş grubu hentbolcuların spora başlama nedenleri ve yaşam doyumlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Güven, Ö. (1999). *Türklerde spor kültürü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Güven, Ö., & Öncü, E. (2006). Beden eğitimi ve spora katılımında aile faktörü. *Aile ve Toplum Dergisi*, 8(2), 81–90.
- Hopkins, C. S., Hopkins, C., Kanny, S., & Watson, A. (2022). A systematic review of factors associated with sport participation among adolescent females. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(6), 3353. <https://doi.org/10.3390/ijerph19063353>
- İlhan, L., & Gencer, E. (2013). Liselerarası badminton müsabakalarına katılan sporcu-öğrencilerin spora katılım motivasyonlarının belirlenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1–4), 1–6.
- Kaman, M. B., Gündüz, N., & Gevat, C. (2017). Tenis sporcularının spora katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Spormetre*, 15(2), 65–72. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000309
- Karaç, Y. (2017). *Sporcu eğitim merkezlerindeki atletizm branşı öğrenci-sporcuların başarı algıları ile spora katılım güdülerinin incelenmesi* (Doktora tezi, Hitit Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Kayıkçı, N. (2006). *7–12 yaş grubu çocukların okul dışı sportif etkinliklerinde ailelerinin destek ve baskıları ile bunun çocuk üzerindeki etkileri (Ankara ili örneği)* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>

- Kılıç, M., & Arslan, A. (2018). Parçalanmış aileye mensup lise öğrencilerinin sosyalleşmesinde sporun etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 505–517. <https://doi.org/10.17755/esosder.340831>
- Kitchenham, B. (2004). *Procedures for performing systematic reviews* (Keele University Technical Report TR/SE-0401). Keele University, Software Engineering Group, Department of Computer Science.
- Leff, S. S., & Hoyle, R. H. (1995). Young athletes' perceptions of parental support and pressure. *Journal of Youth and Adolescence*, 24(2), 187–203. <https://doi.org/10.1007/bf01537149>
- Limstrand, T., & Rehrer, N. J. (2008). Young people's use of sports facilities: A Norwegian study on physical activity. *Scandinavian Journal of Public Health*, 36(5), 452–459. <https://doi.org/10.1177/1403494807088455>
- Malm, C., Jakobsson, J., & Isaksson, A. (2019). Physical activity and sports—Real health benefits: A review with insight into the public health of Sweden. *Sports*, 7(5), 127. <https://doi.org/10.3390/sports7050127>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013). *Çocuk gelişimi ve eğitimi: Psiko-motor gelişim*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Moliner, O., Salguero, A., Tuero, C., Alvarez, E., & Markuez, S. (2006). Dropout reasons in young Spanish athletes: Relationship to gender, type of sport and level of competition. *Journal of Sport Behavior*, 29(3), 225–235.
- Murphy, M. H., Rowe, D. A., & Woods, C. B. (2016). Impact of physical activity domains on subsequent physical activity in youth: A 5-year longitudinal study. *Journal of Sports Sciences*, 35(3), 262–268. <https://doi.org/10.1080/02640414.2016.1161219>
- Öz, G. (2014). *Kahramanmaraş'ta spora katılımı etkileyen faktörlerin ilköğretim ikinci kademe (ortaokul) öğrencileri boyutunda incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Özdingç, Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 77–84.
- Öztürk-Kuter, F., & Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3(6), 75–94.
- Öztürk, P., & Koca, C. (2017). Sporcu ergen kızların spora katılımının sosyo-ekolojik model ve toplumsal cinsiyet yaklaşımı bağlamında analizi. *Spormetre*, 15(3), 139–148. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000318
- Pehlivan, Z. (2013). Okullararası spor yarışmalarına katılanların sporu bırakma ve devam etme nedenleri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 24(3), 209–225.
- Saskatchewan Ministry of Tourism, Parks, Culture and Sport. (2008). *Factors that shape our children's participation in physical activity and sport: Saskatchewan parents' perspective* (s. 11).
- Şen, M. (2018). *Ortaokul ve lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonunun incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>

- Tan, M. (2016). *Çocukların bir spor branşına yönelmesinde, fiziksel, psikolojik ve ekonomik faktörlerin etkilerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Tezel-Şahin, F., & Yüksek-Usta, S. (2016). Okul öncesi dönemde bir uygulama örneği: spor ve spor dalları. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(Special Issue 1), 200–213.
- The Business Research Company. (2024). *Sports global market report 2024*.
- Toprak, P. Y. (2020). *Lisanslı badminton sporcularının, spora başlama nedenlerinin, bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi (Kars ili örneği)* (Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Tüfekçi, Ş. (2020). *Spora katılım sürecinde okul sporlarının önemini keşfetmek* (Doktora tezi, İnönü Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Ünlü, İ. T. (2013). *İlköğretim okullarında spor yapan öğrencilere yönelik ailelerin beklentileri, çocuklarda gözlenen davranış değişimleri ve spora katılımın önündeki engellerin araştırılması* (Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Üren, G. (2023). *Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerinde okul, aile, sosyokültürel çevrenin etkisinin incelenmesi ve akademik başarılarının değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Yücel, A. S., Kılıç, B., Korkmaz, M., & Göral, K. (2015). Spor yapan çocukların spor tercihleri ve bunu etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 14(5), 20–54.
- Yüksel, M. (2014). Cinsiyet ve spor. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(19), 663–684. <https://doi.org/10.14225/joh581>

Futbolcuların Psikolojik Gerilimleri: Artan İş Yükünün Yansımaları

Abdullah Arısoy^{1*} Osman Pepe²

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

¹Süleyman Demirel Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Egzersiz
ve Spor Bilimleri ABD, Isparta,
Türkiye

ORCID:

0000-0002-2193-7519

Email:

abdullaharisoy@gmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 18.12.2024

Kabul Tarihi: 21.02.2025

Yayın Tarihi: 28.03.2025

Anahtar Kelimeler:

Spor psikolojisi
Psikolojik gerilim
Futbol

Özet

Bu çalışma, Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu futbol süper lig terfi müsabakalarına katılan üniversite futbolcularının psikolojik gerilim düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, yoğun rekabet ortamı ve artan iş yükünün sporcular üzerindeki psikolojik etkileri değerlendirilmektedir. Çalışmanın örneklemini, bir hafta boyunca her gün müsabaka yapan üniversite futbolcuları oluşturmaktadır. Katılımcılara "Sporcu Psikolojik Gerilim Ölçeği (APSQ)" uygulanarak, psikolojik gerilim düzeyleri belirlenmiştir. Bulgular, yoğun müsabaka periyotlarının sporcuların motivasyon düşüklüğü, antrenman stresinde artış, öfke ve kaygı gibi psikolojik belirtiler göstermesine neden olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle, performans kaygısı ve gelecek belirsizliği, sporcuların psikolojik gerilim düzeylerini artıran temel faktörler olarak belirlenmiştir. Literatürdeki benzer çalışmalar, yoğun rekabet ve antrenman yükünün sporcuların zihinsel tükenmişlik yaşamasına yol açtığını desteklemektedir. Çalışmanın bulguları, sporcuların psikolojik dayanıklılıklarını artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda, antrenörlerin stres yönetimi tekniklerini müsabaka süreçlerine entegre etmeleri ve sporcuların psikolojik destek mekanizmalarına erişimini sağlamaları önerilmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma, spor psikolojisi alanına katkı sunarak, yoğun rekabet dönemlerinde sporcuların psikolojik sağlığını koruma stratejilerine ışık tutmaktadır.

Psychological Tensions of Football Players: Reflections of Increasing

Author Informations

Affiliation:

¹Suleyman Demirel University;
Institute Of Health Sciences,
Isparta, Turkey.

ORCID:

0000-0002-2193-7519

Email:

abdullaharisoy@gmail.com

Publication Informations

Received: December 18, 2024

Accepted: February 21, 2025

Published: March 28, 2025

Keywords:

Sports psychology
Psychological tensions
Football

Abstract

This study aims to examine the psychological stress levels of university football players participating in the Turkish University Sports Federation football super league promotion competitions. The study evaluates the psychological effects of intense competition and increased workload on athletes. The sample of the study consists of university football players who compete every day for a week. The participants were administered the "Athlete Psychological Stress Scale (APSQ)" to determine their psychological stress levels. The findings revealed that intense competition periods cause athletes to exhibit psychological symptoms such as decreased motivation, increased training stress, anger, and anxiety. In particular, performance anxiety and future uncertainty were determined as the main factors that increase the psychological stress levels of athletes. Similar studies in the literature support the idea that intense competition and training load cause athletes to experience mental. The findings of the study indicate that strategies should be developed to increase the psychological resilience of athletes. In this context, it is recommended that coaches integrate stress management techniques into competition processes and provide athletes with access to psychological support mechanisms. In conclusion, this study contributes to the field of sports psychology and sheds light on strategies to protect athletes' psychological health during intense competitive periods.

1. GİRİŞ

Futbol, hem fiziksel hem de zihinsel dayanıklılık gerektiren, yüksek tempolu ve stratejik bir spor dalıdır (Smith ve Johnson, 2020). Profesyonel ve yarı profesyonel seviyede performans sergileyen futbolcuların başarılı olabilmesi için yalnızca fiziksel kapasitelerinin değil, aynı zamanda psikolojik dayanıklılıklarının da yüksek olması gerekmektedir (Anderson ve ark., 2018). Modern spor psikolojisi literatürü, futbolcuların rekabetçi ortamda yüksek performans gösterebilmesi için stres yönetimi, zihinsel dayanıklılık ve motivasyon gibi psikolojik faktörlerin kritik önem taşıdığını ortaya koymaktadır (Weinberg ve Gould, 2023).

Üniversiteler Spor Federasyonu tarafından düzenlenen Süper Lig Yükseltme Müsabakaları, katılımcı takımlar için hem prestij hem de gelecekteki organizasyonlara katılım açısından büyük önem taşımaktadır. Bu müsabakalara katılan futbolcular, fiziksel yorgunluklarının yanı sıra yoğun rekabet ortamı, performans beklentisi ve psikolojik baskı ile de mücadele etmek zorundadır. Günlük olarak müsabakaya çıkan futbolcular, fiziksel ve zihinsel tükenmişlik riski taşımakta ve bu durum performanslarını doğrudan etkileyebilmektedir (Kenttä ve Hassmén, 1998). Nitekim futbolcular üzerindeki iş yükü arttıkça, rekabet ortamının ve başarı beklentisinin getirdiği psikolojik gerilim düzeyleri de yükselmektedir (Rietjens ve ark., 2005).

Yoğun müsabaka periyotları ve artan antrenman yükü, futbolcuların hem fizyolojik hem de psikolojik dayanıklılıklarını sınamaktadır. Uzun süreli yoğun fiziksel yüklenme, kas yorgunluğu ve genel psikolojik stres seviyelerinde artışa neden olabilir (Meeusen ve ark., 2006). Yapılan araştırmalar, rekabetçi spor ortamlarında sürekli artan iş yükünün, sporcuların uyku düzenini bozabileceğini, toparlanma süreçlerini olumsuz etkileyebileceğini ve psikolojik stres seviyelerini artırabileceğini göstermektedir (Brink ve ark., 2010). Özellikle futbol gibi yüksek fiziksel ve psikolojik taleplere sahip spor dallarında, yoğun müsabaka ve antrenman dönemlerinin, zihinsel yorgunluk ve psikolojik tükenmişlik ile doğrudan ilişkili olduğu bulunmuştur (Selmi ve ark., 2018).

Artan iş yükü ile birlikte yorgunluğun, kas yaralanmaları ve kronik ağrılar ile ilişkili olduğu ve bu durumun sporcularda zihinsel dengesizlikleri artırarak psikolojik gerilime yol açtığı belirlenmiştir (Twist ve Highton, 2013). Filaire ve arkadaşları (2001) ile Hooper ve arkadaşları (1995) tarafından yapılan çalışmalar, yoğun antrenman ve müsabaka süreçlerinin sporcularda psikolojik rahatsızlık ve zihinsel yorgunluk yarattığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, futbolcuların yoğun rekabet dönemlerinde psikolojik dayanıklılıklarını artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Zihinsel dayanıklılık, sporcuların psikolojik durumlarını optimize ederek performanslarını sürdürebilmelerine yardımcı olan önemli bir faktördür (Gould ve ark., 2002). Elferink-Gemser ve arkadaşları (2004) tarafından yapılan araştırmalar, yüksek zihinsel dayanıklılığa sahip sporcuların, stres altındayken bile performanslarını koruyabildiklerini ve yoğun fiziksel ve psikolojik baskıya daha iyi adapte olabildiklerini göstermektedir. Bu doğrultuda, çalışmamızda Süper Lig Yükseltme Müsabakalarına katılan futbolcuların artan iş yükü altındaki psikolojik gerilim seviyelerini incelemek ve bu gerilimin temel nedenlerini ortaya koyarak antrenörler için öneriler geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışmamızın bulgularının, psikolojik destek mekanizmalarının oluşturulması ve sporcuların stres yönetimi becerilerinin geliştirilmesi açısından literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu çalışma, betimleyici ve ilişkisel tarama modeline dayanan nicel bir araştırmadır. Betimleyici araştırmalar, belirli bir olgunun varlığını, yaygınlığını ve etkilerini belirlemek için kullanılan yöntemlerdir (Büyüköztürk, 2019; Creswell, 2014). Araştırma, Türkiye Üniversite Sporları

Federasyonu Futbol Süper Lig Yükselme müsabakalarına katılan üniversite futbolcularının psikolojik gerilim seviyelerini değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Çalışma, bazı değişkenlere göre psikolojik stres düzeylerini karşılaştırmayı ve yoğun rekabet ortamında yaşadıkları deneyimleri analiz etmeyi hedeflemiştir.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu 2023-2024 Sezonu Futbol süper lige yükselme müsabakasına katılan üniversitelerde oynayan futbolcu öğrencilerden oluşturmuştur. Örneklem grubunu ise, evrenin içindeki takımlardan rastgele yöntemle seçilmiş 195 öğrenci oluşturmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların betimsel istatistikleri

Değişkenler	f	%
Üniversite		
Süper Lige Yükselen Üniversite Futbolcuları	89	45,6
Gruplarda Kalan Üniversite Futbolcuları	106	54,4
Yaş		
18-20 Yaş	73	37,4
21-23 Yaş	58	29,7
24-27 Yaş	64	32,8
Spor Yaşı		
1-5 Yıl	35	17,9
6-10 Yıl	68	34,9
11 Yıl ve Üstü	92	47,2
Oynadığınız Mevki		
Kaleci	17	8,7
Savunma	76	39,0
Orta Saha	55	28,2
Hücum	47	24,1
Profesyonel Futbolculuk Geçmişi		
Evet	62	31,8
Hayır	133	68,2

Tablo 1 incelendiğinde, çalışmaya katılan futbolcuların, yaş gruplarına göre % 37,4'inin 18-20 yaş, %29,7'sinin 21-24 yaş ve %32,8'inin 24-27 yaş, Müsabakalardaki başarı durumlarına göre % 45,6'sı müsabakalar sonucu süper lige yükselen üniversite takımındaki futbolcular, %54,4'ü müsabakalar sonucu gruplarda kalan üniversite takımındaki futbolcular, spor yaşına göre % 17,9'u 1-5 yıl, % 34,9'u 6-10 yıl, % 47,2'si 11 yıl ve üzeri, oynadıkları mevkileri göre % 8,7'si kaleci, % 39'ı savunma, % 28,2'si orta saha ve % 24,1'i hücum oynadıkları, profesyonel futbolculuklarına göre % 31,8'i evet ve % 68,2'i hayır olduğu tespit edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kişisel bilgi formu ile literatürde bulunan sporcu psikolojik gerilim ölçeği kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, sporcu yaşları, öğrenim görülen üniversite, oynadıkları mevki ve profesyonel olarak futbol oynayıp oynamadıkları hakkında bilgi edinmek amacıyla 5 sorudan oluşmuştur.

2.3.2. Sporcu Psikolojik Gerilim Ölçeği (APSQ);

Çalışmada, Rice ve diğerleri(2019) tarafından geliştirilen psikolojik gerilim ölçeği (APSQ) kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Lima ve diğerleri (2022) tarafından yapılmıştır. APSQ, sporcuların spor ortamlarında ve dışındaki yaşadıkları psiko-mantıksal gerginlikleri ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, 10 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır ve ölçekte yer alan her madde için 1-5 arasında puan alındığı ifade edilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık kat sayısı değeri, 83 olarak rapor edilmiştir. Sunulan bu çalışma için Cronbach Alfa değerinin ise ", 809" olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Katılımcıların sporcu psikolojik gerilim ölçek puanının çarpıklık-basıklık değerleri

Ölçekler	N	Çarpıklık	Basıklık	p	Alpha
Sporcu Psikolojik Gerilim (SPGA)	195	-1,312	,206	,000	,809

2.4. Veri Analizi

Futbolcuların Sporcu Psikolojik Gerilim (SPGA) puanlarının, normallikten sapmaların anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Büyüköztürk (2007) çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 , George ve Mallery (2016) ise ± 2 aralığında olmasının, normallik için uygun bir koşul olarak açıklamışlardır. Bu bilgiler doğrultusunda normal dağılım testleri uygulanmıştır. Veriler, bilgisayar ortamında IBM SPSS 22.0 (Statistics for Windows) adlı paket program ile analiz edilmiştir. İkili karşılaştırmalarda Bağımsız Örneklem T-Testi ve çoklu karşılaştırmalarda Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmış olup; farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir (Field, 2018).

2.5. Etik İlkeler

Bu araştırma, etik ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan tüm sporcuların bilgilendirilmiş onamları alınmış ve gönüllülük esasına dayalı olarak katılımları sağlanmıştır. Katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuş ve veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır. Araştırma sürecinde, etik kurallar gereği hiçbir katılımcıya zarar verilmemiş ve çalışmada tarafsızlık ilkesi gözetilmiştir (Resnik, 2011).

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada kullanılan ölçüm aracından elde edilen verilere ve bu verilere ilişkin istatistiksel sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 3: Sporcu psikolojik gerilim ölçek puanının ortalama ve sıralaması

	\bar{X}	Sıra
1. Takım arkadaşlarımla etrafında olmak zordu	2,02	8
2. Yapmam gerekeni yapmayı zor buldum	2,06	7
3. Daha az motive olmuşum	2,20	5
4. Sinirli, öfkeli veya agresifim	2,82	1
5. Yaralanmak veya performansım hakkında endişelenmeden duramadım	2,54	3
6. Antreman yapmayı daha stresli buldum	2,10	6
7. Takıma seçilme baskılarıyla başa çıkmakta zorlandım	2,38	4
8. Spordan sonraki hayatım konusunda endişelendim	2,68	2
9. Rahatlamak için alkol veya başka maddelere ihtiyaç duydum	1,87	9
10. Saha dışında olağandışı riskler aldım	2,38	4

Tablo 3, Sporcu Psikolojik Gerilim ölçeğinin ortalaması ve sıralaması gösterilmiştir. Sonuçlar, futbolcuların en üst sıradaki üç öğenin " Sinirli, öfkeli veya agresifim ($\bar{x} = 2,82$), Spordan sonraki

hayatım konusunda endişelendim ($\bar{x} = 2,68$) ve Yaralanmak veya performansım hakkında endişelenmeden durmadım ($\bar{x} = 2,54$)" sorularına vermiş olduğu cevaplar olduğunu gösterdi. Futbolcuların en az gerilim sağlayan psikolojik ögesi ise " Rahatlamak için alkol veya başka maddelere ihtiyaç duydum ($\bar{x} = 1,87$)" olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların yaş değişkenine göre Sporcu Psikolojik Gerilim Düzeyleri

Değişkenler		n	$\bar{x} \pm ss$	f	p	Fark
Sporcu Psikolojik Gerilim Düzeyleri	^a 18-20 Yaş	73	3,59±0,704	7,135	,001*	a>c b>c
	^b 21-23 Yaş	58	3,38±1,15			
	^c 24-27 Yaş	64	2,92±1,25			

Not. n= 195, *p < 0.05, \bar{x} = Ortalama, ss= Standart Sapma, F=15,209

Çalışmaya katılan futbolcuların yaş değişkenine göre sporcu psikolojik gerilim düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (F= 7,135, p<,05).

Tablo 5. Katılımcıların sporcu yaşı değişkenine göre sporcu psikolojik gerilim düzeyleri

Değişkenler		n	$\bar{x} \pm ss$	f	p	Fark
Sporcu Psikolojik Gerilim Düzeyleri	^a 1-5 Yıl	35	3,43±948	,786	,457	-
	^b 6-10 Yıl	68	3,38±1,00			
	^c 11 Yıl ve Üstü	92	3,21±1,17			

Not. n= 195, *p < 0.05, \bar{x} = Ortalama, ss= Standart Sapma, F=1,223).

Çalışmaya katılan futbolcuların sporcu yaşı değişkenine göre sporcu psikolojik gerilim düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (F= ,786, p<,05).

Tablo 6. Katılımcıların oynadıkları mevki değişkenine göre sporcu psikolojik gerilim düzeyleri

Değişkenler		n	$\bar{x} \pm ss$	f	p	Fark
Sporcu Psikolojik Gerilim Düzeyleri	^a Kaleci	17	3,59±,939	1,691	,170	-
	^b Savunma	76	3,36±1,00			
	^c Orta Saha	55	3,40±1,04			
	^d Hücum	47	3,02±1,24			

Not. n= 195, *p < 0.05, \bar{x} = Ortalama, ss= Standart Sapma, F=5,219

Çalışmaya katılan futbolcuların oynadıkları mevkielerine göre sporcu psikolojik gerilim düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir (F= 1,691, p<,05).

Tablo 7. Katılımcıların Üniversite Değişkenine Göre Sporcu Psikolojik Gerilim Düzeyleri

Değişkenler		n	$\bar{x} \pm ss$	t	p
Sporcu Psikolojik Gerilim Düzeyleri	Süper Lige Yükselen Üniversite Futbolcuları	89	2,64±1,25	-9,600	,000*
	Gruplarda Kalan Üniversite Futbolcuları	106	3,87±0,367		

Not. * n= 195, *p < 0.05, \bar{x} = Ortalama, ss= Standart Sapma

Çalışmaya katılan Süper lige yükselen üniversitelerdeki futbolcuların psikolojik gerilim düzeyi (2,64) daha düşükken, gruplarda kalan üniversitelerdeki futbolcuların gerilim düzeyi daha yüksek (3,87) olduğu ve arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir (t= -9,600,

$p < ,05$). Bu sonuç, süper lige yükselen futbolcuların daha az stres yaşadığını veya grupta kalanların daha fazla baskı hissettiğini gösterebilir. Süper lige yükselemeyen takımlardaki futbolcuların yoğun maç temposuna mental olarak daha zor adapte olduğunu veya stresle başa çıkma mekanizmalarının daha zayıf olduğunu gösteriyor. Ayrıca, kaybetme korkusu, fiziksel yorgunluk ve motivasyon düşüklüğü gibi faktörlerin psikolojik gerilimlerini artırdığı düşünülmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu futbol süper lig terfi müsabakalarına katılan futbolculara uygulanan sporcu psikolojik gerilim ölçeği, futbolcuların yoğun rekabet ortamındaki psikolojik durumlarını anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Ölçek sonuçlarına göre, sporcuların en fazla psikolojik gerilim yaşadığı durumlar arasında sinirlilik, öfke ve agresifim ($\bar{x}=2.82$), spordan sonraki hayat konusunda endişe duyma ($\bar{x}=2.68$) ve yaralanma veya performans hakkında sürekli endişelenme ($\bar{x}=2.54$) gibi faktörler ön plana çıkmaktadır (Tablo 2). Sporcularda müsabaka dönemi stresinin en önemli nedenlerinden biri, yüksek baskı altında performans gösterme zorunluluğudur. Weinberg ve Gould (2023), yoğun rekabet baskısının sporcuların hem psikolojik hem de fizyolojik tükenmişlik yaşamalarına neden olabileceğini belirtmektedir. Özellikle uzun süreli müsabaka süreçlerinde sporcuların sinirlilik ve agresiflik seviyelerinde artış gözlemlenmesi, stresin bir sonucu olarak değerlendirilmektedir (Gould ve ark., 2002). Bu durum, sporcuların takım arkadaşlarıyla ilişkilerinde zorluk yaşamalarına ($\bar{x}=2.02$) ve antrenmanları daha stresli bulmalarına ($\bar{x}=2.10$) yol açabilir. Bunun yanı sıra, futbolcuların takıma seçilme baskısı altında olması ($\bar{x}=2.38$) ve motivasyon kaybı yaşaması ($\bar{x}=2.20$), psikolojik stresin performansla olan doğrudan etkisini göstermektedir. Motivasyon eksikliği, sporcularda mental tükenmişlik yaratabilir ve bu durum uzun vadede performans düşüklüğüne neden olabilir (Kenttä ve Hassmén, 1998). Selmi ve ark., (2018) tarafından yapılan bir araştırma, yoğun müsabaka periyotlarının sporcularda zihinsel yorgunluk yaratabildiğini ve bunun, antrenman sürecinde verimliliği düşürebildiğini ortaya koymuştur. Yoğun rekabet dönemlerinde sporcuların psikolojik sağlıklarını tehdit eden bir diğer unsur, geleceğe dair belirsizlik hissidir. Çalışmada, sporcuların spordan sonraki hayatları hakkında endişe duydukları ($\bar{x}=2.68$) gözlemlenmiştir. Bu bulgu, özellikle üniversite düzeyindeki sporcular için önemlidir çünkü akademik ve spor kariyeri arasında seçim yapma zorunluluğu, sporcularda kaygı seviyelerini artırabilir (Anderson ve ark., 2018).

Çalışmanın verilerine göre; 18-20 yaş grubundaki sporcuların psikolojik gerilim düzeyi ($3,59 \pm 0,704$) en yüksek, 21-23 yaş grubunda bu değer ($3,38 \pm 1,15$) biraz daha düşük, 24-27 yaş grubunda ise en düşük ($2,92 \pm 1,25$) bulunmuştur. Sonuçlarının ($F = 7,135$; $p = 0,001$) istatistiksel olarak anlamlı olması, yaş grupları arasında psikolojik gerilim düzeyinde önemli farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, sporcu psikolojisinde yaş ve deneyimle ilişkili faktörlerin etkisini düşündürmektedir.

Spor psikolojisi literatüründe, yaş ve deneyim arttıkça bireylerin stresle başa çıkma becerilerinin geliştiği sıkça vurgulanır (Martens ve ark., 1990; Scanlan ve ark., 2005). Genç sporcular (18-20 yaş), henüz spor kariyerlerinin başında olan bu grup, rekabet ortamı, performans beklentileri ve adaptasyon süreçlerinde daha fazla belirsizlik ve endişe yaşayabilir. Bu faktörler, onların daha yüksek psikolojik gerilim düzeylerine sahip olmasına yol açabilir. Martens ve arkadaşları (1990) genç sporcuların performans kaygısının daha yüksek olduğunu ve bunun deneyimle azaldığını ortaya koymuştur. Scanlan ve arkadaşları (2005) genç sporcuların baskı altında performans kaygısı yaşama olasılığının daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Daha Deneyimli Sporcular (24-27 yaş), artan yaş ve kazanılan deneyim, stresin kaynağını daha iyi tanıma, duygusal düzenleme ve etkili başa çıkma stratejilerinin geliştirilmesini sağlar. Bu

durum, daha düşük gerilim düzeyleriyle kendini göstermekte ve sporcular, belirli bir deneyim kazandıkça kaygı ve stres düzeylerini daha iyi yönetebilmektedir (Hanin, 2000).

Çalışmadaki bulgular, yaş ve deneyim faktörlerinin sporcuların psikolojik gerilim düzeyleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Genç futbolcuların daha yüksek stres düzeylerine sahip olmaları, onların stres yönetimi konusunda desteklenmesi gerektiğini işaret ederken, deneyimli futbolcuların geliştirdikleri başa çıkma stratejileri, psikolojik dayanıklılıklarını artırmakta (Kais ve Raudsepp, 2005) ve stres yönetiminde daha başarılı olduklarını göstermektedir (Gould, ve ark.; 2002). Bu bulgular, spor psikolojisinde yaşa bağlı adaptasyon süreçlerinin ve stres yönetiminin spora yönelik performans ile genel psikolojik iyilik haline olan katkısını vurgulamakta ve hem akademik literatürdeki yaklaşımlarla uyumlu hem de araştırmacılar için yol gösterici niteliktedir.

Süper lige yükselen futbolcuların ortalama psikolojik gerilim düzeyi ($2,64 \pm 1,25$) olarak belirlenmiştir ve gruplarda kalıp süper lige yükselemeyen futbolculara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede düşüktür. Literatürde, başarı elde etmek, sporcularda özgüven ve psikolojik dayanıklılığı artırarak stres düzeylerini azaltabilir (Gould ve ark., 2002). Bandura'nın Teorisine (1997) göre, bireylerin geçmişte elde ettikleri başarılar, onların gelecek performanslarına olan inançlarını güçlendirir ve stresle başa çıkma becerilerini artırır. Başarıyla birlikte gelen olumlu takım dinamikleri, sporcuların stres seviyelerini azaltmada önemli bir faktör olabilir. Takım sporlarında başarı, bireysel stres seviyesini düşürebilir, çünkü takım içinde dayanışma ve kolektif özgüven gelişir (Filho ve ark., 2014). Özgüven, sporcuların kendilerini daha güvende hissetmelerine ve stres kaynaklarını daha iyi yönetmelerine yardımcı olur (Filho ve ark., 2014).

Gruplarda kalan ve süper lige yükselemeyen takımlardaki futbolcuların başarısızlık kaygısı nedeniyle daha fazla stres ve psikolojik baskı hissettiği düşünülmektedir. Literatürde Nicholls ve arkadaşları (2009) beklentileri karşılayamama korkusu, özellikle genç sporcular için yüksek seviyede kaygıya yol açabildiğini savunmuştur. Martens ise (1977) yarışma kaygısı teorisinde, sporcular başarısızlık yaşadıklarında, gelecekteki performansları hakkında kaygılanır ve bu da psikolojik gerilim seviyelerini yükseltebildiğini savunmuştur. Diğer bir taraftan gruplarda kalan futbolcular, gelecekte takımın durumu ve spor kariyerleri nasıl şekillenecek gibi konularda belirsizlik yaşamış olabilirler ve bu belirsizliklerini de stres kaynağı olarak algılayabilirler. Literatürde Dweck (2006) göre, sporcular başarısızlık sonrası kendilerini başarısız olarak tanımlayabilir ve strese karşı daha kırılgan hale gelebildikleri savunmuştur. Özellikle genç sporcular, profesyonel kariyerlerinde ilerleme kaydetmek zorunda oldukları hissine kapılarak gelecek kaygısı yaşayabilirler (Scanlan ve ark., 2005).

Öneriler

Bu veriler, Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu futbol süper lig terfi müsabakalarına katılan futbolcuların yoğun rekabet ortamında ciddi psikolojik baskı altında olduklarını göstermektedir. Sinirlilik ve agresiflik düzeyinin yüksek olması, antrenörler ve spor psikologları için önemli bir uyarıdır. Sporcuların motivasyon kaybını ve stresle baş etme güçlüklerini gidermek için psikolojik destek programlarının oluşturulması gerekmektedir (Gould ve ark., 2002). Ayrıca, antrenman ve toparlanma süreçlerinin daha iyi planlanması, sporcuların psikolojik gerilimini azaltmada önemli bir faktör olabilir (Meeusen ve ark., 2006). Geleceğe dair belirsizlik kaygısını azaltmak için, sporculara kariyer danışmanlığı hizmetleri sunulması önerilmektedir (Anderson ve ark., 2018).

Sonuç olarak, yoğun müsabaka dönemlerinde sporcuların psikolojik sağlıklarının korunması, hem bireysel performanslarını artırmak hem de uzun vadede spor kariyerlerini sürdürülebilir kılmak adına kritik bir konudur. Antrenörler, spor psikologları ve yöneticilerin bu bulguları dikkate alarak sporculara yönelik psikososyal destek mekanizmaları geliştirmeleri gerekmektedir.

Çıkar Çatışması

Araştırma sürecinde, yazar açısından herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Tüm bulgular, bilimsel bir yaklaşımla ve objektif bir bakış açısıyla elde edilmiştir.

Finansman

Bu çalışma, herhangi bir dış finansman kaynağı olmaksızın gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın tüm süreçleri, araştırmacılar tarafından sağlanan kaynaklarla yürütülmüştür.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: *Abdullah Arısoy^{1*}* – Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Egzersiz ve Spor Bilimleri ABD, Isparta, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-2193-7519 – abduharisoy@gmail.com

Katkılar: Literatür inceleme, veri toplama ve işleme, makale yazımı, grafik ve tabloların hazırlanması, referanslar ve kaynakların düzenlenmesi.

Yazar: Doç. Dr. Osman Pepe; *Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta, Türkiye, 0000-0001-8787-2538, osmanpepe@sdu.edu.tr*

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, denetim, editöryal ve dil düzeltmeleri, veri analizi ve yorumlama, makalenin sonuç bölümünün yazımı

Alıntı/Citation: Arısoy, A., & Pepe, O. (2025). Futbolcuların Psikolojik Gerilimleri: Artan İş Yükünün Yansımaları. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 45-54.

5. KAYNAKLAR

- Anderson, C. B., Covassin, T., & Kaminski, T. W. (2018). Psychological aspects of athletic performance: Examining the role of mental resilience. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 40(3), 215–230.
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. Freeman.
- Brink, M. S., Visscher, C., Coutts, A. J., Lemmink, K. A. P. M., & Kemper, H. C. G. (2010). Changes in perceived stress and recovery in overreached young elite soccer players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20(1), 56–62.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Dweck, C. (2006). *Mindset: The New Psychology of Success*. Random House.
- Elferink-Gemser, M. T., Visscher, C., Lemmink, K. A. P. M., & Mulder, T. (2004). Relation between multidimensional performance characteristics and level of performance in talented youth field hockey players. *Journal of Sports Sciences*, 22(11–12), 1053–1063.
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. Sage.
- Filaire, E., Sagnol, M., Ferrand, C., Maso, F., & Lac, G. (2001). Psychological stress and hormonal responses in team sports coaches: A review. *European Journal of Applied Physiology*, 85(1–2), 62–66.

- Filho, E., Dobersek, U., Gershgoren, L., Becker, B., & Tenenbaum, G. (2014). The cohesion–performance relationship in sport: A 10-year retrospective meta-analysis. *Psychology of Sport and Exercise, 15*(5), 551–562.
- Gould, D., Dieffenbach, K., & Moffett, A. (2002). Psychological characteristics and their development in Olympic champions. *Journal of Applied Sport Psychology, 14*(3), 172–204.
- Hanin, Y. (2000). *Emotions in sport*. Human Kinetics
- Hooper, S. L., MacKinnon, L. T., Howard, A., Gordon, R. D., & Bachmann, A. W. (1995). Markers Hooper, S. L., MacKinnon, L. T., Howard, A., Gordon, R. D., & Bachmann, A. W. (1995). Markers for monitoring overtraining and recovery. *Medicine and Science in Sports and Exercise, 27*(1), 106–112.
- Kais, K., & Raudsepp, L. (2005). Intensity and direction of competitive state anxiety, self-confidence and athletic performance. *Kinesiology, 37*(1), 13–20.
- Kenttä, G., & Hassmén, P. (1998). Overtraining and recovery: A conceptual model. *Sports Medicine, 26*(1), 1–16.
- Lima, Y., Öz, N. D., Denerel, N., Özkaya, Ö., Senişik, S., & Rice, S. (2022). Validity and reliability of the Turkish version of Athlete Psychological Strain Questionnaire (APSQ). *Spor Hekimliği Dergisi, 57*(3), 147–154.
- Martens, R. (1977). *Sport Competition Anxiety Test (SCAT)*. Human Kinetics.
- Martens, R., Vealey, R. S., & Burton, D. (1990). *Competitive Anxiety in Sport*. Human Kinetics Publishers.
- Meeusen, R., Watson, P., Hasegawa, H., Roelands, B., & Piacentini, M. F. (2006). Central fatigue: The serotonin hypothesis and beyond. *Sports Medicine, 36*(10), 881–909.
- Nicholls, A. R., Polman, R. C. J., Levy, A. R., & Taylor, J. (2009). Stressors, coping, and coping effectiveness: Gender, type of sport, and skill differences. *Journal of Sports Sciences, 27*(7), 697–707.
- Resnik, D. B. (2011). Scientific research and the public trust. *Science and Engineering Ethics, 17*, 399–409.
- Rice, S. M., Parker, A. G., Mawren, D., Clifton, P., Harcourt, P., Lloyd, M., ... & Purcell, R. (2020). Preliminary psychometric validation of a brief screening tool for athlete mental health among male elite athletes: The Athlete Psychological Strain Questionnaire. *International Journal of Sport and Exercise Psychology, 18*(6), 850–865.
- Rietjens, G., Kuipers, H., Adam, J., Saris, W., & Van Breda, E. (2005). Physiological, biochemical and psychological markers of strenuous training-induced fatigue. *International Journal of Sports Medicine, 26*(1), 16–26.
- Scanlan, T. K., Russell, D. G., Beals, K. P., & Scanlan, L. A. (2005). Project on elite athlete commitment (PEAK): II. A direct test and expansion of the sport commitment model. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 27*(3), 253–269.
- Selmi, O., Haj-Sassi, R., Moalla, W., & Elloumi, M. (2018). Effect of competitive soccer matches on physiological and psychological parameters in elite players. *Journal of Strength and Conditioning Research, 32*(6), 1602–1610.

- Smith, J., & Johnson, K. (2020). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Human Kinetics.
- Twist, C., & Highton, J. (2013). Monitoring fatigue and recovery in rugby players. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 8(5), 467–474.
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2023). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Human Kinetics.

Physical Activity Increases Oxidative Stress Biomarker and Enhance the Academic Performance in Primary School Children

Muthanna Hafedh¹

Author Informations

Affiliation:

¹Ph.D.; University of Ahlulbait, Department of Physical Education and Sport Science, Karbala, Iraq

ORCID:

0000-0002-6000-5968

Email:

muthnaalmfrjy@gmail.com

Publication Informations

Received: January 11, 2025

Accepted: March 25, 2025

Published: March 28, 2025

Keywords:

Physical activity, oxidative stress, academic performance, children

Abstract

This study aimed to develop a conceptual model to examine the relationship between physical activity (PA), oxidative stress biomarkers, and academic performance. A total of 200 primary school children (100 boys and 100 girls), aged 10–11 years, were randomly assigned to four groups: boys with exercise (boy+Ex), boys without exercise (boy+nonEx), girls with exercise (girl+Ex), and girls without exercise (girl+nonEx). Participants underwent a 12-week treadmill-based running program. Oxidative stress was evaluated through lipid peroxidation by measuring malondialdehyde (MDA) levels. Academic stress was assessed using the Perceived Stress Scale, while academic performance was measured in relation to attention and stress levels. There were significant differences in the concentrations of MDA (mmol/ L) between boy+Ex compared to boy+non Ex, however, the mean MDA in boy +Ex were significantly higher than that in girl +Ex ($P<0.01$). There was a significant increasing in TC >200 mg/dl in boy+Ex compared to boy+non Ex. The mean concentrations of TC significantly differed between the boy+Ex compared to girl+Ex. No significant differences were found in the concentrations of LDL >100 mg/dl, HDL and TG >150 mg/dl <40 mg/dl among groups. No statistical differences were showed in academic stress levels between boys and girls. Although, the performance was significantly higher in the girl+Ex group compared to the boy+Ex group. Academic stress levels did not differ significantly by gender, whereas academic performance was significantly higher in the girl+Ex group. The findings suggest that oxidative stress is not directly associated with academic achievement, while physical activity demonstrates an independent relationship with academic performance in primary school children.

Fiziksel Aktivite, Oksidatif Stres Biyobelirteçlerini Artırır ve İlkokul Öğrencilerinde Akademik Başarıyı Geliştirir

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

¹Doktorant (Ph.D.); Ahlulbait Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Bölümü, Kerbela, Irak

ORCID:

0000-0002-6000-5968

Email:

muthnaalmfrjy@gmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 11.01.2025

Kabul Tarihi: 25.03.2025

Yayın Tarihi: 28.03.2025

Anahtar Kelimeler:

Fiziksel aktivite, oksidatif stres, akademik performans, çocuk

Özet

Bu çalışma, fiziksel aktivite (PA), oksidatif stres biyobelirteçleri ve akademik performans arasındaki ilişkiyi araştıran kavramsal bir model geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışmaya ilkokuldan toplam 200 çocuk (100 erkek ve 100 kız, 10-11 yaş aralığında) katılmış ve rastgele olarak dört gruba ayrılmıştır: erkek egzersiz grubu (boy+Ex), egzersiz yapmayan erkek grubu (boy+non Ex), kız egzersiz grubu (girl+Ex) ve egzersiz yapmayan kız grubu (girl+non Ex). Katılımcılar 12 haftalık bir koşu bandı programına katılmıştır. Oksidatif stres, lipid peroksidasyonu (MDA düzeyleri) ile değerlendirilmiştir. Akademik stresi değerlendirmek için Algılanan Stres Ölçeği kullanılmış, akademik performans ise dikkat ve stres düzeyleriyle ilişkili olarak ölçülmüştür. Bulgulara göre, erkek egzersiz grubu ile egzersiz yapmayan erkek grubu arasında MDA (mmol/L) düzeylerinde anlamlı farklar bulunmuştur; ayrıca, erkek egzersiz grubundaki ortalama MDA düzeyi, kız egzersiz grubuna kıyasla anlamlı şekilde daha yüksektir. Toplam kolesterol (TC) >200 mg/dl düzeyinde, egzersiz yapan erkek grubunda, egzersiz yapmayan erkek grubuna kıyasla anlamlı bir artış gözlenmiştir. TC ortalama düzeyleri açısından da erkek egzersiz grubu ile kız egzersiz grubu arasında anlamlı farklar bulunmuştur. LDL >100 mg/dl, HDL ve TG >150 mg/dl <40 mg/dl düzeyleri arasında gruplar arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Akademik stres düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermemiştir. Ancak, akademik performans kız egzersiz grubunda anlamlı düzeyde daha yüksektir. Sonuç olarak, oksidatif stresin akademik başarıyla doğrudan ilişkili olmadığını; buna karşın fiziksel aktivitenin akademik performansla bağımsız bir ilişki gösterdiğini ortaya koymaktadır.

1. INTRODUCTION

The World Health Organization (WHO) and other international institutions have recommended that children should perform at least an average of 60 min per day of moderate to vigorous-intensity, mostly aerobic activities across the week, in order to achieve several positive outcomes regarding cardiovascular, metabolic, and musculoskeletal health (Chaput et al., 2020). In line with this, physical activity is generally considered one of the most important health markers as well as predictor of health-threatening conditions (Booth et al., 2017). Over the course of the last century, a multidisciplinary field of knowledge has identified several cognitive and academic benefits of regular physical activity (Best, 2017; Trudeau and Shephard, 2008).

The idea that PA can enhance cognitive and academic ability has consequently received significant attention in health and education fields (Hillman et al., 2009; Shephard, 1997). It is recognized that PA triggers change in the human brain due to increases in metabolism, oxygenation and blood flow providing hormones that promote neurological health (Whiteman et al., 2014; Khan and Hillman, 2014). Those changes are particularly important for the developing pediatric brain (Khan and Hillman, 2014; Chaddock et al., 2010). Further, it is possible that low physical fitness levels and low academic performance co-occur in preadolescent children. In preadolescent children, a small number of studies reported a global positive association between physical fitness and academic performance (De Greeff et al., 2014). The studies were inconclusive regarding the possible specific association. The disturbance in some of biological cells may be related to several reasons such as age-related diseases, metabolic disorders, sedentary lifestyle like poor physical activity, or mental stress (Abdullah et al., 2012; Aouadi et al., 2015). Motor development and brain function have been shown to correlate with active physical performance, especially among children and adolescents with lower motor abilities (Carmeli et al., 2012; Alghadir et al., 2016). This was significantly associated with a sedentary lifestyle or low physical activity (Alghadir et al., 2016). However, the physiological and biochemical effects of physical exercise on the status of intellectual abilities among young individuals still have to be fully elucidated. In contrast, practice of physical activity, both in adults and children, has been associated with an increase in antioxidants and a reduction of pro-oxidants (Llorente-Cantarero et al., 2021). The effect of acute and chronic physical activity practice on oxidative stress responses in children and adolescents has been recently reviewed (Avloniti et al., 2017). Acute exercise seems to induce a relevant, but transient, increase in markers of oxidative stress. In contrast, regular exercise appears to be associated with increased antioxidants and reduced systemic oxidative biomarkers, even independently of body weight status. However, the studies included in that review are heterogeneous in terms of the type of exercise, intensity, and time of physical activity practiced (Avloniti et al., 2017). Physical activity practice also seems to reduce lipid peroxidation and improve the antioxidant defense system, resulting in the maintenance of redox homeostasis (Sutkowy et al., 2021). In addition, some studies suggest that the cognitive demands that underlie exercise might improve cognitive performance (Fisher et al., 2017). For example, team sport games or physical education contains several cognitive challenging demands, such as setting goals, making decisions, employing different strategies and working together with teammates. The cognitive skills learned during these activities are assumed to benefit academic performance (Hanushek, 2012). To summarize, regular participation in exercise will lead to morphological brain changes, which benefit academic performance. There is evidence that through regular participation in physical exercise of moderate or vigorous intensity changes in cardiovascular fitness occur, leading to short and long-term effects on cognitive performance (Erickson et al., 2019). Regarding the short-term effects immediate changes in concentration levels of neurotransmitters follow after exercise. For example, exercise increases concentrations

of the brain-derived neurotrophic factor (BDNF), which stimulates learning and memory (Hafedh & Parnow, 2022).

Clarifying the relationship between physical activity and academic performance along with some physiological parameters such as oxidative stress in children is an important in developing academic field. Therefore, the present study was to determine a possible correlation between the Oxidative Stress and the academic performance in primary school children.

2. METHOD

2.1. Research Design

The present study employed a randomised controlled experimental design to examine the effects of a 12-week treadmill-based physical activity intervention on oxidative stress biomarkers and academic performance in primary school children aged 10–11. The exercise intervention was the independent variable, while the dependent variables included oxidative stress markers (MDA, TC, TG, LDL, HDL), perceived academic stress (measured using the Perceived Stress Scale), and academic performance (based on final grades and attention-related indicators). The random assignment of participants to the intervention groups was used to reduce selection bias, and all data were collected under standardised conditions before and after the intervention.

2.2. Participants

A total of 200 children from five school aged (10-11 years) were randomly divided to four groups: non boys exercise (boy+nonEx), boys with exercise (boy+Ex), non-girls exercise (girl +nonEx) and girls with exercise (girl+Ex). Each group consisted of 50 participants.

2.3. Exercise Program

Children were allowed to hold onto the treadmill handrail at a 0% incline and walk for 2 minutes to regain balance before speed adjustments. Afterward, participants were running for 15-17 minutes 4 times per week for 12 weeks using motor-driven treadmill (En Mill, Enraf Nonius, and Rotterdam, Netherlands). Before and during the test we monitored heart rate and transcutaneous oxygen saturation with a pulse Oximeter motion artifact system, type 2001, Respirationics Novametrix, Murrysville, PA, USA).

2.4. Lipid Profile and MDA

5 mL of venous blood were collected into tubes. The serum was allowed to clot for 15 min then centrifuged at 4000 rpm for 15min following the instructions of the kit manufacturer and stored at -80°C until assayed. The serum used to assess the levels of (lipid profile) that determined by enzymatic method. Kits were supplied by Spin react company – Spin. The concentration was estimated in the serum of the participants as a quantitative measure of lipid peroxidation using high-performance liquid chromatography as mentioned previously (Reitznerová et al., 2017).

2.5. Data Collection Tools

2.5.1. Academic Performance

Academic performance was evaluated using data obtained from the academic office, including each participant's mean final grade (on a scale from 1 to 7) and the number of courses enrolled, passed, or failed during the first academic term. These indicators were used to explore the potential influence of attention levels on academic achievement.

2.5.2. Perceived Academic Stress

Perceived academic stress was assessed using a 31-item Likert-type questionnaire, with responses ranging from 1 (never) to 5 (always). Based on the total score, stress levels were categorized as mild (0–33%), moderate (34–66%), and high (67–100%). Additionally, the scale included items evaluating perceived nervousness on a scale from 1 (low) to 5 (high).

2.6. Statistical Analysis

Data are presented as means \pm standard deviation. Data distribution was assessed using the Shapiro-Wilk test. Chi-square test was used to compare the distribution of gender in the groups. Two-way analysis of variance (ANOVA). Followed by post-hoc test was also used for biomarker assessment. Significance level was set at $P < 0.05$.

2.7. Ethical Considerations

All procedures involving human participants were conducted in accordance with the ethical standards of the institutional research committee and with the 1964 Helsinki Declaration and its later amendments. Prior to participation, written informed consent was obtained from the parents of all children involved in the study. The research was conducted in accordance with the ethical principles outlined by the Ethics Committee of Basra University of Medical Sciences. All personal data were kept strictly confidential and used solely for academic and scientific purposes. No form of coercion or manipulation was applied at any stage of the research process.

3. FINDINGS

3.1. Oxidative Stress Outcomes

Table 1 presents the oxidative stress biomarker levels, including total cholesterol (TC), triglycerides (TG), high-density lipoprotein (HDL), low-density lipoprotein (LDL), and malondialdehyde (MDA), stratified by gender and exercise status. The aim is to compare the biochemical responses to the 12-week physical activity intervention among male and female students.

Table 1. Demonstrated the oxidative stress outcomes parameters among group

Parameters	Boys	Range	Girls	Range	Suggested cut-off value
TC (mg/ dl)	159.88 \pm 5 .58	92-199	194.48 \pm 3 .71	88-210	190
TG (mg/ dl)	158.20 \pm 10 .01	28-201	193.51 \pm 7.12	30-185	150
HDL (mg/ dl)	42.50 \pm 8.14	24-72	37.33 \pm 4.09	20-90	20
LDL (mg/ dl)	104.23 \pm 21.10	29-121	112.54 \pm 28.27	34-200	110
MDA	1.35	1.40-1.78	0.09	0.05-1.10	0.12

As shown in Table 1, there was a significant increase in MDA concentrations (mmol/L) in the boy+Ex group compared to the boy+nonEx group ($P < 0.04$). Additionally, MDA levels in the boy+Ex group were significantly higher than those in the girl+Ex group ($P < 0.01$). A significant elevation in total cholesterol (TC > 200 mg/dL) was also observed in the girl+Ex group compared to the girl+nonEx group ($P < 0.01$). Moreover, the mean TC levels differed significantly between the boy+Ex and girl+Ex groups ($P < 0.01$). However, no significant differences were found among

groups in terms of LDL (>100 mg/dL), HDL, or triglyceride (TG >150 mg/dL or <40 mg/dL) concentrations.

3.2. Academic Performance & Perceived Academic Stress

The graph below illustrates the effect of physical activity on academic performance by gender. It presents a comparative overview of academic achievement levels among male and female students who participated in or did not participate in the exercise intervention.

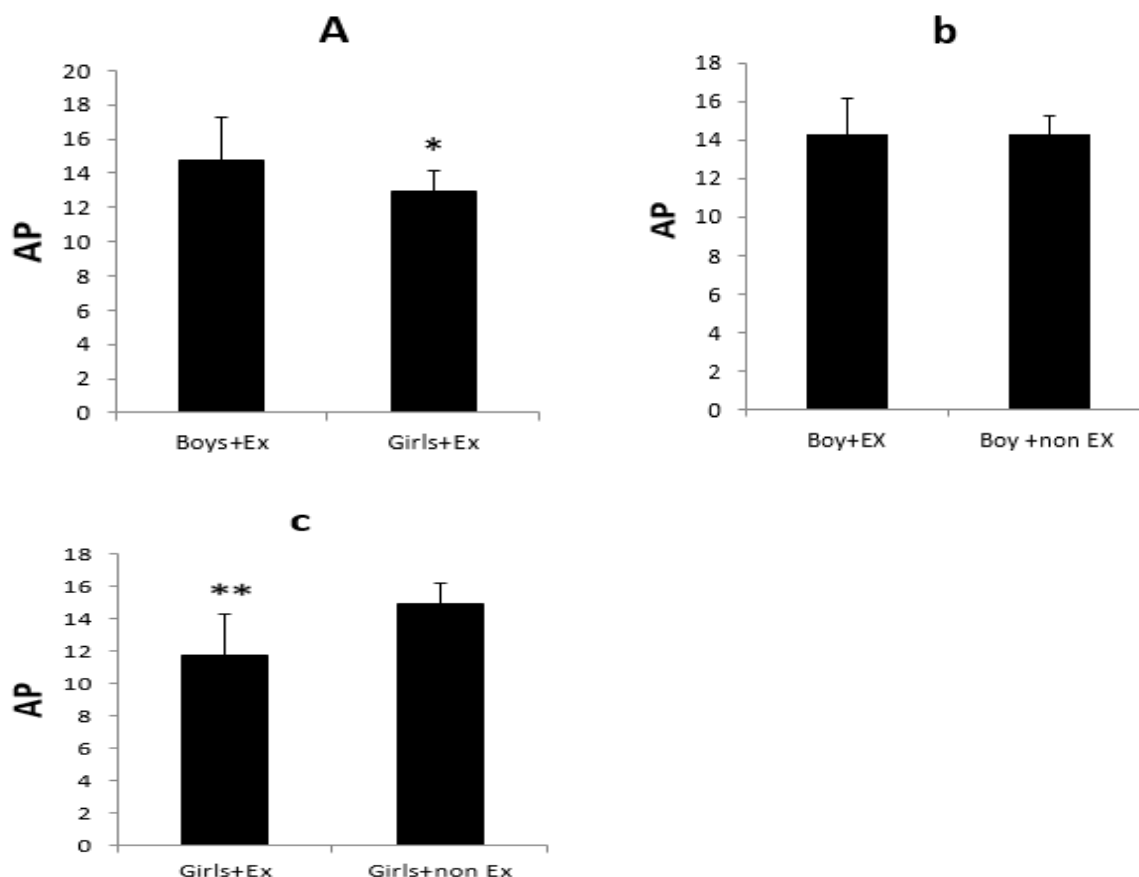

Figure 1. Comparative academic performance scores of exercise and non-exercise groups by gender.

(A) A statistically significant difference was observed between the girls+Ex and boys+Ex groups in academic performance ($P < 0.05$).

(b) No significant difference was found between the boys+Ex and boys+nonEx groups.

(c) A significant decrease in academic performance was observed in the girls+Ex group compared to the girls+nonEx group ($P < 0.01$).

Data are presented as group means \pm standard error of the mean (\pm S.E.M).

A significant difference in academic performance was observed between the girls+Ex and boys+Ex groups, with the girls+Ex group showing lower performance scores ($P < 0.05$) (Figure 1.A). As illustrated in Figure 1.b, no statistically significant difference was found between the boys+Ex and boys+nonEx groups. However, the girls+nonEx group demonstrated significantly higher academic performance compared to the girls+Ex group ($P < 0.01$) (Figure 1.c).

4. DISCUSSION AND CONCLUSIONS

Our results indicated that the concentrations of MDA in exercise boys group were significantly higher than that in girls group. We suggesting that, the boys school usually a tend to exercise activity such as football and running etc...

As physiological conditions, the statistically insignificant gender difference findings from the present study are not congruous to other results in literature: this may be due to the fact that gender differentiation process is a continuous one; gender role development and functioning are not confined to childhood but rather evolve throughout the lifespan Bussey and Bandura, 1999). The present findings differ from a similar model tested by Van der Niet et al. (2014) that characterized the relationship between physical fitness, executive function and academic achievement in 263 children. In their two-variable model of physical fitness and academic achievement, the relationship was slightly greater than the equivalent PA-academic performance relationship for model.

in this study. When executive function was added to their model, the relationship between physical fitness and executive function was stronger than that between physical activity and cognition, consistent with findings from Model 2 in this study. Our results indicate that 12-weeks of regular physical training may mitigate the negative effect that acute academic stress has on cortisol and attention levels and furthermore that cognitive function is closely associated with cortisol levels during acute stress. These results are consistent with a previous study by Phan et al. (2018) which reported that students with shorter attention spans engaged in less physical activity.

Consequently, exercise training could improve academic performance during periods of academic stress by boosting attention levels (Dubuc et al., 2020). This could be due to hormesis, in which exposure to an acute, intermittent, low dose stressor (physical training) results in positive biological responses that allow the body to become more resilient to other stressors, either physiological or psychological. however, in a previous study Caputo et al., (2020) it was suggested that the hermetic effect of physiological stimuli on psychological resilience may be mediated by modulating mitochondrial activity, which in turn affects catecholaminergic responses and glucocorticoid synthesis and metabolism. As such, exercise, and endurance activity in particular are known to affect mitochondrial function (Peake et al., 2015). Which is a fundamental part of the adaptive responses to psycho-physiological challenges (Caputo et al., 2020). Acute stress affects cognitive function by increasing cortisol levels, reducing cerebral pre-frontal cortex activity (Tapia et al., 2022). Physical exercise in general, and acute moderate-intensity resistance or endurance exercise in particular, may acutely improve cognitive function (Cooper et al., 2018). In this study we further extend this knowledge by demonstrating that 12 weeks of training improves attention levels during a stressful exam period.

A limitation of our study is that sleep time was not controlled. Sleep may affect cortisol levels and stress (Sohail, 2013). Furthermore, we did not randomly assign participants to the experimental groups as those students who were already engaged in physical exercise were assigned. Future research may establish optimal programming variables (e.g., intensity) during regular exercise to maximize reduction of stress and improvements in attention levels and academic performance of university students during final exams, considering potential moderators (e.g., sleep habits) which may help to uncover further underlying mechanisms involved with cortisol concentrations changes and academic performance (Stults-Kolehmainen and Sinha, 2013).

Studies that investigate the effect of specific training variables (duration, intensity, volume and frequency) and participant characteristics (age, training status, sex) on cortisol synthesis, are

required for a more detailed understanding of the relationship between exercise and cortisol levels. It would also be of interest to explore the effect of sleep on stress, cognitive function and academic performance in combination with different exercise training modalities. synthesis, are required for a more detailed understanding of the relationship between exercise and cortisol levels. It would also be of interest to explore the effect of sleep on stress, cognitive function and academic performance in combination with different exercise training modalities.

Conclusions

This study shows a positive association between PA and academic performance for the whole study cohort. Importantly, this study further shows that relationship remains when considering the mediating effect of cognition. Thus, the model tested identifies physical activity is associated with academic performance both directly and indirectly through cognitive function. Studies with larger sample sizes are needed to investigate important confounding factors such as gender, age.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

Funding

No funding was received for this study.

Author Biography and Contributions

Corresponding Author: *Muthanna Hafedh, Ph.D* – University of Ahlulbait, Department of Physical Education and Sport Science, Karbala, Iraq, ORCID No: ORCID: 0000-0002-6000-5968 muthnaalmfrjy@gmail.com

Author Contributions

The sole author was responsible for the conception, design, data collection, analysis, interpretation, and writing of the manuscript.

Alinti/Citation: Hafedh, M. (2025). Physical Activity Increases Oxidative Stress Biomarker and Enhance the Academic Performance in Primary School Children. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 55-64.

5. REFERENCES

- Abdullah, B., Jaafar, W. M. W., & Ayub, A. F. M. (2012). The development of gross motor analysis system software: A preliminary concept. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 64, 501–506.
- Alghadir, A. H., Gabr, S. A., & Al-Eisa, E. S. (2016). Effects of moderate aerobic exercise on cognitive abilities and redox state biomarkers in older adults. *Oxidative Medicine and Cellular Longevity*, 2016(1), Article 2545168. <https://doi.org/10.1155/2016/2545168>
- Alghadir, A. H., Gabr, S. A., Anwer, S., & Al-Eisa, E. (2016). Fatigue and oxidative stress response to physical activity in type 2 diabetic patients. *International Journal of Diabetes in Developing Countries*, 36(1), 59–64.

- Aouadi, R., Alanazi, H. M. N., & Tim, G. (2015). Impact of physical exercise on reactive time and cognitive function in mentally deficient adolescents. *Journal of Clinical Trials*, *5*(1), 206.
- Avloniti, A., Chatzinikolaou, A., Deli, C. K., Vlachopoulos, D., Gracia-Marco, L., Leontsini, D., ... & Fatouros, I. G. (2017). Exercise-induced oxidative stress responses in the pediatric population. *Antioxidants*, *6*(1), 6. <https://doi.org/10.3390/antiox6010006>
- Best, J. R. (2010). Effects of physical activity on children's executive function: Contributions of experimental research on aerobic exercise. *Developmental Review*, *30*(4), 331–551. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2010.08.001>
- Booth, F. W., Roberts, C. K., Thyfault, J. P., Ruegsegger, G. N., & Toedebusch, R. G. (2017). Role of Inactivity in Chronic Diseases: Evolutionary Insight and Pathophysiological Mechanisms. *Physiological Reviews*, *97*(4), 1351–1402. <https://doi.org/10.1152/physrev.00019.2016>
- Bussey, K., & Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychological Review*, *106*(4), 676–713. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.106.4.676>
- Caputo, V., Pacilli, M. G., Arisi, I., Mazza, T., Brandi, R., Traversa, A., ... & Macrì, S. (2020). Genomic and physiological resilience in extreme environments are associated with a secure attachment style. *Translational Psychiatry*, *10*(1), 185. <https://doi.org/10.1038/s41398-020-00869-4>
- Carmeli, E., Imam, B., Bachar, A., & Merrick, J. (2012). Inflammation and oxidative stress as biomarkers of premature aging in persons with intellectual disability. *Research in Developmental Disabilities*, *33*(2), 369–375.
- Chaddock, L., Erickson, K. I., Prakash, R. S., Kim, J. S., Voss, M. W., VanPatter, M., ... & Kramer, A. F. (2010). A neuroimaging investigation of the association between aerobic fitness, hippocampal volume, and memory performance in preadolescent children. *Brain Research*, *1358*, 172–183.
- Chaput, J. P., Willumsen, J., Bull, F., Chou, R., Ekelund, U., Firth, J., ... & Katzmarzyk, P. T. (2020). 2020 WHO guidelines on physical activity and sedentary behaviour for children and adolescents aged 5–17 years: Summary of the evidence. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, *17*(1), 141. <https://doi.org/10.1186/s12966-020-01037-z>
- Cooper, S. B., Dring, K. J., Morris, J. G., Sunderland, C., Bandelow, S., & Nevill, M. E. (2018). High intensity intermittent games-based activity and adolescents' cognition: Moderating effect of physical fitness. *BMC Public Health*, *18*(1), 603. <https://doi.org/10.1186/s12889-018-5514-6>
- de Greeff, J. W., Hartman, E., Mullender-Wijnsma, M. J., Bosker, R. J., Doolaard, S., & Visscher, C. (2014). Physical fitness and academic performance in primary school children with and without a social disadvantage. *Health Education Research*, *29*(5), 853–860.

- Dubuc, M. M., Aubertin-Leheudre, M., & Karelis, A. D. (2020). Relationship between interference control and working memory with academic performance in high school students: The Adolescent Student Academic Performance longitudinal study (ASAP). *Journal of Adolescence, 80*, 204–213. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.03.001>
- Erickson, K. I., Hillman, C. H., Stillman, C. M., Ballard, R. M., Bloodgood, B., Conroy, D. E., Macko, R. F., Marquez, D. X., Petruzzello, S. J., & Powell, K. E. (2019). Physical activity, cognition, and brain outcomes: A review of the 2018 physical activity guidelines. *Medicine & Science in Sports & Exercise, 51*(6), 1242–1251. <https://doi.org/10.1249/MSS.0000000000001936>
- Fisher, G. G., Chaffee, D. S., Tetrick, L. E., Davalos, D. B., & Potter, G. G. (2017). Cognitive functioning, aging, and work: A review and recommendations for research and practice. *Journal of Occupational Health Psychology, 22*(3), 314–336. <https://doi.org/10.1037/ocp0000086>
- Hafedh, M., & Parnow, A. (2022). Exercise training improves memory and produces changes in the adrenal gland morphology in the experimental autoimmune encephalomyelitis. *Endocrine Regulations, 56*(1), 31–37.
- Hanushek, E. A. (2012). The economic value of education and cognitive skills. In S. L. Desimone & M. M. Kline (Eds.), *Handbook of Education Policy Research* (pp. 39–56). Routledge.
- Hillman, C. H., Buck, S. M., Themanson, J. R., Pontifex, M. B., & Castelli, D. M. (2009). Aerobic fitness and cognitive development: Event-related brain potential and task performance indices of executive control in preadolescent children. *Developmental Psychology, 45*(1), 114–129. <https://doi.org/10.1037/a0014437>
- James, J., Pringle, A., Mourton, S., & Roscoe, C. M. P. (2023). The effects of physical activity on academic performance in school-aged children: A systematic review. *Children, 10*(6), 1019. <https://doi.org/10.3390/children10061019>
- Khan, N. A., & Hillman, C. H. (2014). The relation of childhood physical activity and aerobic fitness to brain function and cognition: A review. *Pediatric Exercise Science, 26*(2), 138–146. <https://doi.org/10.1123/pes.2013-0125>
- Llorente-Cantarero, F. J., Aguilar-Gómez, F. J., Leis, R., Bueno, G., Rupérez, A. I., Anguita-Ruiz, A., ... & Gil-Campos, M. (2021). Relationship between physical activity, oxidative stress, and total plasma antioxidant capacity in Spanish children from the GENOBX study. *Antioxidants, 10*(2), 320. <https://doi.org/10.3390/antiox10020320>
- Peake, J. M., Markworth, J. F., Nosaka, K., Raastad, T., Wadley, G. D., & Coffey, V. G. (2015). Modulating exercise-induced hormesis: Does less equal more? *Journal of Applied Physiology, 119*(3), 172–189. <https://doi.org/10.1152/jappphysiol.01055.2014>
- Phan, D. V., Chan, C. L., Pan, R. H., Yang, N. P., Hsu, H. C., Ting, H. W., & Lai, K. R. (2018). A study of the effects of daily physical activity on memory and attention capacities in college

- students. *Journal of Healthcare Engineering*, 2018, 2942930. <https://doi.org/10.1155/2018/2942930>
- Reitznerová, A., Šuleková, M., Nagy, J., Marcinčák, S., Semjon, B., Čertík, M., & Klemková, T. (2017). Lipid peroxidation process in meat and meat products: A comparison study of malondialdehyde determination between modified 2-thiobarbituric acid spectrophotometric method and reverse-phase high-performance liquid chromatography. *Molecules*, 22(11), 1988. <https://doi.org/10.3390/molecules22111988>
- Shephard, R. J. (1997). Curricular physical activity and academic performance. *Pediatric Exercise Science*, 9(2), 113–126.
- Sohail, N. (2013). Stress and academic performance among medical students. *Journal of the College of Physicians and Surgeons Pakistan*, 23(1), 67–71.
- Stults-Kolehmainen, M. A., & Sinha, R. (2014). The effects of stress on physical activity and exercise. *Sports Medicine*, 44(1), 81–121. <https://doi.org/10.1007/s40279-013-0090-5>
- Sutkowy, P., Woźniak, A., Mila-Kierzenkowska, C., Szewczyk-Golec, K., Wesołowski, R., Pawłowska, M., & Nuskiewicz, J. (2021). Physical activity vs. redox balance in the brain: Brain health, aging and diseases. *Antioxidants*, 11(1), 95. <https://doi.org/10.3390/antiox11010095>
- Tapia, G., Cancino, J., Castro, M., Núñez, Ó., Pavez, R., Villagrán, C., ... & Zbinden, H. (2022). Regular exercise reduces stress and improves attention levels and academic performance of university students during final exams. *SSRN*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4075700>
- Trudeau, F., & Shephard, R. J. (2008). Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 5(1), 10. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-5-10>
- van der Niet, A. G., Hartman, E., Smith, J., & Visscher, C. (2014). Modeling relationships between physical fitness, executive functioning, and academic achievement in primary school children. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(4), 319–325. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.02.010>
- Whiteman, A. S., Young, D. E., He, X., Chen, T. C., Wagenaar, R. C., Stern, C. E., & Schon, K. (2014). Interaction between serum BDNF and aerobic fitness predicts recognition memory in healthy young adults. *Behavioural Brain Research*, 259, 302–312. <https://doi.org/10.1016/j.bbr.2013.11.023>

Akselerasyon ve Deselerasyon Çalışmalarının Çeviklik ve Sürat Parametreleri Üzerine Olan Etkisi

Bilal GÖK^{1*}, Onur TOPUZ², Mesut ÖZTÜRK³, İlkey KUKUN⁴

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

^{1*}Araştırma Görevlisi; İstanbul Gelişim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye

ORCID:

0000-0002-1354-5611

Email:

bigok@gelisim.edu.tr

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 08.01.2025

Kabul Tarihi: 22.03.2025

Yayın Tarihi: 28.03.2025

Anahtar Kelimeler:

Akselerasyon,
çeviklik,
deselerasyon,
futbol,
hız

Özet

Bu araştırmanın amacı, 10-12 yaş arası erkek futbolcularda altı hafta boyunca uygulanan akselerasyon ve deselerasyon temelli antrenmanların çeviklik ve sürat parametreleri üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırmaya Fatih Karagümrük Spor Kulübü altyapısında yer alan, rastgele atama yöntemiyle 10 kişilik deney ve 10 kişilik kontrol grubuna ayrılan toplam 20 gönüllü sporcu katılmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desen kullanılmış, gruplar arası karşılaştırmalar için ön test-son test kontrol gruplu desen tercih edilmiştir. Sporcuların yaş, boy ve vücut ağırlığı gibi demografik bilgileri toplanmış; performans ölçümleri için T çeviklik testi ile 5 m, 10 m ve 20 m sürat testleri uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 24.0 programı kullanılmış, grup karşılaştırmaları için bağımsız örneklem t-testi, grup içi değişimler için eşleştirilmiş t-testi uygulanmıştır. Deney grubunda çeviklik ve sürat ölçülerine ilişkin tüm parametrelerde istatistiksel olarak anlamlı gelişmeler gözlemlenmiştir ($p<0,05$). Kontrol grubunda ise bazı olumlu değişiklikler görülmüş olsa da istatistiksel olarak anlamlı farklar elde edilememiştir ($p>0,05$). Akselerasyon ve deselerasyon temelli antrenmanların, 10-12 yaş grubu futbolcuların çeviklik ve sürat performanslarını geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle, farklı yaş gruplarında, uzun süreli ve farklı spor branşlarını kapsayan çalışmalarla bulguların genellenabilirliği artırılmalıdır.

The Effect of Acceleration and Deceleration Training on Agility and Speed Parameters

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

¹ Reserach Assistant, İstanbul Gelişim University, Faculty of Sports Sciences, Department of Exercise and Sports Sciences, İstanbul, Türkiye

ORCID:

0000-0002-1354-5611

Email:

bigok@gelisim.edu.tr

Publication Informations:

Received: 08.01.2025

Accepted: 22.03.2025

Published: 28.03.2025

Keywords:

Acceleration,
agility,
deceleration,
football,
velocity

Abstract

The aim of this study is to examine the effects of acceleration and deceleration-based training on agility and speed parameters in male football players aged 10–12 years over a six-week period. A total of 20 volunteer athletes from the youth academy of Fatih Karagümrük Sports Club participated in the study and were randomly assigned to either an experimental group ($n=10$) or a control group ($n=10$). A quantitative research method with a pretest-posttest control group experimental design was employed. Demographic data including age, height, and body weight were collected. Performance was assessed using the T-agility test as well as 5-meter, 10-meter, and 20-meter sprint tests. Data were analyzed using SPSS 24.0 software. Independent samples t-tests were used for between-group comparisons, and paired samples t-tests were applied for within-group analyses. The results revealed statistically significant improvements in all agility and sprint parameters within the experimental group ($p<0.05$), whereas the control group showed some positive changes without reaching statistical significance ($p>0.05$). It was concluded that acceleration and deceleration-based training is effective in improving agility and speed performance in 10–12-year-old football players. Therefore, future studies with larger sample sizes, longer durations, and diverse age groups and sports disciplines are recommended to enhance the generalizability of the findings.

1. GİRİŞ

Futbol, ani yön değişiklikleri, pozitif ve negatif ivmelenme, aniden durma ve zıplama gibi bir dizi fiziksel özellik gerektiren bir spordur. Ayrıca aralıklı yüksek yoğunluklu efor gerektirir (Altmann, 2020). Çeviklik ile hız, kuvvet ve güç gibi fiziksel uygunluk değerleri arasındaki ilişkiyi anlamak için korelasyonel analiz çalışmaları gereklidir. Bu çalışmalar, çocuklarda ve genç futbolcularda çevikliği ve hızı artırmayı amaçlayan antrenman programlarının geliştirilmesine bilgi sağlayabilir. Bununla birlikte, yetişkin futbolculara kıyasla çocuklarda ve gençlerde bu ilişkiyi araştıran çalışmaların azlığı tespit edilmiştir.

Çeviklik, futbolda ve diğer tüm takım sporlarında en önemli becerilerden biri olarak kabul edilmektedir (Paul ve ark., 2016). Pozisyon veya yön değiştirerek vücudu hızlı ve doğru bir şekilde hareket ettirme yeteneği olarak tanımlanır. Futbolun dinamik ortamında çeviklik, kontrol ve koordinasyonun önemli bir bileşeni olarak kabul edilir ve hızlanma ve yavaşlama dahil olmak üzere yön değişiklikleri ile yüksek hızlı koşular gibi hareketlerin kalitesini etkiler (Sheppard, 2006; Matlák, 2016; Negra, 2017) Sonuç olarak, üst düzey futbolcuların sadece hıza değil aynı zamanda iyi gelişmiş çevikliğe de sahip olmaları beklenir. Hız ve çevikliğin genç futbolcuların gelecekteki başarısı için çok önemli faktörler olduğu ileri sürülmüştür (Mirkov, 2010).

Hız, bir pozisyonun diğerine mümkün olduğunca çabuk hareket etme yeteneği olarak tanımlanır. Aynı zamanda genetik unsurlara bağlı olan önemli bir motor beceridir (Milenković, 2011). Bununla birlikte, oyuncuların bireysel özelliklerini dikkate alan iyi tasarlanmış bir programla bile, bu yeteneği geliştirme şansı çok düşüktür. Bununla birlikte, sürat gelişimi, hareket tekniğinin iyileştirilmesi ve gerekli kas gruplarının hedeflenen gelişimi yoluyla dolaylı olarak sağlanabilir (Milenković, 2011). Sürat gelişiminin başlangıcı ilkokul çağından itibaren belgelenmiştir (Kotzamanidis ve ark., 2005). Ergenlik dönemine kadar tüm hız parametreleri sürekli gelişim gösterir ve ergenlik döneminde nöromüsküler reaksiyonların adaptasyonu gerçekleşir (Milenković, 2011). Sürat gösterimi sadece sprint becerilerinde ustalaşmanın sonucu değil, aynı zamanda daha iyi kas koordinasyonunun katkısı ve sonucu olarak kabul edilir (Milenković, 2011).

Sporcuların rekabetçi performanslarını artırmak için, iyi programlanmış ve sistematik antrenman programlarının uygulanması ve bu programların sporcuların özel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlanması esastır. Özellikle gelişim dönemlerine özgü değişkenlerin etkisinin önemli ölçüde değişebileceği ve bunun da oldukça değişken fiziksel ve teknik performanslarla sonuçlanabileceği büyüme dönemlerinde genç sporcuların ihtiyaçlarını dikkate almak özellikle önemlidir. Bu çalışmanın hipotezi, aerobik ve anaerobik egzersizlerin bu becerilerin geliştirilmesine dahil edilmesiyle çeviklik ve hız parametrelerinde önemli artışlar elde edilebileceğidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Tasarımı

Bu çalışmada, altı hafta boyunca uygulanan futbol antrenmanlarına ek olarak deney grubuna akselerasyon ve deselerasyon antrenmanı uygulatılmıştır. Kontrol grubu ise sadece futbol antrenmanlarına dâhil edilmiştir. Altı haftalık akselerasyon ve deselerasyon antrenmanlarının farklı sürat ve çeviklik uygulamalarındaki etkilerini incelemek için kontrollü deney tasarımı kullanılmıştır.

İlk ölçümleri alınan genç futbolcular deney ve kontrol grubuna ayrılmıştır. Deney grubu altı hafta boyunca yapılan futbol antrenmanlarına ilaveten haftanın üç günü genel ısınma sonrası akselerasyon ve deselerasyon antrenmanı uygulatılmıştır. Kontrol grubu ise sadece futbol antrenmanlarına katılmıştır. Altı hafta sonunda ise son ölçümleri kaydedilmiştir. Testler sırasında aynı mekan, saat, zemin ve ekipmanlar kullanılmıştır. Çalışma için toplam 20 tane erkek genç

futbolcu kullanılmıştır. Katılımcıların herhangi bir sağlık problemi olmaması ve altı hafta boyunca antrenmanlara katılımı istenmiştir.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 10-12 yaş arasında olan Fatih Karagümrük Spor Kulübü futbol altyapı sporcuları oluşturmaktadır. 10 Deney grubu, 10 Kontrol grubu olmak koşuluyla çalışmaya toplam 20 sporcu katılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. 5m, 10m, ve 20m Sürat Ölçümleri

Ölçümler sırasında bir sakatlık yaşanmaması için 15 dakika ısınma yaptırılmıştır. İlk olarak genel ısınmaları ve daha sonra testlere özgü bireysel ısınmaları istenmiştir. Test başlangıç yeri fotoselinin bir metre gerisinde olacak şekilde bir şerit çekilmiş ve çıkış alanları belirlenmiştir. Futbolcular ısındıktan sonra ve kendini iyi hissettiği zaman teste başlamıştır. Ölçümler 5, 10 ve 20 metrelik koşu mesafesine yerleştirilen fotoseller aracılığıyla yapılmıştır. Ölçümler ikişer defa alınmış olup en iyi olan derece değerlendirmeye alınmıştır. Ölçümler arası tam dinlenme yapılmıştır (Sevim, 1997).

2.3.2. T test

T testi, 10 metre uzunluğu ve 10 metre genişliği olan bir düzlemde T harfine göre dizilmiş 4 dokunma noktasından oluşur. Sporcu bu dokunma noktaları arasında farklı yönlere, vücudun farklı yönde mesafe katetmesini gerektiren bir seti en hızlı sürede tamamlaması hedeflenir. Bu testin diğer çeviklik testlerinden farkı sporcu her zaman aynı yöne bakar. Yön değiştirme sırasında sağa ve sola kayma adımlarıyla ya da geriye doğru koşarak yapar. Bu test iki kere 90°'lik ve 180°'lik dönüş ile birlikte, 10 metre ileri, 10 metre sola, 10 metre sağa ve 10 metre geriye olacak şekilde toplamda 40 metrelik bir mesafenin kat edilmesini gerektirir (Raya ve ark., 2013).

2.4. Antrenman Protokolü

2.4.1. İvmelenme (Acceleration): Wall Drill

Wall drill'ler ivmelenmedeki gibi 45° açığı almamızı sağlamaktadır. Bu açılar, ivmelenmenin 3 ila 5. adımlarında görülmektedir. Hareketlerde direnç kullanılmamaktadır çünkü vücut ağırlığımızı rahatlatmakta olup, zemine fazla vertikal kuvvet uygulamadan horizontal kuvvet yönünü optimize ederek, kuvveti optimize etmelerine yardımcı olmaktadır.

1) Acceleration Wall Drill– Posture Hold

Eller omuz hizasında duvara yerleştirilip, nötr spine pozisyonu koruyarak eller ile duvar itilir.

2) Acceleration Wall Drill– Load and Lift

Elleri omuz hizasında duvara yerleştirilir, sporcunun ivmelenmeye başlaması durumunda bulunacağı ilk konumu taklit edilir.

2.4.2. İvmelenme (Acceleration) March ve Skip Serisi

1) Resisted March

Sporcunun belinden direnç bandını geçirerek 45° açığa gelebilmesi sağlanır, böylece kuvveti horizontal olarak uygulayabilmektedir.

2) Resisted Bound

Sporcu ilk önce belinden direnç bandı geçirip gerdikten sonra zıt tarafa doğru kuvvetli bir şekilde bound yaptırarak sporcunun yere uyguladığı kuvveti artırılır.

2.4.3. İvmelenme (Acceleration) Serbest Sprintler

1) *Falling Start*

Sporcu stabil dururken komutla beraber düşebildiği kadar düz bir şekilde kendini bırakır. Son anda koşmaya başlamaktadır.

2) *Push Up Start*

Sporcu yerde push-up pozisyonunda yatarken komutla beraber olabildiğince hızlı kalkıp ileri sprint atmaktadır.

2.4.4. Yavaşlama (Deceleration)

1) *Drop Landing*

Sporcu 8-12 inç (20-30 cm)'lik kutuya çıkar. Sporcu kutudan aşağı atlayarak aynı anda iki ayağının üzerine düşerek kuvvetin tüm vücuda yayılmasını sağlar özellikle dizlerini eklemelerini ve kalçasını fleksiyona alır.

2) *Lateral Stepping*

Sporcu sağa ve sola doğru lateral olacak şekilde tek ayağının üzerine sıçrar. Sporcu hareketin tekniğini kavraması adına yavaş başlar. Sonrasında yükseklik ve mesafe arttırılır, adım hızı yükseltilir.

3) *Zigzag Bound*

Sporcu tek ayağı ile ileri ve çapraza doğru zıplar ve tek ayağının üzerine düşer, düştükten sonra 2 saniye bekler ve tekrardan çapraza doğru ters ayağına geri düşer. Zikzak çizerek hareketi yapmaya devam eder.

4) *Forward-Backward Acceleration and Deceleration*

Düz bir çizgi üzerine 2-3 metrelik mesafeye 8 tane huni yerleştirilir ve hunilere 1'den 8'e numara verilir. Sporcu harekete başladığında 5. huniye koşar ve oraya ulaştığında durup geri geri koşarak 4. huniye gelir. Sporcu daha sonrasında hareketi 6. huniden 3.huniye, sonrasında 7. huniden 2. huniye ve son olarak da 8. huniden 1. huniye ileri ve geri şekilde koşarak tamamlar.

5) *Lateral Acceleration and Deceleration*

Sporcu ileri ve geriye doğru koşu yapar ve bunun yanı sıra hareketi lateral bir şekilde de gerçekleştirebiliriz.

6) *Drop Landing and Jump*

Bu hareket drop landing ekipmanı ve tekniğini kullanır. Sporcu kutudan düşer ve iniş sırasında ssc fonksiyonunu geliştirmek ve patlayıcı bir sıçrama yapmak için düşmenin sağladığı esneme yükünü kullanır. Sporcu yere inmeli ve mümkün olduğu kadar yükseğe zıplayarak akıcı bir şekilde hareketi yapmalıdır.

7) *Banded one foot stops*

Sporcu beline bant bağlı olacak şekilde ileriye doğru sıçrar, tek ayağının üstüne düşerek dengesini sağladıktan sonra başlangıç konumuna geri geri yürür ve hareketi tekrardan ters ayağına düşerek tekrarlar.

2.5. Verilerin Analizi

Sürat ve çeviklik testlerinden alınan veriler dijital ortamda SPSS 24.0 programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığı Shapiro Wilk testlerine, çarpıklık ve basıklık

değerlerine, çarpıklık ve basıklık değerlerinin standart hataya bölünmesi sonucu elde edilen oranlara göre değerlendirilmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayıları değerlendirildiğinde, tüm puanların ± 3 aralığında normal dağılım standartları kabul edilmiştir. Kalaycı ve araştırmacılara göre katsayı değerlerinin ± 3 aralığında olması kabul edilir bir durum olarak yorumlanacağı belirtilmiştir (Büyüköztürk, 2007). Yapılan değerlendirmeler sonrasında verilerin normal dağılıma uyması halinde İki bağımsız grubun karşılaştırılmasında T testi, iki bağımlı grubun karşılaştırılmasında eşleştirilmiş T testi kullanılmış olup normal dağılım göstermemesi halinde nonparametrik testlerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Yapılan analizlerde istatistiksel anlam değeri $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

2.6. Etik İlkeler

Bu çalışma, bilimsel araştırma süreçlerinde geçerli olan etik ilkeler doğrultusunda yürütülmüştür. Araştırmaya katılan tüm katılımcılardan, araştırma süreci hakkında bilgilendirme yapılmış ve gönüllü olara katılım sağladıklarına dair veli izin onamları alınmıştır. Katılımcıların mahremiyetine ve verilerin gizliliğine azami dikkat gösterilmiş; tüm veriler anonim hale getirilerek analiz edilmiştir. Araştırma sırasında katılımcılara herhangi bir zarar verilmemesi için gerekli tüm önlemler alınmış ve çalışma, etik kurulların belirlediği normlara uygun şekilde gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmış olup, katılımcıların hak ve çıkarları gözetilerek analizler tamamlanmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların değişken özellikleri

Testler	Deney				Kontrol			
	\bar{x}	Ss	Min	Max	\bar{x}	Ss	Min	Max
Boy (cm)	145,3	9,310	131	158	147,7	6,733	138	158
Yaş (yıl)	10,84	,855	9,5	11,8	10,82	,777	10,1	11,8
Vücut Ağırlığı (kg)	37,34	5,064	30,3	45,3	39,02	6,384	33,2	51,4

Not. $N=20$. \bar{x} = Ortalama; Ss. = Standart Sapma; Deney grubu ($n=10$); Kontrol grubu ($n=10$)

Tablo 1, çalışmaya katılan 20 genç futbolcunun demografik özelliklerini boy, yaş ve vücut ağırlığı değişkenlerine göre deney ve kontrol gruplarına göre detaylı bir şekilde açıklamaktadır. Deney grubunun boy ortalaması $145,3 \pm 9,310$ kontrol grubunun boy ortalaması $147,7 \pm 6,733$ 'tür. Deney grubunun yaş ortalaması $10,84 \pm ,855$ kontrol grubunun yaş ortalaması $10,82 \pm ,777$ 'dir. Deney grubunun vücut ağırlığı ortalaması $37,34 \pm 5,064$ kontrol grubunun vücut ağırlığı ortalaması $39,02 \pm 6,384$ çıkmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların grup içi test sonuçları

Testler	Deney		t	p	Kontrol		t	p
	Ön Test ($\bar{x} \pm Ss$)	Son Test ($\bar{x} \pm Ss$)			Ön Test ($\bar{x} \pm Ss$)	Son Test ($\bar{x} \pm Ss$)		
T çeviklik (sn)	10,87 \pm 0,439	10,54 \pm 0,638	2,809	,020*	11,04 \pm 0,559	11,38 \pm 0,539	-1,745	,115
5 metre (sn)	1,276 \pm ,098	1,194 \pm 0,79	2,288	,048*	1,302 \pm 0,154	1,368 \pm 0,882	-1,710	,121
10 metre (sn)	2,142 \pm 0,460	2,008 \pm 0,118	4,039	,003*	2,175 \pm 0,167	2,178 \pm 0,038	-,054	,958
20 metre (sn)	3,788 \pm 0,243	3,441 \pm 0,200	3,944	,003*	3,766 \pm 0,361	3,872 \pm 0,124	-,832	,427

Not. ** $p < 0.001$; * $p < 0.05$. \bar{x} = Ortalama; Ss. = Standart Sapma; Deney grubu ($n=10$); Kontrol grubu ($n=10$)

Tablo 2, çalışmaya katılan 20 genç futbolcunun çeviklik, 5,10 ve 20 metre grup içi testlerinin sonuçlarını açıklamaktadır. Grup içi test sonuçlarına göre deney grubunda T çeviklik, 5 metre, 10 metre ve 20 metre parametrelerinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların gruplararası test sonuçları

Testler	<i>Deney</i>		<i>Kontrol</i>		<i>Deney</i>		<i>Kontrol</i>	
	Ön Test ($\bar{x} \pm Ss$)	Ön Test ($\bar{x} \pm Ss$)	<i>t</i>	<i>p</i>	Son Test ($\bar{x} \pm Ss$)	Son Test ($\bar{x} \pm Ss$)	<i>t</i>	<i>p</i>
T çeviklik (sn)	10,87±0,439	11,04±0,559	-,738	,470	10,54±,638	11,38±0,539	-3,208	,005*
5 metre (sn)	1,276±,098	1,302±0,154	-,450	,658	1,194±,079	1,368±0,882	-4,621	,000**
10 metre (sn)	2,142±2,142	2,175±0,167	-,470	,644	2,00±,118	2,178±0,038	-4,315	,000**
20 metre (sn)	3,788±0,243	3,766±,361	,160	,875	3,441±,200	3,872±0,124	-5,766	,000**

Not. ** $p < 0.001$; * $p < 0.05$. \bar{x} = Ortalama; Ss. = Standart Sapma; Deney grubu (n=10); Kontrol grubu (n=10)

Tablo 3, çalışmaya katılan 20 genç futbolcunun çeviklik, 5,10 ve 20 metre grup içi testlerinin sonuçlarını açıklamaktadır. Gruplararası test sonuçlarına göre deney ve kontrol grubu arasında son test T çeviklik, son test 5 metre, son test 10 metre ve son test 20 metre parametrelerinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, 10-12 yaş arası futbolcularda 6 hafta boyunca uygulanan akselerasyon ve deselerasyon çalışmalarının çeviklik ve sürat parametreleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, deney grubunda bu çalışmaların çeviklik ve sürat üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir gelişim sağladığı görülmüştür. Kontrol grubunda ise bazı olumlu etkiler gözlemlenmekle birlikte, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlar, ve antrenman programının akselerasyon ve deselerasyon çalışmalarının özellikle 10-12 yaş grubundaki sporcuların performans gelişimi için etkili olduğunu göstermektedir. Sürat ve çeviklik performansını ölçmek için yapılan testlerde ön ve son test arasında gelişim sağlanmıştır. Çalışmanın bulguları, literatürde daha önce futbolcularda yapılan benzer araştırmalarla da tutarlılık göstermektedir (Azmi ve Kusnanik, 2018; Milanović ve ark., 2013). Aynı zamanda bu çalışma kapsamında kullanılan egzersizler ve çeviklikle ilgili antrenman içeriklerinin, futbol gibi ani yön değişimleri ve hızlanmaların sıkça yaşandığı sporlarda kullanılması oldukça önemli görülmektedir (Uthoff ve ark., 2020). Doğrudan çeviklik parametresine üzerinde hangi egzersizin spesifik olarak daha çok etki ettiği bilinmese de bu tür antrenman modellerinin performansa pozitif katkı sağladığı Milanovic ve arkadaşları tarafından belirtilmiştir (Milanović ve ark., 2013). Bu bağlamda, bu çalışma literatürde yer alan teorileri destekleyerek, yeni katkılar ekleyecek niteliktedir. Bu noktada öne çıkan ve çalışmamızla örtüşen bir başka çalışmada ise çeviklik ve yön değiştirme antrenmanlarının doğrusal sprint üzerine fayda sağladığı ve iyileşmelere yol açtığı saptanmıştır. Özellikle çeviklik ve süratin geliştirilmesine yönelik antrenman programlarında akselerasyon ve deselerasyon çalışmalarının önemli bir bileşen olduğu tekrar tekrar vurgulanmaktadır (Chaalali ve ark., 2016).

Sunulan bilgilere ilaveten futbol antrenmanlarının tekrarlanan sprint becerilerini ve çeviklik özelliklerini artırmaya yönelik tasarlanması gerektiğini savunan görüşlerde mevcuttur (Köse ve Atlı, 2020). Çünkü sadece futbol odaklı yapılan bazı çalışmaların sürat ve çevikliğe katkı sağlamadığını bildiren durumlar raporlanmıştır. Sermahaj tarafından yürütülen bir çalışmada U15 yaş grubu için uygulanan sadece düzenli futbol antrenman seanslarının genç futbolcuların hızı ve çevikliği üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna varmışlardır (Sermahaj, 2017). Aynı zamanda 12-13 yaş grubu 20 futbolcu ile gerçekleştirilen çalışmada 8 hafta boyunca uygulanan sürat ve çeviklik antrenmanları (futbola özgü çalışmalarına ek olarak) sonucunda 20 metre sürat performansı ve vücut yağ yüzdesi değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı değişiklikler gözlenirken kontrol grubunda herhangi bir değişiklik gözlenmemiştir. Sprint antrenmanının kas fonksiyonu ve dinamik atletik performans üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bir başka

çalışmada 10 hafta boyunca haftada 3 gün uygulanan sprint antrenmanlarının, genel olarak sporcuların patlayıcı performansını iyileştirmek için uygulanabilir bir eğitim yöntemi olarak bildirmişlerdir (Markovic ve ark.2007). Deney grubunda 5 m, 10 m ve 20 m ölçümlerinde pre ve post değerleri arasındaki yüzdelik değişim, etki büyüklüğü ve anlamlılık düzeyi sırasıyla ($\Delta\% = -7.46$, $d=0.49$, $P=0.118$; $\Delta\% = -7.66$, $d=0.60$, $P=0.245$; $\Delta\% = -13.72$, $d=0.63$, $P=0.003$) olarak belirlenmiştir. 5m ve 10m sürat ölçümlerinde anlamlı bir fark tespit edilmemesine rağmen yüzdelik değişimleri ve etki büyüklüklerine bakıldığında akselerasyon ve deselerasyon antrenmanlarının sürat üzerinde oldukça önemli katkısı olduğu görülmektedir (Buzdağlı ve ark., 2023). Bu çalışmaların sonuçlarıyla önemli oranda örtüşen çalışma sonuçlarımız çeviklik üzerine gelişim sağlamak isteyenler için alternatif bir yöntem olabilir. 10-12 yaş erkek çocuklarda akselerasyon ve deselerasyon çalışmalarının sürat, çeviklik ve çabukluk parametrelerine olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Öneriler

Mevcut çalışma her ne kadar literatürü destekler güçlü çıkarımlar sunmuş olsa da çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, örneklem grubu nispeten daha az sayıda olup yalnızca 20 sporcu ile gerçekleştirilmiştir. Daha büyük bir örnekleme yapılan çalışmalar, bulguların genellenebilirliği açısından daha güçlü sonuçlar sağlayabilir. Ayrıca, çalışmanın süresi 6 hafta ile sınırlı tutulmuştur. Daha uzun süreli çalışmalar, akselerasyon ve deselerasyon antrenmanlarının uzun vadeli etkilerini daha iyi ortaya koyabilir. Bunlarla birlikte, çalışmaya yalnızca belirli yaş grubundaki sporcuların katılmış olması, diğer yaş gruplarında veya cinsiyetlerde nasıl sonuçlar doğuracağı konusunda yetersiz kalabilmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalar, farklı yaş grupları, cinsiyetler ve spor dallarında akselerasyon ve deselerasyon antrenmanlarının etkilerini inceleyerek mevcut literatürü güçlü katkılarla destekleyebilir.

Çıkar Çatışması

Araştırmacılar arasında veya makalenin sonuçlarıyla ilgili olarak herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Bu araştırmacı herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: Bilal Gök^{1*} - İstanbul Gelişim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-1354-5611 bigok@gelisim.edu.tr

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, veri toplama ve analizi, literatür incelemesi, makale yazımı, grafik ve tabloların hazırlanması.

Onur Topuz² - İstanbul Gelişim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, İstanbul, Türkiye, ORCID No: 0009-0008-0750-7863 - otopuz@gelisim.edu.tr

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, veri toplama ve analizi, literatür incelemesi, makale yazımı, grafik ve tabloların hazırlanması.

Mesut Öztürk³ - İstanbul Gelişim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü (Lisans Öğrencisi), İstanbul, Türkiye, ORCID No: 0009-0000-1225-8082-mesutoztuirk@gmail.com

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, veri toplama ve analizi, literatür incelemesi, makale yazımı, grafik ve tabloların hazırlanması.

İlkay Kukun⁴ - İstanbul Gelişim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü (Lisans Öğrencisi), İstanbul, Türkiye, ORCID No: 0009-0005-2423-7891 kukunilkay@gmail.com

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, veri toplama ve analizi, literatür incelemesi, makale yazımı, grafik ve tabloların hazırlanması.

Alıntı/Citation: Gök, B., Topuz, O., Öztürk, M. ve Kukun, İ. (2025). Akselerasyon ve Deselerasyon Çalışmalarının Çeviklik ve Sürat Parametreleri Üzerine Olan Etkisi. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 65-73.

5. KAYNAKLAR

- Altmann, S., Neumann, R., Woll, A., & Härtel, S. (2020). Profesyonel futbolcularda dayanıklılık kapasiteleri: Performans profilleri pozisyona özgü müdür? *Spor ve Aktif Yaşamda Sınırlar*, 2, 549897.
- Azmi, K., & Kusnanik, N. W. (2018). Effect of exercise program speed, agility, and quickness (SAQ) in improving speed, agility, and acceleration. *Journal of Physics: Conference Series*, 947(1), 012043. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/947/1/012043>
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Buzdağlı, Y., Yılmaz, U., Ozan, M., Eyipınar, C., & Şıktar, E. (2023). Akselerasyon ve deselerasyon antrenmanlarının sürat ve çeviklik üzerine etkisi. *Spor ve Bilim Dergisi*, 1(1), 10–26. <https://doi.org/10.33440/sbd.2023.01.01.002>
- Chaalali, A., Rouissi, M., Chtara, M., Owen, A., Bragazzi, N. L., Moalla, W., Chaouachi, A., Amri, M., & Chamari, K. (2016). Agility training in young elite soccer players: Promising results compared to change of direction drills. *Biology of Sport*, 33(4), 345–351. <https://doi.org/10.5604/20831862.1217924>
- Gardasevic, J., Bjelica, D., Milasinovic, R., & Vasiljevic, I. (2016). The effects of the training in the preparation period on the repetitive strength transformation with cadet level football players. *Sport Mont*, 14(2), 31–33.
- Gök, B., & Kirişçi, İ. (2023). Dinamik ısınmanın genç basketbolcuların sürat, çeviklik ve dikey sıçrama özelliklerine akut etkisinin incelenmesi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 71–78. <https://doi.org/10.32326/kafkas.jss.2023.02.02.0071>
- Kotzamanidis, C., Chatzopoulos, D., Michailidis, C., Papaikovou, G., & Patikas, D. (2005). The effect of a combined high-intensity strength and speed training program on the running and jumping ability of soccer players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 19(2), 369–375. <https://doi.org/10.1519/R-16104.1>

- Matlák, J., Tihanyi, J., & Rácz, L. (2016). Relationship between reactive agility and change of direction speed in amateur soccer players. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 30(6), 1547–1552. <https://doi.org/10.1519/JSC.0000000000001287>
- Milanović, Z., Sporiš, G., Trajković, N., James, N., & Šamija, K. (2013). Effects of a 12-week SAQ training programme on agility with and without the ball among young soccer players. *Journal of Sports Science and Medicine*, 12, 97–103. <http://www.jssm.org>
- Milenković, D. (2011). Futbol oyununun önemli bir bileşeni olarak hız. *Acta Kinesiologica*, 5(1), 57–61.
- Mirkov, D. M., Kukulj, M., Ugarkovic, D., Koprivica, V. J., & Jaric, S. (2010). Development of anthropometric and physical performance profiles of young elite male soccer players: A longitudinal study. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 24(10), 2677–2682. <https://doi.org/10.1519/JSC.0b013e3181e52b98>
- Negra, Y., Chaabene, H., Hammami, M., Amara, S., Sammoud, S., Mkaouer, B., & Hachana, Y. (2017). Agility in young athletes: Is it a different ability from speed and power? *Journal of Strength and Conditioning Research*, 31(3), 727–735. <https://doi.org/10.1519/JSC.0000000000001670>
- Paul, D. J., Gabbett, T. J., & Nassis, G. P. (2016). Agility in team sports: Testing, training, and factors affecting performance. *Sports Medicine*, 46, 421–442. <https://doi.org/10.1007/s40279-016-0486-0>
- Raya, M. A., Gailey, R. S., Gaunard, I. A., Jayne, D. M., Campbell, S. M., Gagne, E., & Tucker, C. (2013). Comparison of three agility tests with male service members: Edgren side step test, T-test, and Illinois agility test. *Journal of Rehabilitation Research and Development*, 50(7), 951–960. <https://doi.org/10.1682/JRRD.2012.12.0224>
- Sevim, Y. (1997). *Antrenman bilgisi*. Tutibay Yayıncılık.
- Sheppard, J. M., & Young, W. B. (2006). Agility literature review: Classifications, training, and testing. *Journal of Sports Sciences*, 24(9), 919–932. <https://doi.org/10.1080/02640410500457109>
- Uthoff, A., Oliver, J., Cronin, J., Harrison, C., & Winwood, P. (2020). Sprint-specific training in youth: Backward running vs. forward running training on speed and power measures in adolescent male athletes. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 34(4), 1113–1122. <https://doi.org/10.1519/JSC.0000000000002914>

Türkiye’de Yayınlanan Spor Pazarlaması Konu Başlıklı Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi

Selim Akman^{1*} Bilgehan Pepe²

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

^{1*}Araştırma Görevlisi; İstanbul Gelişim Üniversitesi, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri, İstanbul, Türkiye

ORCID:

0000-0003-0088-3766

Email:

sakman@gelisim.edu.tr

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 15.02.2025

Kabul Tarihi: 24.03.2025

Yayın Tarihi: 28.03.2025

Anahtar Kelimeler:

Spor pazarlaması,
lisansüstü,
bibliyometrik,
doküman analizi

Özet

Bu araştırmanın amacı, 1990-2025 yılları arasında Türkiye’de spor pazarlaması konusu ve başlığıyla yayımlanan lisansüstü tezleri bibliyometrik açıdan incelemektir. Araştırmada, YÖKTEZ veri tabanında “tez adı” kısmına “pazarlama” ve “konu” kısmına “spor” yazılarak ulaşılan ve belirtilen ölçütleri karşılayan toplam 78 lisansüstü tez doküman olarak incelenmiştir. Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Elde edilen tezler PDF formatında bilgisayara kaydedilmiş ve Microsoft Excel programına aktarılmıştır. Veriler; yayın yılı, araştırmacı cinsiyeti, öğrenim düzeyi, üniversite, ana bilim dalı, araştırma yöntemi, örneklem grubu ve anahtar kelimeler başlıkları altında analiz edilmiştir. İncelenen 78 tezin 42’si nicel, 31’i nitel, 5’i karma yöntemle hazırlanmıştır. En fazla tez 2023, 2019 ve 2017 yıllarında yayımlanmıştır. Tezlerin 60’i yüksek lisans, 18’i doktora düzeyindedir. Marmara Üniversitesi en çok tez üreten kurum olurken, onu Bahçeşehir ve İstanbul Gelişim Üniversiteleri takip etmiştir. En yoğun çalışılan ana bilim dalları Beden Eğitimi ve Spor, İşletme ve Spor Yöneticiliğidir. Örneklem olarak en çok spor tüketicileri, kulüpler ve taraftarlar tercih edilmiştir. Kelime bulutunda öne çıkan terimler; “spor”, “pazarlama”, “sosyal”, “futbol” ve “müşteri” olmuştur. Spor pazarlaması alanında son 10-15 yılda artan bir akademik ilgi olduğu gözlemlenmiştir. Gelecek çalışmalarda metodolojik çeşitliliğin artırılması, farklı örneklem gruplarına odaklanılması ve disiplinlerarası yaklaşımların geliştirilmesi önerilmektedir.

Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses with the Subject Title of Sports Marketing Published in Turkey

Author Informations

Affiliation:

^{1*} Research Assistant, Istanbul Gelisim University, Exercise and Sports Science for the Disabled, Istanbul, Türkiye

ORCID:

0000-0003-0088-3766

Email:

sakman@gelisim.edu.tr

Publication Informations

Received: February 15, 2025

Accepted: March 24, 2025

Published: March 28, 2025

Keywords:

Sports marketing,
postgraduate,
bibliometrics,
document analysis

Abstract

The aim of this study is to conduct a bibliometric analysis of postgraduate theses published in Turkey between 1990 and 2025 with the subject and title related to sports marketing. A total of 78 postgraduate theses meeting the specified criteria were identified through the advanced search function in the YÖKTEZ database by entering "marketing" in the thesis title field and "sport" in the subject field. This research was carried out using document analysis, one of the qualitative research designs. The identified theses were saved in PDF format and processed using Microsoft Excel. The data were analyzed based on publication year, researcher gender, academic level, university, department, research method, sample group, and keywords. Among the 78 theses, 42 employed quantitative methods, 31 qualitative, and 5 mixed methods. The years with the highest number of theses were 2023, 2019, and 2017. A total of 60 were master’s theses and 18 were doctoral dissertations. Marmara University was the most productive institution, followed by Bahçeşehir University and Istanbul Gelisim University. The most common departments were Physical Education and Sports, Business Administration, and Sports Management. The most frequently studied groups were sports consumers, clubs, and fans. Keyword analysis revealed that the most commonly used terms were "sports", "marketing", "social", "football", and "customer." A growing academic interest in sports marketing has been observed in the last 10 to 15 years. Future research is recommended to increase methodological diversity, explore different sample groups, and adopt interdisciplinary approaches.

1. GİRİŞ

Pazarlama, müşteriler için değer yaratmayı ve hem işletmeler hem de tüketiciler açısından karşılıklı fayda sağlayan ilişkiler kurmayı amaçlayan çok yönlü bir disiplindir. Bu disiplin; müşteri ihtiyaç ve beklentilerinin analiz edilmesi, bu ihtiyaçlara uygun ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi ve sunulan değerlerin hedef kitleye etkili biçimde iletilmesi süreçlerini kapsamaktadır. Pazarlama faaliyetleri, ekonomi ve davranış bilimleri gibi farklı disiplinlerden beslenerek tüketici davranışlarını anlamaya yönelik stratejik kararları içermektedir (Oraedu & Nnabuko, 2019).

Dijitalleşme süreciyle birlikte pazarlama, köklü bir dönüşüm geçirmiştir. Sosyal medya, çevrimiçi reklamcılık ve arama motoru optimizasyonu (SEO) gibi dijital araçlar, tüketicilerle daha doğrudan ve kişiselleştirilmiş etkileşim kurulmasına olanak tanımaktadır (Chaffey & Ellis-Chadwick, 2019; Wijaya ve ark., 2024). Bu dijital stratejilerin geleneksel pazarlama yöntemleriyle bütünleşmesi, markaların hedef kitle ile sürdürülebilir ilişkiler kurmasına katkı sağlayan bütünleşik pazarlama anlayışını ön plana çıkarmaktadır (Bag ve ark., 2021). Bu dönüşüm, spor sektöründe de belirgin şekilde hissedilmektedir. Spor pazarlaması, genel pazarlama ilkelerinin spor bağlamında uygulanmasıyla şekillenen ve spor ürünleri, hizmetleri ile organizasyonlarının tanıtımı, konumlandırılması ve tüketiciyle buluşturulmasını konu edinen özel bir alandır (Mullin ve ark., 2000; Smith, 2008). Başka bir tanımlamaya göre spor pazarlaması, spor ürünlerinin üretimi, fiyatlandırılması, dağıtımı ve tanıtımı ile ilgili stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanmasını içerirken (Schwarz & Hunter, 2008), hem spor ürünlerinin pazarlanmasını hem de geleneksel pazarlama ilkeleriyle sporun bir araç olarak kullanılarak spor dışı ürünlerin tanıtımını sağlayan süreçleri kapsar (Shank & Lyberger, 2015). Spor pazarlamasında, marka değerinin artırılması, taraftar bağlılığının sağlanması ve ekonomik gelirlerin artırılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda, spor organizasyonları hem doğrudan tüketiciye ulaşan hizmet sağlayıcıları hem de pazarlama stratejilerinin uygulayıcıları olarak önemli bir konuma sahiptir.

Akademik literatürde spor tüketicileri, genellikle katılımcılar ve izleyiciler olmak üzere iki temel kategoriye ayrılmaktadır (Schwarz & Hunter, 2008; Shilbury ve ark., 2009; Pedersen & Thibault, 2014). Katılımcılar, spor etkinliklerine doğrudan fiziksel olarak katılan bireyleri ifade ederken; izleyiciler ise bu etkinlikleri takip eden, destekleyen ve çoğunlukla taraftar kimliğiyle spor tüketimine katkı sağlayan bireylerdir. Bu temel sınıflandırmanın ötesinde Smith (2008), spor tüketicilerini daha ayrıntılı biçimde dört ana kategoriye ayırmaktadır. İlk grubu, spor ürünleri, ekipmanlar, dergiler ve gazeteler gibi materyalleri satın alan bireyler oluşturmaktadır. İkinci grupta, spor tesisleri veya hizmetlerinden doğrudan faydalanan tüketiciler yer almaktadır. Üçüncü grup, spor etkinliklerine aktif katılım gösteren bireyleri, yani sporcuları kapsamaktadır. Dördüncü ve son grup ise, spor organizasyonlarını takip eden ve taraftar kimliğiyle etkinlikleri izleyen bireylerden oluşmaktadır. Bu sınıflandırma, spor tüketiminin yalnızca izleyicilikle sınırlı olmadığını; aynı zamanda ürün/hizmet kullanımı ve etkinlik katılımı gibi çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Türkiye’de spor pazarlaması alanında son 10-15 yılda artan bir akademik ilgi gözlemlenmektedir. Bu ilginin artışında, spor ekonomisinin gelişimi, dijital medyanın spor tüketimi üzerindeki etkisi ve spor kulüplerinin profesyonel marka yönetimi stratejilerine yönelmesi etkili olmuştur. Ancak, bu alanda yapılan lisansüstü tezlerin sistematik biçimde analiz edildiği çalışmalar oldukça sınırlıdır. Oysa belirli bir alandaki akademik üretimin incelenmesi; araştırma eğilimlerinin, tematik odakların ve metodolojik tercihlerin belirlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, çalışmanın temel yaklaşımını oluşturan bibliyometrik analiz, bilimsel yayınların nicel özelliklerini değerlendirerek alanın yapısını, gelişim yönelimlerini ve üretkenlik düzeyini ortaya koymayı amaçlayan sistematik bir araştırma yöntemidir (Donthu ve ark., 2021). Özellikle belirli bir konu veya disiplin özelinde yapılan akademik üretimi haritalandırma amacı taşıyan

bibliyometrik analizler; yıllara göre yayın eğilimlerini, kurumsal katkı dağılımını, kullanılan yöntemleri ve içeriksel temaları ortaya çıkarmada etkili bir yöntem olarak kabul edilmektedir.

Bu çalışmanın amacı; 1990-2025 yılları arasında Türkiye’de spor pazarlaması konusuyula yayımlanmış lisansüstü tezleri bibliyometrik yöntemle inceleyerek, alandaki akademik üretimin nicel ve nitel özelliklerini ortaya koymaktır. Çalışmada; yayın yılı, araştırmacı cinsiyeti, öğrenim düzeyi, üniversite, ana bilim dalı, araştırma yöntemi, örneklem grubu ve anahtar kelime gibi başlıklar temelinde değerlendirme yapılmıştır. Bu doğrultuda elde edilen bulguların, spor pazarlaması alanında akademik çalışma yapmayı planlayan araştırmacılara rehberlik etmesi ve gelecekteki çalışmalara yön vermesi amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 1990-2025 yılları arasında spor pazarlaması konusu ve başlığıyla yayımlanmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik özelliklerini incelemektir. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden biri olan doküman analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Doküman analizi, belirli bir olguya ilişkin yazılı materyallerin sistematik biçimde incelenmesi yoluyla bilgi elde etmeyi amaçlayan bir veri toplama ve analiz sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu kapsamda tezler, içeriklerine müdahale edilmeksizin mevcut halleriyle analiz edilmiştir.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanında kayıtlı, 1990-2025 yılları arasında yayımlanmış spor pazarlaması konulu lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi olarak, nitel araştırmalarda sık kullanılan amaçlı örneklem türlerinden biri olan ölçüt örneklem kullanılmıştır. Araştırmaya dâhil edilebilmek için tezlerin;

- Tez başlığında "pazarlama",
- Konu alanında ise "spor" ifadelerini içermesi,
- YÖKTEZ veri tabanında açık erişimli olarak yer alması ölçütleri aranmıştır.

Bu ölçütleri karşılayan ve erişilebilen toplam 78 lisansüstü tez, araştırma grubunu oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama sürecinde, YÖKTEZ veri tabanının gelişmiş arama seçeneği kullanılmış; "tez adı" kısmına "pazarlama", "konu" kısmına ise "spor" yazarak arama yapılmıştır. Elde edilen tezler PDF formatında bilgisayar ortamına indirilmiş, ardından içerik bilgileri Microsoft Excel programına aktarılmıştır. Her bir tezin;

- Yayın yılı,
 - Araştırmacı cinsiyeti,
 - Öğrenim düzeyi,
 - Üniversite adı,
 - Ana bilim dalı,
 - Araştırma yöntemi,
 - Örneklem grubu,
 - Anahtar kelimeleri
- başlıkları altında sistematik olarak sınıflandırılması yapılmıştır.

2.4. Veri Analizi

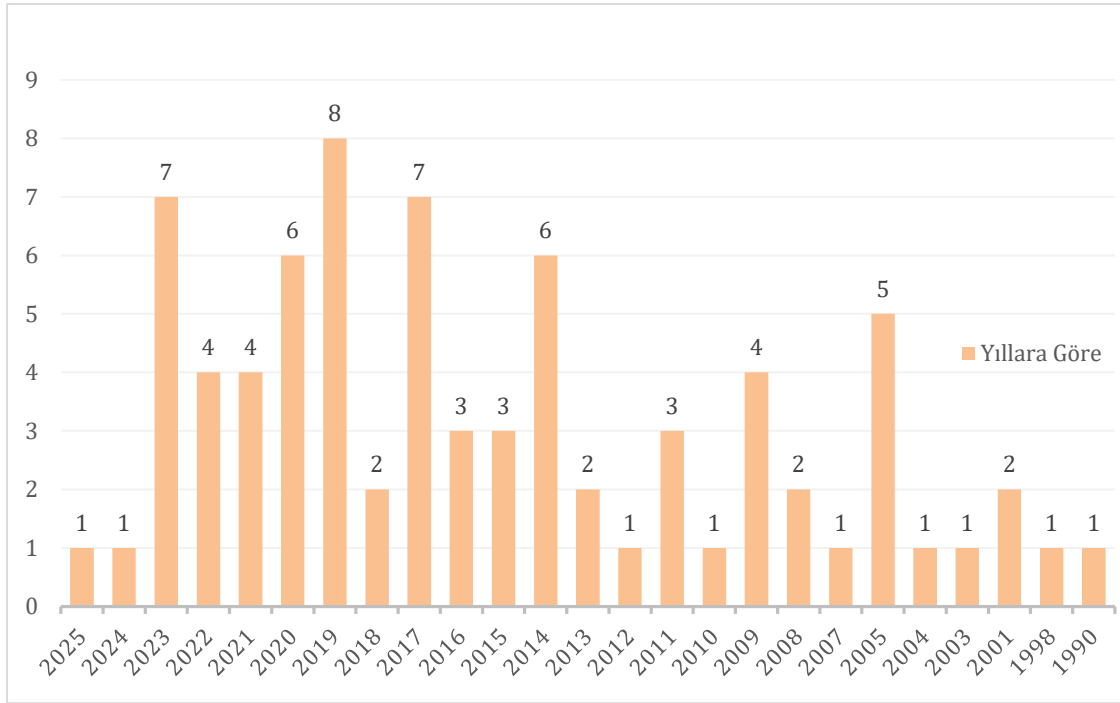
Toplanan veriler, nitel veri analiz tekniklerinden biri olan içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde benzer veriler belirli kodlara ayrılmış, temalar oluşturulmuş ve bu temalar doğrultusunda bulgular yorumlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bulguların raporlaştırılmasında Microsoft Excel ve Microsoft Word programlarından yararlanılmış; anahtar kelimelere ilişkin görselleştirme sürecinde ise Google Word Cloud Generator kullanılmıştır.

2.5. Etik İlkeler

Bu çalışma, yalnızca kamusal olarak erişime açık tez belgeleri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Tez içeriklerine müdahale edilmemiş; yazar isimleri, içerik ve veriler etik ilkelere uygun biçimde kullanılmıştır. Bu nedenle, etik kurul iznine ihtiyaç duyulmamıştır. Ancak akademik etik doğrultusunda kaynak gösterimi ve alıntı kurallarına azami özen gösterilmiştir.

3. BULGULAR

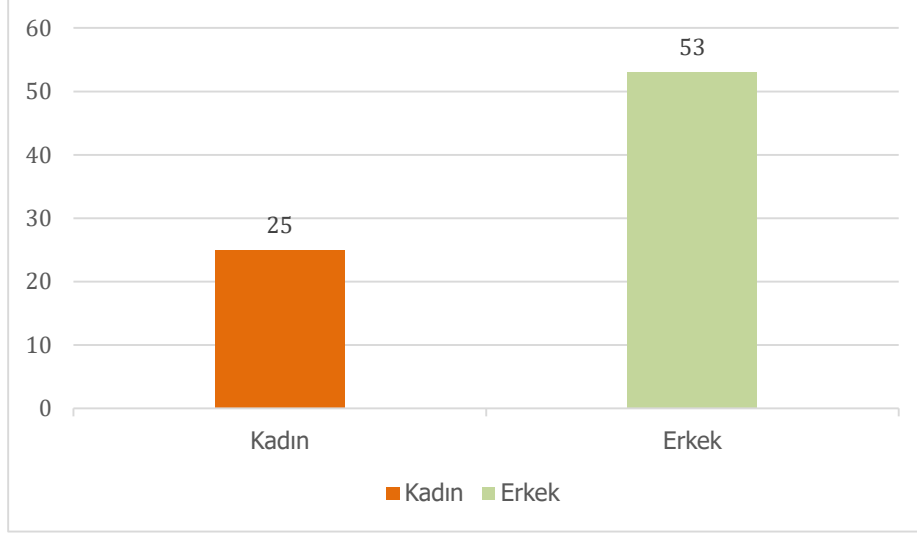
Bu bölümde spor pazarlaması konulu ve konu başlıklı 1990-2025 yılları arasında yayınlanmış lisansüstü tezlere ilişkin bulgular yer almaktadır.

Grafik 1. 1990–2025 yılları arasında spor pazarlaması konulu lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

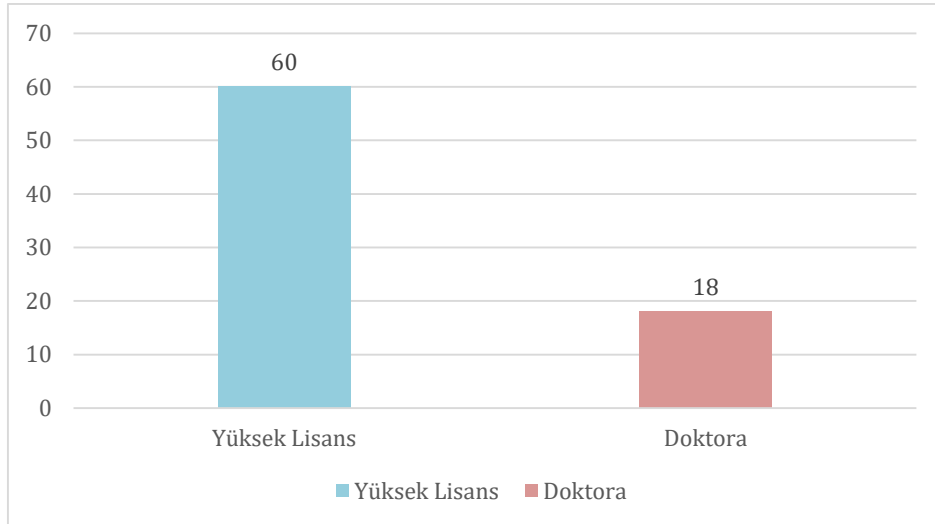
Grafik 1'deki verilerin genel dağılımına bakıldığında, 2010 sonrası dönemde özellikle 2015-2024 yılları arasında belirgin bir artış olduğu görülmektedir. 2017 ve 2019 yılları zirve noktaları olarak öne çıkarken, 2020 ve sonrasında da belirli bir yoğunluk gözlemlenmektedir. Bu artış eğilimi, Türkiye'de spor pazarlaması alanına olan akademik ilginin zamanla arttığını düşündürmektedir. 2010'lu yıllarda spor ekonomisinin gelişmesi, dijital medyanın spor tüketimi üzerindeki etkisinin artması ve spor kulüplerinin marka yönetimi stratejilerine yönelmesi gibi faktörler, bu alandaki akademik çalışmaların sayısını artırmış olabilir. Öte yandan, 2000'li yılların başında ve 1990'lı yıllarda daha düşük sayıda çalışma olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, spor pazarlaması

disiplininin Türkiye’de görece yeni bir araştırma alanı olmasıyla açıklanabilir. Sonuç olarak, grafik incelendiğinde spor pazarlaması konulu akademik çalışmaların özellikle son 10-15 yılda belirgin bir ivme kazandığı, 2017-2018 yıllarında ise zirveye ulaştığı söylenebilir.

Grafik 2. Spor pazarlaması konulu lisansüstü tezlerin cinsiyete göre dağılımı

Grafiğe 2’ye göre, spor pazarlaması alanında yapılan akademik çalışmaların çoğunluğu erkek araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Erkeklerin tez sayısı kadınlara göre belirgin şekilde daha fazladır. Bu durum, sporun genel olarak erkek egemen bir alan olarak görülmesinden kaynaklanıyor olabilir. Ancak kadın araştırmacıların da önemli bir paya sahip olması, spor pazarlaması konusuna kadın akademisyenlerin de giderek daha fazla ilgi gösterdiğini gösteriyor. Gelecekte bu alandaki cinsiyet dengesinin daha da eşitlenmesi, kadın akademisyenlerin spor yönetimi ve pazarlama alanında daha fazla yer almasıyla mümkün olabilir.

Grafik 3. Spor pazarlaması konulu lisansüstü tezlerin öğrenim düzeyine göre dağılımı

Grafik 3 incelendiğinde, spor pazarlaması alanında yapılan akademik çalışmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir. Yüksek lisans tezleri, doktora tezlerine kıyasla sayıca oldukça fazla olup, bu durum spor pazarlaması konusunun akademik

kariyer yapmak isteyen öğrenciler tarafından daha çok tercih edildiğini gösteriyor. Doktora seviyesindeki tezlerin az olması ise, bu alanda derinlemesine araştırmaların sınırlı kaldığını ve akademik uzmanlaşmanın görece düşük olduğunu düşündürebilir. Ayrıca, yüksek lisans programlarının daha fazla öğrenciye açık olması ve doktora sürecinin uzun ve zorlu olması da bu dağılımın nedenleri arasında yer alabilir.

Tablo 1. 1990-2025 yılları arasında spor pazarlaması konusunda yayınlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite Adı	Tez Sayısı	Yüzde (%)
Marmara Üniversitesi	15	19,2
Bahçeşehir Üniversitesi	8	10,3
İstanbul Gelişim Üniversitesi	5	6,4
Gazi Üniversitesi	4	5,1
Anadolu Üniversitesi	3	3,8
İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa	3	3,8
Süleyman Demirel Üniversitesi	3	3,8
İstanbul Üniversitesi	2	2,6
Maltepe Üniversitesi	2	2,6
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	2	2,6
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2	2,6
Yaşar Üniversitesi	2	2,6
Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	2,6
Selçuk Üniversitesi	2	2,6
Akdeniz Üniversitesi	2	2,6
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	2,6
Yeditepe Üniversitesi	1	1,3
İstanbul Bilgi Üniversitesi	1	1,3
Niğantaşı Üniversitesi	1	1,3
Toros Üniversitesi	1	1,3
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1	1,3
İstanbul Kültür Üniversitesi	1	1,3
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1	1,3
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	1,3
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	1,3
Fırat Üniversitesi	1	1,3
Dicle Üniversitesi	1	1,3
Ege Üniversitesi	1	1,3
Çukurova Üniversitesi	1	1,3
Trakya Üniversitesi	1	1,3
Kocaeli Üniversitesi	1	1,3
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	1,3
Hitit Üniversitesi	1	1,3
Atatürk Üniversitesi	1	1,3
Ankara Üniversitesi	1	1,3
Toplam	78	100

Tablo 1'e göre, Marmara Üniversitesi toplam 78 tezdten %19,2'sini (15 tez) üreterek spor pazarlaması alanında en fazla lisansüstü tez yayınlayan kurum olmuştur. Bu durum, söz konusu üniversitenin bu alandaki akademik üretime verdiği önemi ve sahip olduğu uzman akademik

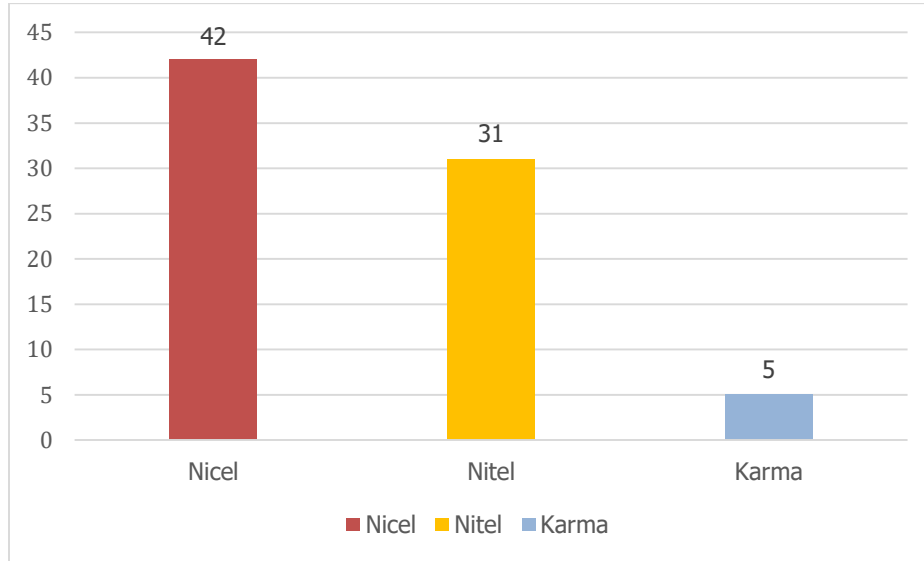
kadronun varlığını yansıtmaktadır. Marmara Üniversitesi'nin lider konumda olması, hem köklü bir devlet üniversitesi olmasına hem de spor bilimleri alanında uzun süredir faaliyet göstermesine bağlanabilir. Bahçeşehir Üniversitesi, %10,3'lük oranla (8 tez) ikinci sırada yer almış ve bir vakıf üniversitesi olarak bu alana önemli bir katkı sunduğunu göstermiştir. Bu bulgu, özel üniversitelerin de spor pazarlaması gibi uzmanlaşmış konularda akademik üretim gerçekleştirdiğini ortaya koymaktadır. İstanbul Gelişim Üniversitesi ise %6,4'lük oranla (5 tez) üçüncü sırada yer almakta olup, İstanbul'daki üniversitelerin bu alana olan ilgisinin sürdürülebilir olduğunu desteklemektedir. Gazi Üniversitesi (%5,1) ve Anadolu Üniversitesi (%3,8) gibi farklı coğrafi bölgelerdeki köklü devlet üniversitelerinin de bu alanda katkı sağladığı görülmektedir. Ancak, genel tablo incelendiğinde, spor pazarlaması tezlerinin büyük oranda İstanbul merkezli üniversitelerde yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Bu durum, İstanbul'un akademik ve sektörel olanakları açısından sunduğu çeşitlilik ve fırsatlarla ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), Dokuz Eylül, Ege, Ankara, Boğaziçi gibi köklü ve araştırma odaklı üniversitelerin her birinin yalnızca 1 tez ile temsil ediliyor olması, spor pazarlaması konusunun bu kurumlarda henüz yaygın bir araştırma alanı haline gelmediğini düşündürmektedir. Bu durum, spor pazarlaması alanında akademik yaygınlığın henüz yeterli düzeye ulaşmadığını ve bazı üniversitelerde bu konunun henüz sistematik şekilde ele alınmadığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, tezlerin üniversitelere göre dağılımı, spor pazarlaması çalışmalarının belirli kurumlarda yoğunlaştığını, ancak Türkiye genelinde henüz homojen bir akademik dağılımın sağlanamadığını göstermektedir. Bu alanın daha geniş bir akademik çevreye yayılması, hem metodolojik zenginlik hem de kuramsal çeşitlilik açısından önemli bir gelişim alanı olarak değerlendirilebilir.

Tablo 2. 1990-2025 yılları arasında spor pazarlaması konulu lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı

Ana Bilim Dalı	Tez Sayısı	Yüzde (%)
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	27	34,6
İşletme Ana Bilim Dalı	19	24,4
Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı	9	11,5
Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı	8	10,3
Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı	4	5,1
Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı	4	5,1
Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı	2	2,6
Spor Yönetimi ve Rekreasyon Ana Bilim Dalı	1	1,3
Pazarlama Ana Bilim Dalı	1	1,3
Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı	1	1,3
İletişim Ana Bilim Dalı	1	1,3
Maliye ve Ekonomi Ana Bilim Dalı	1	1,3
Toplam	78	100

Tablo 2'deki Türkiye’de spor bilimleri alanında spor pazarlaması konulu lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı incelendiğinde, çalışmaların büyük ölçüde Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı (27 tez, %34,6) ve İşletme Ana Bilim Dalı (19 tez, %24,4) bünyesinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Beden Eğitimi ve Spor alanında yürütülen çalışmalar, bu disiplinin spor bilimleri içindeki merkezi konumu, geniş öğrenci ve akademisyen profili ile doğrudan ilişkilendirilebilir. Spor pazarlaması, bu alanda özellikle saha uygulamaları, sporcu-tüketici etkileşimi ve organizasyon yönetimi bağlamında yoğun ilgi görmektedir. Öte yandan, İşletme Ana Bilim Dalı bünyesinde yapılan tez sayısının da dikkate değer düzeyde olması, spor pazarlamasının yalnızca spor bilimleriyle sınırlı kalmadığını, yönetim, ekonomi ve pazarlama disipliniyle de doğrudan ilişki kurduğunu göstermektedir. Sporun giderek daha profesyonel bir yapıya kavuşması, kulüplerin ve

federasyonların kurumsallaşma süreçlerine girmesi, işletme disiplini altında yürütülen spor pazarlaması araştırmalarını destekleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır. Spor Yöneticiliği (%11,5) ve Spor Yönetim Bilimleri (%10,3) ana bilim dallarında yapılan tezler, spor yöneticilerinin pazarlama süreçlerindeki rolüne yönelik artan akademik ilgiyi yansıtmaktadır. Bu iki alanın, yönetim stratejileri, marka değeri oluşturma, taraftar etkileşimi ve sponsorluk gibi konulara odaklandığı görülmektedir. Buna karşılık, Antrenörlük Eğitimi ve Halkla İlişkiler ve Tanıtım alanlarında yürütülen çalışmaların sınırlı sayıda kalması (her biri %5,1) bu disiplinlerde spor pazarlaması farkındalığının henüz yaygınlaşmadığını göstermektedir. Rekreasyon Yönetimi (%2,6) gibi alanlarda ise spor pazarlamasına dair çalışmalar oldukça sınırlı düzeydedir. Son olarak, Pazarlama, Turizm İşletmeciliği, İletişim ve Maliye-Ekonomi gibi alanlarda sadece birer tez (%1,3) yer almakta; bu durum spor pazarlamasının multidisipliner potansiyeline rağmen, hâlen bazı akademik disiplinlerde yeterince temsil edilmediğini göstermektedir. Bu bulgu, gelecekte disiplinlerarası yaklaşımların artırılması ve spor pazarlamasının farklı akademik zeminlerde daha geniş yer bulması gerektiğine işaret etmektedir.

Grafik 4. Spor pazarlaması konulu lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı (1990–2025)

Grafik 4 spor pazarlaması alanında gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımını göstermektedir. Çalışmaların büyük bir kısmının nicel yöntemler (%53,8) ile yürütüldüğü görülmektedir. Bu durum, alandaki araştırmaların çoğunlukla istatistiksel analizler, ölçülebilir veriler ve ampirik bulgular üzerine yapılandırıldığını ortaya koymaktadır. Nicel yaklaşımın bu denli yaygın olması, özellikle tüketici davranışları, marka farkındalığı, sadakat düzeyleri gibi değişkenlerin nesnel ölçümüne duyulan ihtiyaca bağlanabilir. İkinci sırada yer alan nitel yöntemler (%39,7) ise azımsanmayacak bir orana sahiptir. Bu çalışmalar, genellikle derinlemesine görüşmeler, odak grup çalışmaları ve tematik analizler gibi veri toplama teknikleriyle; tüketicilerin algıları, duygusal bağları ve deneyimlerine dair daha kapsamlı ve anlamlı bilgiler sunmaktadır. Spor tüketicisi kimliğinin, taraftarlık kültürünün veya sponsorluk algısının daha iyi anlaşılabilmesi adına nitel yöntemlerin tercih edildiği gözlemlenmektedir. Öte yandan, karma yöntemlerin (%6,4) oldukça sınırlı sayıda tercih edilmesi, metodolojik açıdan bir çeşitlilik eksikliğini işaret etmektedir. Oysa bu yöntemin hem nicel hem de nitel verilerin bütüncül şekilde analizine olanak tanınması, spor pazarlaması gibi çok boyutlu bir alanda daha derinlemesine ve tutarlı bulgular elde edilmesini sağlayabilir. Bu bağlamda, gelecek çalışmalarda

metodolojik çeşitliliğin artırılması, karma araştırma modellerinin yaygınlaştırılması ve veri kaynaklarının zenginleştirilmesi, alana önemli katkılar sunacaktır.

Tablo 3. 1990-2025 yılları arasında spor pazarlaması konulu tezlerin örneklem gruplarına göre dağılımı

Örneklem Grubu	Tez Sayısı	Yüzde (%)
Spor Tüketicisi	19	24,4
Spor Kulüpleri	15	19,2
Taraftar	11	14,1
Spor Yöneticileri	6	7,7
Spor İşletmesinde Çalışan Bireyler	4	5,1
Üniversite Öğrencileri	4	5,1
BESYO Öğrencileri	3	3,8
E-Spor Oyuncuları	2	2,6
Kamu Personeli	2	2,6
Spor Federasyonları	2	2,6
Genel Tüketici	2	2,6
Spor Eğitmeni	1	1,3
Geriatrik Bireyler	1	1,3
Spor Kulübü Üyeleri	1	1,3
Marka	1	1,3
Profesyonel Sporcular	1	1,3
Sosyal Medya Uygulamaları	1	1,3
Spor İşletmesi	1	1,3
TV Kanalı	1	1,3
Toplam	78	100

Türkiye’de spor bilimleri alanında spor pazarlaması konulu lisansüstü tezlerde incelenen örneklem grupları analiz edildiğinde, çalışmaların büyük oranda spor tüketicileri (%24,4; 19 tez) ve spor kulüpleri (%19,2; 15 tez) üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum, spor pazarlaması disiplininde tüketici odaklı yaklaşımın baskın olduğunu ve araştırmaların genellikle pazarlama stratejilerinin hedef kitlesi olan birey ve kurumlara yöneldiğini göstermektedir. Taraftarlar (%14,1; 11 tez) da sıkça çalışılan bir grup olup, özellikle marka değeri, taraftar sadakati ve tüketici davranışları üzerine yapılan çalışmalarla dikkat çekmektedir. Spor yöneticileri (%7,7; 6 tez) ve spor işletmelerinde çalışan bireyler (%5,1; 4 tez) gibi organizasyonel aktörlerin görece daha az sayıda çalışmada yer alması, bu alandaki akademik ilginin henüz sınırlı düzeyde olduğunu göstermektedir. Ancak spor sektörünün giderek profesyonelleşmesi, yönetici odaklı pazarlama stratejilerine duyulan ihtiyacı artırmakta ve bu bağlamda gelecekte bu gruplara yönelik çalışmalarda artış yaşanabileceğini düşündürmektedir. Üniversite öğrencileri (%5,1; 4 tez) ve BESYO öğrencileri (%3,8; 3 tez) gibi genç ve potansiyel spor tüketicileri de çalışmalarda ele alınmış, bu gruplar üzerinden özellikle genç bireylerin spor pazarlaması algısı ve eğilimleri incelenmiştir. Öte yandan, e-spor oyuncuları, kamu personeli, spor federasyonları ve genel tüketiciler gibi gruplar yalnızca ikiser çalışmada yer almış, spor eğitmenleri, profesyonel sporcular, geriatrik bireyler, TV kanalları ve markalar gibi alt gruplar ise sadece birer çalışmada incelenmiştir. Bu dağılım, spor pazarlamasının potansiyel örneklem çeşitliliğine rağmen bazı grupların akademik araştırmalarda yeterince temsil edilmediğini ve bu alanın hâlâ gelişime açık olduğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 1. 1990–2025 yılları arasında spor pazarlaması konulu lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelimelerden oluşan kelime bulutu

Şekil 1'deki kelime bulutu, 1990–2025 yılları arasında Türkiye'de spor pazarlaması alanında yayımlanan lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelimelerin sıklığına dayalı olarak oluşturulmuştur. Kelime bulutları, içerik analizinin görselleştirilmiş bir biçimi olarak, en çok tekrar eden terimlerin öne çıkarılmasını sağlayarak çalışmalarda odaklanılan temaları ve eğilimleri ortaya koymaktadır. Görselde "spor", "pazarlama" ve "pazarlaması" kelimelerinin büyük puntolarla yer alması, incelenen tezlerin temel odağının bu iki kavramın etkileşimi olduğunu açıkça yansıtmaktadır. Bunun yanında, "medya", "dijital", "sosyal", "futbol", "marka" ve "müşteri" gibi terimlerin öne çıkması, çalışmalarda dijitalleşme, iletişim stratejileri, spor branşları ve tüketici davranışları gibi alt temaların sıklıkla ele alındığını göstermektedir. Özellikle "dijital" ve "sosyal" kavramlarının sıklığı, spor pazarlaması araştırmalarında sosyal medya araçları, dijital iletişim platformları ve online pazarlama teknikleri gibi çağdaş uygulamaların önemli bir yer tuttuğuna işaret etmektedir. "Futbol" kelimesinin dikkat çekici büyüklükte olması ise, Türkiye'de spor pazarlaması araştırmalarının büyük ölçüde futbol sektörü ekseninde şekillendiğini ve bu branşın pazarlama stratejilerinde özel bir yere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, futbolun Türkiye'deki yaygın popülarlığı, kitlesel ilgisi ve ekonomik gücüyle doğrudan ilişkilidir. Genel olarak, kelime bulutu incelendiğinde, spor pazarlaması tezlerinin içeriğinde tüketici davranışları, dijital dönüşüm, marka iletişimi ve popüler spor dallarının ön plana çıktığı görülmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, Türkiye'de spor pazarlaması alanında yapılan akademik tezlerin yıllara, cinsiyete, öğrenim düzeyine, üniversitelere, ana bilim dallarına, araştırma yöntemlerine ve örneklem gruplarına göre dağılımını inceleyerek, bu alandaki akademik gelişimi ve eğilimleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Bulgular, spor pazarlamasının Türkiye'deki akademik alanda görece yeni bir konu olduğunu ve son 10-15 yılda artan bir ivme kazandığını göstermektedir. Özellikle 2017 ve 2019 yıllarında zirve yapan akademik çalışmalar, spor ekonomisinin gelişimi, dijital medyanın spor

tüketimi üzerindeki etkisi ve spor kulüplerinin marka yönetimine yönelik artan ilgisi ile paralellik göstermektedir.

Tezlerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, erkek araştırmacıların bu alanda daha fazla çalışma yaptığı ancak kadın araştırmacıların da giderek daha fazla yer aldığı görülmüştür. Gelecekte bu alandaki cinsiyet dengesi konusunda daha eşit bir yapının oluşması beklenmektedir. Öğrenim düzeyine göre yapılan incelemelerde, spor pazarlaması alanındaki çalışmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmüş, doktora tezlerinin ise görece az olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, alanda akademik uzmanlaşmanın henüz yeterli seviyeye ulaşmadığını ve daha fazla derinlemesine araştırmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Spor pazarlaması alanında yayınlanan tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde, özellikle Marmara Üniversitesi'nin başı çektiği, Bahçeşehir, Gazi ve Anadolu üniversitelerinin de bu alana katkı sunduğu belirlenmiştir. Ancak köklü üniversitelerdeki tez sayısının görece düşük olması, spor pazarlamasının akademik dünyada henüz yaygın bir yer edinmediğini ortaya koymaktadır.

Ana bilim dalları bazında inceleme yapıldığında, tezlerin büyük bir kısmının Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı ve İşletme Ana Bilim Dalı'nda yapıldığı belirlenmiştir. Bu durum, spor pazarlamasının hem spor bilimleri hem de işletme disiplini ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Ancak, halkla ilişkiler, turizm işletmeciliği ve maliye gibi disiplinlerdeki tez sayısının azlığı, spor pazarlamasının multidisipliner yapısının henüz tam anlamıyla akademik anlamda yansıtılmadığını göstermektedir.

Araştırma yöntemleri açısından ele alındığında, nicel yöntemlerin baskın olduğu, nitel yöntemlerin ise daha az tercih edildiği görülmüştür. Karma yöntemlerin ise oldukça sınırlı kullanılması, daha kapsamlı ve bütüncül araştırmalar yapılmasının gerekliliğine işaret etmektedir. Örneklem grupları incelendiğinde, en fazla çalışma spor tüketicileri, spor kulüpleri ve taraftarlar üzerine yoğunlaşmıştır. Ancak spor yöneticileri, federasyonlar ve e-spor oyuncularını gibi gruplara yönelik akademik çalışmaların azlığı, bu alanlarda daha fazla araştırma yapılmasının gerekliliğini göstermektedir.

Öneriler

Türkiye’de spor pazarlaması alanında akademik çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği ancak hala belirli kısıtlamalar ve geliştirilmesi gereken noktaların olduğu görülmektedir. Gelecekte, disiplinlerarası yaklaşımların artması, metodolojik çeşitliliğin genişletilmesi ve daha farklı örneklem gruplarına yönelik araştırmalar yapılması, alanın akademik anlamda daha da gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Çıkar Çatışması

Bu araştırma kapsamında yazar(lar) ile herhangi bir kişi, kurum veya kuruluş arasında çıkar çatışması doğurabilecek bir durum söz konusu değildir.

Finansman

Bu çalışma, herhangi bir kurum, kuruluş veya fon sağlayıcı tarafından maddi olarak desteklenmemiştir.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: *Arş. Gör. Selim Akman^{1*}* – Araştırma Görevlisi; İstanbul Gelişim Üniversitesi, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri, İstanbul, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-0088-3766, sakman@gelisim.edu.tr

Katkılar: Literatür inceleme, veri toplama ve işleme, makale yazımı, grafik ve tabloların hazırlanması, referanslar ve kaynakların düzenlenmesi.

Yazar: Arş. Gör. Bilgehan Pepe; Araştırma Görevlisi; İstanbul Gelişim Üniversitesi, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri, İstanbul, Türkiye, 0000-0003-3786-4227, bpepe@gelisim.edu.tr
Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, denetim, editöryal ve dil düzeltmeleri, veri analizi ve yorumlama, makalenin sonuç bölümünün yazımı

Alıntı/Citation: Akman, S., & Pepe, B. (2025). Türkiye’de yayınlanan spor pazarlaması konu başlıklı lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 74-85.

5. KAYNAKLAR

- Bag, S., Srivastava, G., Bashir, M. A., Kumari, S., Giannakis, M., & Chowdhury, A. H. (2021). Journey of customers in this digital era: Understanding the role of artificial intelligence technologies in user engagement and conversion. *Benchmarking: An International Journal*, 29(7), 2074–2098. <https://doi.org/10.1108/BIJ-07-2021-0415>
- Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital marketing: Strategy, implementation and practice* (7th ed.). Pearson Education.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Mullin, B. J., Hardy, S., & Sutton, W. A. (2000). *Sport marketing*. Human Kinetics.
- Oraedu, C., & Nwabuko, J. (2019). Eclecticism of marketing: Strength or weakness? *Management and Economics Research Journal*, 5(1), 1–10. <https://doi.org/10.18639/merj.2019.839005>
- Pedersen, P. M., & Thibault, L. (Eds.). (2014). *Contemporary Sport Management* (5th ed.). Human Kinetics.
- Schwarz, E. C., & Hunter, J. D. (2008). *Advanced theory and practice in sport marketing*. Elsevier.
- Shank, M. D., & Lyberger, M. R. (2015). *Sports marketing: A strategic perspective* (5th ed.). Taylor & Francis Group.
- Shilbury, D., Westerbeek, H., Quick, S., & Funk, D. (2009). *Strategic sport marketing* (3rd ed.). Allen & Unwin.
- Smith, A. (2008). *Introduction to sport marketing*. Elsevier.
- Wijaya, I. G. N. S., Latanro, A. B. B. S. M., & Sugianitri, N. N. A. R. (2024). The influence of marketing strategy on marketing performance from a management perspective in the disruption era. *Binus Business Review*, 15(1), 15–28. <https://doi.org/10.21512/bbr.v15i1.10431>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. baskı). Seçkin Yayıncılık.